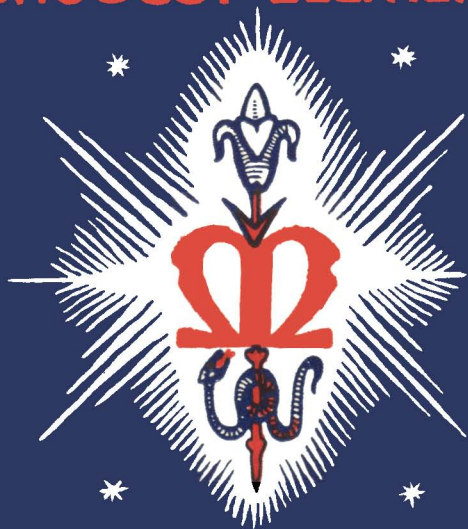

CSÁUOSSY ELEMÉR S.J.

NAGY
JEL
AZ ÉGEN

KORDA R.T. KIADÁSA

GOMBÁR A.

P. Csávossy Elemér S. J.:

A nagy Jel az égen

(Jel. 12, 1.)

P. CSÁVOSSY ELEMÉR S. J.:

A NAGY JEL AZ ÉGEN

(Jel. 12, 1.)

MÁRIA-TISZTELETÜNK ALAPJAI
ÉS GYAKORLATA

KORDA R. T. KIADÁSA, BUDAPEST

Nr. 466/1947. Imprimi potest. Budapestini, die 6. Octobris 1947.

Stephanus Borbély S. J. Praep. Prov. Hungariae.

Nihil obstat. Dr. Matthias Erdős m. p. censor dioecesanus.

Nr. 315/1948. Imprimatur. Strigonii, die 15. Januarii 1948.

Dr. Joannes Drahos m. p. vicarius generalis.

F. k.: Varga E. — Korda-nyomda, Bpest, VIII., Csepregy-u. 2.

(Fel.: Schaff Á.)

BEVEZETŐ — BOLDOGASSZONY ÉVE

Nagyboldogasszony ünnepével kezdetét vette hazánkban Boldogasszony éve. Nagy reményekkel és nagy várakozásokkal nézünk mindnyájan ennek az évnek elébe. Benne megtestesül minden katolikus magyarnak minden égfelé irányuló vágya és kérése, bizalma és ígéretvárása. Ősi nemzeti tradícióink, történelmünk legszebb és hősökben, szentekben leginkább fényeskedő korszakai elevenednek meg előttünk a Nagyasszonynak égből felénk ragyogó képe előtt.

Mit gondol magában erről a hittől és hagyománytól távol álló világ? Földiesen realiztikus gondolkodásában mosolyog rajta és a képzelet világába utalja vallásos elragadtatásunkat, máriás ígéretvárásunkat. Bár nem hitetlenekhez szólunk és az evilág embereihez, mégis hasznos dolog pár szóval előttük is megvédeni gondolkodásunk és vágyódásunk jogosult és igaz voltát. Azok az alapok ugyanis, melyeken Boldogasszony évének reményei és lelkesedése felépülnek, történetet alkottak nemcsak Magyarországon, hanem világszerte, s megteremtették a keresztény kultúrát, melyből még a mai hitelenség is táplálkozik, s ha „a gyümölcszeikről

ismeritek meg a fát" elvéből kiindulva mérlegeljük az emberiség történetének értékeit, nem kétséges, hogy az egyenleg melyik oldalra hajlik előnyösen. Nem jó és nem okos dolog tehát történeti tényekkel szemben lekicsinylő kézlegységeket tenni. Boldoggá az embert az eddigi történeti tapasztalat szerint csak a keresztény világfelfogás tette.

De forduljunk már azokhoz, akikhez első-sorban, sőt kizárólagosan intézzük szavainkat. Mi mutatja meg nekünk, katolikus magyaroknak, a Boldogasszony-év jelentőségét?

Tághadhatatlan tény, hogy ma az egész katolikus világot valami máriás ihlet lengi át. Teológusok ma jobban, mint más korokban, máriás problémákról tanakodnak és vitatkoznak: Szűz Mária kegyelemközvetítői és társmegváltói szerepéről; Szűz Mária a Világ Királynője címének és liturgikus ünnepének kérdése mozgatja ma nem egy országban a katolikus elit nagyobb tömegeit. De főleg három tény bizonyítja legjobban a Mária-tisztelet hatalmas fel-lendülését az utolsó évtizedekben: 1. a világ felajánlása Szűz Mária szeplőtelen Szívének, kapcsolatban a fatimai eseményekkel; 2. Montforti Grignon Lajos, a legnagyobb Mária-tiszte-lők egyike, és az ú. n. tökéletes Mária-tisztelet legbuzgóbb apostolának szenttéavatása; 3. Szűz Mária testszerinti feltámadása és mennybeme-

nete le dogmája ünnepélyes kihirdetésének közvetlőn előkészítése.

A Mária-tiszteletnek ezzel a hatalmas fellendülésével kapcsolatosak az egyes országok, városok, községek, családok felajánlásai Szűz Mária szeplőtelen Szívének s a Világ Királynőjének, és az egyes országokban tartott nemzeti Mária-kongresszusok, melyek a nemzetközi Mária-kongresszusok újrafelvételét hivatottak előkészíteni az eucharisztikus világkongresszusok mintájára. Ezen a háttéren kell szemlélnünk a mi magyar nemzeti Mária-kongresszusunkat is a Boldogasszony-év keretében.

I. RÉSZ

A MÁRIA-TISZTELET ALAPJAI

I. A MÁRIA-TISZTELET HITTANI MEGALAPOZÁSA

DÓM VAGY MELLÉKKÁPOLNA?

A Mária-tisztelet lelki, áhítatbeli, aszkétikus és népmozgalmi része azonban, hogy el ne tévedjen, sőt ellenkezőleg, helyes irányban még hatalmasabban fejlődjék és elmélyüljön, erős dogmatikai megalapozást kíván, annál is inkább, mert mint minden dologban, úgy — sajnálatos és csodálkozásra való dolog! — a Mária-tiszteletben, főleg a mélyebb, a lelkesebb, lendületesebb és odaadóbb Mária-tiszteletben is van ellenzék, van szűkkeblűség, van megnemértés, van előítélet és elfogultság, sőt elgáncsolás is, amint erre magának Montforti Szent Lajosnak élete és működése a legvilágosabb bizonyíték.

A nagy Mária-tisztelő svájci teológus, Gomeninger szerint, sokak szemében Szűz Mária csak díszes mellékkápolna, ahová esetenként betérünk, ha az Egyház nagy dómját meglátogatjuk. Megcsodáljuk talán, mint az isteni Művész

remek alkotását, gyönyörködünk szépségében, tökéletességében, de azért mindig csak mellékkápolna marad szemünkben, s így a Mária-tisztelet sem áll sohasem lelkünk középpontjában. Nem is állhat ott, amíg csak arra a belátásra nem jutunk, hogy Szűz Mária az Egyházban több, mint mellékkápolna: Szűz Mária maga a dóm, amelynek szentélyében az Istenember Jézus Krisztus, az Isten maga trónol. Így az ő tisztelete is szükségképen lelkünk középpontjában fog állni, mert hiszen Krisztushoz, Istenhez csak akkor juthatunk el, ha ennek a dómnak, ennek a ragyszerű templomnak szentélyébe lépünk, ahol Ő tartózkodik.

A Mária-tisztelet mindaddig „perifér” jellegű lesz lelki életünkben, amíg a maga valóságában meg nem ismerjük azt, hogy ki is Szűz Mária és kinek is gondolta őt el Isten a kegyelmi rend világában, s milyen helyet foglal ő el Isten gondviselő terveiben. Csak ebből a megismerésből fakadhat az a Mária-tisztelet, mely a Boldogságos Szűzet valamikép lelkünk középpontjába állítja. Természetesen nem úgy, hogy ő legyen a végcél, vagy hogy bármikép is Istent az Őt megillető helytől megfosztaná, vagy akár csak kissé is háttérbe szorítaná. Nem, Isten mindig a templom középpontjában, a szentélyben trónol, s nem is a templom maga a földolog, sem nem a szentély, hanem az, aki ott trónját felütötte. De viszont Őhöz másképp el nem jut-

hatunk, mint csak úgy, ha ebbe a templomba belépünk és Őt abban a szentélyben felkeressük, amelyben Ő lakni akar, s amelyen kívül Őt az Ő isteni akarata rendeléséből megtalálni nem tudjuk.

Ezért kell a Mária-tisztelet dogmatikai alapjairól szólnunk. Senki se mondhassa, hogy a Mária-tisztelet, melyet hirdetünk, dogmatikailag nincs megalapozva. Senki se mondhassa, hogy Szűz Mária számára oly tiszteletet kövételünk, mely őt joggal nem illeti meg. Minden Mária-tisztelő lássa, hogy tiszteletében messze elmarad még attól a tisztelettől, mely a Szűzanyát méltósága és Istentől a kegyelmi rendben számára kijelölt hely szerint minden jog és méltányosság szerint megilleti. Ezért kell a katolikus dogma alapján meglátnunk, hogy ki az, aki ebben a Boldogasszony-évben előttünk áll. Kérdezzük tehát Szűz Máriát megismerni vágyó szívvel az Énekek éneke szavával: „Ki az, aki előjön, mint a hajnal pírja, szép, mint a hold, tiszta, mint a nap, félelmetes, mint a rendben álló tábor?” (Én. én. 6, 9.) Jól mondja Montforti Szent Lajos: „Mintha mindaz a tisztelet, melyet az ég és a föld versengve helyez a Boldogságos Szűz lábához, semmi sem lett volna ahhoz képest, melyet bensejében Alkotójától kap. És ez a tisztelet rejtve marad azok előtt, akik nem tudnak a Király titkaiba behatolni.” (Tökéletes Mária-tisztelet II. kiad. 30. l.)

II. ISTEN ANYJA

Minden tiszteletnek, mellyel Szűz Mária személyét körül vesszük, legmélyebb és végső alapja az ő istenanyai méltósága. Mert az istenanyaság az a gyökér, melyből Szűz Mária minden egyéb kiváltsága, kegyelemteljessége s hozánk való egész viszonya ered.

Hogy Mária valóságban és nemcsak cím szerint Isten anyja, az a megtestesülés dogmájából következik. Azért egy pillantást kell vetnünk a katolikus hitnek erre az alapvető tanára, s annak mivoltába kissé bele kell hatolnunk. A megtestesülés tana azt mondja ki, hogy a Szentháromság második Személye, az örök Ige, a Fiúisten, aki az Atyával egylényegű s azért igaz Isten, úgy, mint az Atya, felvette az emberi természetet és valóságos, testből-lélekből álló ember lett. Nem úgy, mintha az istenség átváltozott volna az emberségbe, ami teljes lehetetlenség, sem úgy, hogy a két természet, az isteni és az emberi egybeolvadt volna egy közös természetbe, ami szintén lehetetlen, hanem úgy, hogy mind a két természet, az isteni is meg az emberi is, a maga teljességében és tökéletességében egyetlenegy személy, a második isteni Személy tulajdona és birtoka lett. Vagyis az

isteni személyiség pótolja Krisztusban azt, amit rendes körülmények közt az emberi személyiség ad az emberi természetnek, azt t. i., hogy az egy magábanálló, teljesen lezárt és mással közölhetetlen egység lesz, mely minden ténykedésnek, működésnek, gondolatnak és cselekedetnek a hordozója.

Ennélfogva a megtestesülés eredménye nem más, mint az Istenember, akinek személyisége nem emberi, hanem isteni. Ezt az embert, akinek nincs emberi, hanem csak isteni személyisége, az ő emberi természete szerint Szűz Mária hozta a világra. Az anyaság Szűz Mária részéről Jézussal szemben teljesen ugyanazt jelenti, mint minden anyaság azzal az emberrel szemben, akit az édesanya világra hoz, azzal a különbséggel, hogy Jézus emberi természetét létének első pillanatától kezdve a második isteni Személy, a Fiúisten vette birtokába és tette magáévá. Minden édesanya személyt hoz a világra, Szűz Mária is, de ő úgy, hogy ez a személy, mert isteni, már előbb volt, és a megtestesülés által csak emberi természettel felruházva lépett a világba. Az ember Krisztust tehát igazán Szűz Mária foganta és hozta a világra.

Mivel tehát az anyaság a személyre, nem egyedül a természetre vonatkozik, azért Szűz Mária igazán Istennek anyja: hiszen az az ember, akit ő világra hozott, egyúttal valóságos Isten is. Ezt nyilvánította ki hittételként 431-ben

az efezusi egyetemes zsinat, s ennek emléké-
tüljük október 11-én, Szűz Mária anyasága ün-
nepén.

1. MÉLTÓSÁGOK MÉLTÓSÁGA

Az istenanyaság a hittudósok szerint az Is-
tennel való személyes egység után, amint azt az
Istenember Krisztusban szemléljük, az elkép-
zelhető legnagyobb méltóság, melyre Isten te-
remtett lényt felemelhet. Sőt, ha pusztá terem-
ményről van szó, — mert hiszen Krisztus nem
pusztá teremtmény, hanem az Istenember —
akkor az istenanyaság egyáltalán a legnagyobb
méltóság, melyre ember Isten kegyelméből fel-
emelkedhetik. Maga a végtelenül bölcs, hatal-
mas és jóságos Isten mindenhatóságában, szere-
tetében és mindentudásában sem gondolhat ki
nagyobbat, nem szánhat senkinek sem nagyob-
bat, nem valósíthat meg a teremtetett világban
nagyobbat, mint az istenanyaságot.

Hogy ennek a kiváltságnak és méltóságnak
nagyságát és fenségét egészen megérthessük,
tudnunk, látnunk kellene, hogy ki is az Isten.
Isten fölségét, végtelenségét kellene teljesen
megértenünk és szemlélnünk, hogy megérthessük,
mi az: Isten anyjának lenni. Isten ugyanis a lét
maga, aki voltaképp egyedül létezik igazán, min-
den egyéb csak általa és benne. Ő egyedül a
végtelen, minden egyéb véges és korlátolt. Azért
Isten egészen más, mint minden egyéb lény,

össze sem hasonlítható más lénnel, egész más létrendbe tartozik, egy napon nem is nevezhető a teremtménnyel, megközelíthetetlen, felfoghatatlan, idő és tér fölött álló Valaki, aki előtt az egész világ csak olyan, mint a csepp a tengerhez, a porszem a hegyóriáshoz képest s még ennél is végtelenül kevesebb. Ez az Isten, ha Őt valamikép emberi nyelven ki tudjuk fejezni. Az anyaság által pedig Szűz Mária ezzel az Istennel valamikép fizikai egységbe lép, mert az a Gyermeke, akit szíve alatt hord, valóságos Isten, az ég és föld teremtetője s fenntartója, a világ kormányzója és az örökkévalóság ura. Az istenanyai méltóság fenségét voltaképp csak Isten maga érti meg s fogja fel teljesen. Minél közelebb áll valamely lény Istenhez, annál nagyobb. De gyermekéhez senki sem áll közelebb édesanyjánál. Márpedig Isten a Boldogságos Szűz igazi Gyermeke lett.

Ha az istenanyai méltóságot összehasonlítjuk bármely más méltósággal: az istengyermekség és az istenlátás kiváltságával, akkor észrevesszük, hogy előbbi messze túlszárnyalja utóbbiakat. Mert az istenanyai méltóság magába foglalja a kegyelemmel való teljességet itt a földön és Isten legboldogabb színelátását az égben. De ezen felül még oly istenközelségbe emeli Szűz Máriát, amelybe semmiféle más teremtmény nem jutott és nem is juthat. Mert Szűz Mária istenanyaságával az Isten családjába ke-

rült, vérrokonságba Isten egyszülött Fiával. Szűz Máriában az Isten nemcsak lelkileg, hanem testileg is lakik. Azért kiáltott fel az evangéliumi asszony; elragadtatva ennek a kiváltságnak nagyságától: „Boldog a méh, mely téged hordozott és az emlők, melyeket szoptál.” (Lk. 11, 27.) És Erzsébet: „Áldott vagy te az asszonyok között és áldott a te méhednek gyümölcse.” (Lk. 1, 42.)

„Ezért meri a liturgia — mondja Szűz Máriának egy nagy francia teológusa — őreá alkalmazni azokat a versszakokat, melyek magának az isteni Bölcseségnek fenségéről zengenek: „Az Úr szerzett engem útjai elején, kezdetben, mielőtt bármit is alkotott... Nem voltak még tengerek, én már fogantattam.” Mikor az Egyház a Szentírás szavait így alkalmazza, nem fél attól, hogy túlságosan kiemeli azt a fel nem mérhető kiváltságos helyet, melyet Szűz Mária Isten tervében betölt, sem nem azt a kiváltságos gondviselést, melynek ő a tárgya, s végre azt a páratlan fenséget és királyi méltóságot sem, melyre ő ki lett szemelve. Isten valóban kiválasztotta és kiemelte ezt a nőt. Felékesítette minden kiváltsággal, melyre emberi teremtmény egyáltalán csak képes.” (Bernard O. P.: *Le mystère de Marie* p. 42.)

Szépen zengi az Egyház Szűz Máriáról: „Anyja lettél Teremtődnek.” Az a csodálatos dolog valósul meg ugyanis ebben a titokban,

hogy Szűz Mária nemcsak az ég és föld Alkotóját, hanem saját Teremtőjét is méhében hordozta. Hogyan is lehetséges ez? Csak úgy, amint lehetséges, hogy a Kezdetlen megszületés, az Élet maga meghaljon, a Végtelen a jászolban feküdjék. Eppen mivel az isteni Személy hordozója minden cselekedetnek, minden állapotnak és szenvedésnek, melyet Jézus emberi természetében felmutat, azért mindezeket a cselekedeteket, szenvedéseket és állapotokat magának az Istennek szabad és kell tulajdonítanunk, nem ugyan isteni, de mégis emberi természete szerint. Így a Boldogságos Szűz igazán saját Alkotóját hozta a világra, azt ugyanis, aki isteni természete szerint alkotója, emberi természete szerint pedig gyermeke: de ez a két természet az egyetlenegy isteni Személyben egyesül.

2. ISTEN MAGA ADÓS LESZ

Ezért folyik Szűz Mária anyaságából az is, hogy Isten valóban az ő adója lesz. Amit csak az édesanya gyermekének adhat, azt adja Szűz Mária is az ő gyermekének, aki valóságos Isten. Méhében foganja, testét hordozza és alakítja, világra hozza, táplálja, saját vérével adja neki, neveli, őrzi, védi, anyai szeretettel gondozza. Isten valóban gyermeki hálára van iránta kötelezve. Mindez oly szédületes nagyság és méltóság; melyet emberi értelem soha-

sem fog teljesen megérteni, annál kevésbbé ki-
meríteni.

Ez azonban megérteti velünk azt is, hogy Szűz Mária szívében milyen érzelmek élhettek. Soha emberi ész nem fogja azt, ami ennek a kiváltságos lénynek lelkében végbement, amikor ennek az isteni titoknak birtokába jutott. Istent imádni s benne egyúttal gyermekét szeretni, neki hódolni s őt anyailag becézni, mily lelki mélységek ezek!

3. BENNE A SZENTHÁROMSÁG CSALÁDJÁBAN

Az istenanyai méltósággal kapcsolatos az az egészen egyédülálló viszony is, amelybe Szűz Mária a három isteni Személlyel lép. Oly kapcsolat ez, mely némikép végtelenül felülmúlja azt a kapcsolatot, melybe akármilyen más, még a legmagasabbrendű teremtmény is léphet Istennel akár a kegyelem által, akár a boldogító istenlátás következtében. Szűz Mária ugyanis a Szentháromságnak mintegy legbensőbb családi körébe tartozik. Azért méltóságra nézve közte és más teremtmények közt némikép az a különbség, mint a királyt körülálló udvarnokok és az ő hitvese közt. Igaz ugyan, hogy a meg-
szentelő kegyelem minket is valamikép Isten családtagjává tesz, hiszen gyermekeivé avat: de ez a viszony nem létesít olyan isteni rokonságokat köztünk és a három isteni Személy között külön-külön, amint azt Szűz Máriánál szemléljük.

Azáltal ugyanis, hogy ő az Atya egyszülött Fiának édesanyja lesz, az Atyával együtt ugyanazt a Gyermeket bírja. Ez a tény egészen egyedülálló kapcsolatba hozza őt az Atyával. A Fiú az ő szent méhében üli menyegzőjét az emberi természettel s általa kapja azt a természetet, mellyel menyegzőjét üli a megtestesülésben. Szűz Mária így az egész emberi nem képviselője lesz s benne jegyzi el az örök Ige az egész emberiséget. A Szentlélek nemcsak a kegyelem által, hanem mint megtermékenyítő erő lakik benne, mikor az emberré lett Isten testét alkotja. Ezért Szűz Mária a Szentléleknek nemcsak legkiválóbb és egyedülálló temploma, hanem igazi Jegyese. _

Epp ezért mind a három isteni Személy a legnagyobbat adja Szűz Máriának, amit csak adhat. Az Atya egyszülött Fiát adja neki gyermekül. A Fiú társnőül választja őt a megváltás nagy művében. A Szentlélek eszközévé teszi a megtestesülés nagy titkának létesítésében. „Szent anyasága révén — mondja a Gregoriana híres tanára, Tromp — a Boldogságos Szűz a legszentebb Háromság menyasszonya lesz és egész különös értelemben a Szentléleknek, az Atya és Fiú közös szeretetének lesz tisztaságos Jegyese: hiszen a Lélek ereje árnyékozta be őt szent Fia megtestesülésének pillanatában. De ez a szent anyaság Krisztus Jegyesévé is teszi Máriát, mert hiszen a második Ádám, Krisztus

mellett a Szűzanya állott második Évaként egy új királyi nemzetség megalkotására." (Lásd: Isten városa 1947. I.) De ez a megfontolás már átvisz minket Szűz Mária második nagy kiváltságához, mely ugyan szintén istenanyaságából folyik, t. i. ahhoz a kiváltsághoz, mely szerint Szűz Mária az Úr Jézus mellett és mindenkép tőle függésben társmegváltó s ezzel a lelkek igazi édesanyja, a második Éva, az „élők igazi anyja". Ezt a kiváltságot azonban külön kell megtárgyalnunk.

Az istenanyai méltóságból következik továbbá az ő mindenfölötti uralma és királysága az egész teremtett világ fölött, beleértve az angyalokat és embereket is, az egyén és társadalom életét időben és örökkévalóságban. De erről is külön előadásban kell tárgyalnunk.

4. MAGASABBRENDŰ TISZTELET

Egy dolog azonban már most is világos, az t. i., hogy Szűz Máriát részünkről oly tisztelet illeti meg, mely nemcsak fokozatilag, hanem lényegesen is különbözik minden más szent tiszteletétől. Szűz Mária méltósága ugyanis, amint azt láttuk, nemcsak fokozatilag, hanem egészen lényegesen más, mint akármilyen más teremtmény, angyal vagy ember méltósága. Ennélfogva az őt megillető tisztelet is lényegesen más. Ezt a tiszteletet az Egyház nyelve „hiperduliának", vagyis magasabbrendű tiszte-

letnek nevezi. Ez a tisztelet természetesen végtelenül alatta marad az imádásnak (latria), mellyel egyedül Istennek tartozunk, de viszont magasan fölötte áll minden egyéb tiszteletnek, mellyel teremtetett lényt tisztelhetünk, olyannyira, hogy az egy imádást kivéve nem is gondolhatunk el olyan tiszteletet, mellyel Szűz Máriát ne illethetnők, mert az ő méltósága is felülmúl minden emberi képzeletet vagy elgondolást. Maradjanak tehát távol azok, akik mindig félnek, nehogy valamiképen Szűz Máriának túl nagy tiszteletet adjanak. Ezek sohasem értették meg, hogy mily méltóság rejlik az istenanyai kiválasztásban. Mert ha megértették volna, akkor nem lennének oly fukarak a Szűz Mária iránti megfelelő tisztelet kimérésében.

III. ÉLŐK ANYJA — A MI ANYÁNK

Szűz Mária istenanyaságával a legszorosabban függ össze és voltaképp vele azonos az ő lelki anyasága velünk szemben. Ugyanabban a pillanatban, ugyanaz által a titokzatos megtermékenyítés által, mellyel Szűz Mária a Szentlélek behatása alatt Krisztus anyja lett, egyúttal minket is lelkileg méhében fogant és lélek szerint világra hozott.

Egy igen kedves kép úgy ábrázolja a Boldogságos Szűzet, amint karján két gyermeket tart: az egyik Krisztus, a másik mi magunk vagyunk. Ezt fejezi ki Szent Gertrúdnak egy élménye, amikor a zsolozsmában az evangélium szavát hallotta: *Primogenitus Mariae Virginis*, Szűz Mária elsőszülötte, s azon tűnődött, hogy nem lett volna-e megfelelőbb írni, egyetlene? Azt a szót vélte ugyanis hallani a Szent Szűz ajkáról: „Nem, Ő nem egyetlen Fiam, hanem Elsőszülöttem, mert Jézus után titeket is születek és ti is gyermekeim lettetek.” De azért valamiben helyesbíti a kifejezést, mert azt mondja: „Jézus után vagy inkább Benne és Altala.” Igen: mert Szűz Mária voltaképp nem két gyermeket hozott világra: Jézust és min-

ket, hanem csak egyet: Jézust, — de Jézust, a fejet tagjaival együtt. Jézus a fej, mi vagyunk a tagok. Jézus fizikai személy, mi vele együtt egy titokzatos személy vagyunk. Azért Jézust test szerint is, minket csak lélek szerint hozott világra. Jézusnak természet szerint, nekünk kegyelem szerint édesanyánk. Hogy ezt kellőképpen megértsük, pár szót kell mondanunk hitünknek erről az alapvető tanáról, mely ma az idők jele szerint jobban áll a katolikus világ lelki középpontjában, mint máskor: Krisztus titokzatos testéről.

Ez a tan magának Krisztusnak szavában gyökerezik, mellyel magát a szőlőtőnek, minket pedig a szőlővesszőknek nevez: „Én vagyok a szőlőtő, ti a szőlővesszők. Aki énbennem marad és én őbenne, az bő termést hoz: mert nálam nélkül semmit sem tehettek.” (Jn. 15, 5.) Ez a hasonlat azt jelenti, hogy mi Krisztussal csak egy életet, egy titokzatos személyt alkotunk. Amint a megtestesülés által emberi természetét istenségével egy fizikai személyiségben egyesítette, úgy ugyancsak a megtestesülés által és ugyanabban a pillanatban az egész emberiséget is magával egy titokzatos személlyé egyesítette, a „nagy” Krisztussá, amint az egyházi írók mondják, ahol ő maga a fej, mi a tagok vagyunk. Ezért mondja Szent Ágoston, hogy van egy ember, aki a világ végéig él, t. i. Krisztus az ő tagjaiban. Fő kifejezője ennek a tannak

Szent Pál apostol, aki leveleinek számos helyén ezt a tant mintegy tanításának alapjául teszi le.

Hogyan kell értenünk ezt a tant? Elsősorban is meg kell jegyeznünk, hogy a tan Krisztus titokzatos testéről, mint maga a megtestesülés vagy a kegyelem titka, szintén titok, melyet pusztán emberi ész nem tud megérteni, hanem csak a kinyilatkoztatás biztosít minket annak létezéséről, bár a titok benső mivoltát még a kinyilatkoztatás után sem tudjuk teljesen felfogni. A hasonlatot a test tagjairól a világi irodalomban is megtaláljuk pl. Menenius Agrippa ismert példázatában. De egészen más az, amit Menenius Agrippa ebben a hasonlatban a társadalom, az állam erkölcsi és jogi egységéről mond, és más az, amit nekünk Szent Pál és maga Krisztus mond, amikor az ő titokzatos testéről szól. Ez utóbbi nemcsak erkölcsi vagy jogi egység, hanem igazi életegység és közösség, olyan, mint azt élő organizmusban látjuk, sőt sokkal nagyobb. Mert az élő organizmus szét-hullhat a halálban, Krisztus titokzatos testének egyévege azonban soha szét nem hullhat azoknál, akik végleg be lesznek kebelezve ebbe a testbe. Ezért nevezzük ezt az egységet titokzatosnak, mely ugyan semmiképen sem fizikai egység, de mégis sokkal nagyobb, erősebb, bensőbb és magasztosabb, mint bármely pusztán fizikai egység földön élő organizmusokban. Krisztus Lelke

magá, a Szentlélek kapcsolja egybe ennek a testnek tagjait és köti össze a fejvel, Krisztussal.

Ez a tán Krisztus titokzatos testéről képezi alapját Szűz Mária igazi lelki anyaságának is. Amikor ugyanis Szűz Mária Krisztust méhében foganta és világra hozta, azt a Krisztust foganta és hozta világra, aki létének első pillanatától kezdve elválaszthatatlan az ő titokzatos testétől, amint az emberi testben is a fej elválaszthatatlan a tagoktól. Szűz Mária tehát a fejet nem hozta a világra a tagok nélkül, hanem ugyanabban a pillanatban, amelyben Krisztusnak test szerint, Krisztus tagjainak is lélek szerint anyja lett.

1. NEM CIM, HANEM VALÓSÁG

Szűz Mária lelki anyasága tehát valóságos anyaság. Jól mondja Gommenginger, hogy a lelki anyaság nem kevésbé valóságos, mint a fizikai anyaság. Szűz Mária velünk szemben nemcsak az édesanya nevét viseli, hanem annak egész valóságát is, bár lelki értelemben, magában hordja. Mit tesz az édesanya? Életet ad, táplál, felnevel. Ugyanezt teszi lelki értelemben a Boldogságos Szűz is velünk. Krisztus, a fej által, akit a világra hoz, életet ad nekünk; kegyelemközvetítő és közbenjáró hatalmával növeli bennünk lelkünk életét, erősíti és fejleszti azt, vagyis táplál minket. A felvilágosító és ösztönző kegyelmek kieszközlésével, pél-

dájával és sugallataival nevel minket. Sőt gyermeki viszonyunk hozzá ebben az életben annak az egészen kisgyermeknek állapotához hasonlít, akit édesanyja még szíve alatt hordoz. Az ilyen kisgyermek még mintegy egy élet édesanyjával. Nélküle létezni sem tud, egy szív és egy vér táplálja mindkettőt közösen, a gyermek mindenben a legbensőbbben függ attól, aki őt magában hordja. Ilyen a mi helyzetünk is ebben az életben Szűz Máriával szemben. Ha Szent Pál igazsággal mondhatja a Galatáknak: „Fiacskáim, kiket fájdalommal szülök újra, míg Krisztus kialakul bennetek!” (Gal. 4, 19.), akkor Szűz Mária ezt mérhetetlenül és összehasonlíthatatlanul nagyobb igazsággal mondhatja viszonyáról velünk szemben. Ez összefügg az ő kegyelemkövetítői szerepével. Erről még szó lesz fejtegetéseink során. Most elég erről azt mondanunk, hogy épp az ő lelki anyaságának tényéből folyik a helyes következtetés, hogy Szűz Mária minden kegyelemnek közvetítője és kiosztója. Viszont ez a felfogás és tan világítja meg legjobban lelki anyaságát is és a tőle való legbensőbb függésünket lelki életünkben.

2. MIKOR LETT SZÜZ MÁRIA A MI ANYÁNK?

Szűz Mária lelki anyasága a megtestesüléssel veszi kezdetét, de végighúzódik egész földi életén keresztül és kiteljesedik mennyei életében. Ez is oka az ő testszerinti felvételé-

nek az égbe, amint azt még látni fogjuk. Anyaságának kialakulásában velünk szemben két időszakot kell megkülönböztetnünk. Az egyik az, melyben érdemeket szerez és Krisztussal együtt résztvesz a kegyelmek megszerzésében; a másik az, melyben érdemeinek gyümölcsét aratja és résztvesz a kegyelmek kiosztásában. Ez utóbbi a maga teljességében mennybe való felvételével veszi kezdetét. Lelki anyaságának kialakulásában az első időszak lényegesen összefügg az ő társnői tisztjével, melyben Krisztussal együtt, de teljesen függésben tőle és csak az ő kegyelmi kiválasztása következtében közreműködött a mi megváltásunkban. Erről mindjárt szó lesz. Előbb azonban még egy-két kérdést kell megvilágítanunk, hogy Szűz Mária lelki anyaságát még teljesebben megérthessük.

Ha ugyanis Szűz Mária lelki anyasága a megtestesüléssel kezdődik, felmerül a kérdés, hogyan lehetséges ez azokkal szemben, akik akkor még nem is léteztek? Ez a nehézség azonban könnyen megoldást nyert, ha arra gondolunk, hogy ugyanazt a kérdést Krisztus titokzatos testével kapcsolatban általánosságban is felvethetjük. Viszont a földi test is a természettudomány és orvostan szerint minden hét évben anyagában teljesen kicserélődik: egészen új anyag kerül a testbe, a régi meg távozik, és mégis ugyanarról a testünkről beszélünk még halálunk óráján is, melyet születésünkkel édes-

anyánktól kaptunk. És senki sem mondja, hogy a testet, melyet öreg korában visel, nem édesanyja foganta és hozta egykor a világra. Így Krisztus titokzatos teste is a századok folyamán új tagokkal növekedik meg, régiek esetleg le is hullanak róla, a test maga azonban egy és ugyanaz marad. S így Szűz Mária anyasága is a titokzatos testtel szemben fennáll mindazokra nézve, akik a századok folyamán ennek a testnek tagjai lesznek.

Az említett nehézségek megoldásához az a mozzanat is jelentékenyen hozzájárul, hogy egyenkint és személyesen mindegyikünk a keresztség szentsége által lesz Krisztus titokzatos testének tagja s így Szűz Máriának is gyermeke. Ugyanis a keresztség szentsége ojt bele minket Krisztusba mint törzsbe és többé, abba a törzsbe és többé, mely a Szűzanyából sarjadt ki. A keresztség szentsége ezért elválaszthatatlan Szűz Mária lelki anyaságától — egy mozzanat a lelki életben, melyre ritkán és kevesen gondolnak. A keresztségben a lélekbe belevéselt eltörölhetetlen jegy tehát, mely a keresztségi kegyelemnek mintegy megörökítése és valami különös Krisztushoz-tartozandóság és hozzá-hasonulás kifejezője, egyúttal okvetlenül máriás jellegű is a mondottak alapján. Vajjon gondol-e erre sok ember egyáltalán? Mily mély értelemmel kapcsolja össze tehát Montforti Szent Lajos a

tökéletes átadást a Boldogságos Szűz iránt a keresztségi fogadalom megújításával

3. GYERMEKSÉGÜNK TUDATOSSÁGA

Feltűnhetnék talán valakinek az a körülmény, hogy erről a függésről a Boldogságos Szűztől nemcsak az átlag-kereszténynek, hanem még a lelki életet élőknek sincs tudomásuk. A válasz erre az, hogy többféle ismeretről lehet itt szó. Tapasztalati tudásunk nemcsak erről a tényről, hanem semmiféle természetfölötti valóságról nekünk nincsen. Ami pedig a hitbeli megismerést illeti, itt épp azt kell fájdalommal megállapítanunk, hogy a Szűz Máriára vonatkozó ismereteink sokszor, sajnos, eléggé fogyatékosak. S ha ezt az átlag-keresztényekre nézve más dolgokban is meg kell állapítanunk, akkor különös módon igaz ez a Szűz Máriára vonatkozó ismeretekre nézve. Épp ezért tartunk is most a Boldogasszony-évben előadásokat a Boldogságos Szűzről, hogy ismerete terjedjen és mélyüljön nemcsak az átlag-keresztényekben, hanem még a vallásos életet élők lelkében is. És ha igaz is, hogy a kisgyermek sem érzi függését édesanyjától, amikor szíve alatt pihen, s az az ő függése mégis csak igazság, s így nálunk sem függ attól a mi függésünk ténye a Boldogságos Szűztől, hogy mi ennek tudatában vagyunk: azért mégis nagyon megfelelő, hogy ennek a boldogító titoknak tudatában éljünk. Sőt Szűz Mária az

ő anyaságának minden hatását teljességében csak akkor fejtheti ki, ha mi ennek a függésnek tudatában magunkat neki teljesen át is szolgáltatjuk, semmiféle akadályt eléje nem gördítünk, hogy anyai működését lelkünkben kifejtse s minket Krisztus mintájára alakítson. Ez épp a Montforti Szent Lajos által hirdetett ú. n. tökéletes Mária-tisztelet igazi lényege és veleje.

4. KRISZTUS TÁRSNŐJE

Szűz Mária lelki anyaságának van azonban még egy másik alapja is. Szűz Mária ugyanis nemcsak anyja a titokzatos testnek, hanem annak maga is tagja. Hogyan lehetséges is ez?

Itt ismét az istenanyaságra kell visszatérnünk. Szűz Máriában Krisztussal szemben elsősorban nemcsak a fizikai viszonyt kell tekintenünk, mely az édesanya és gyermeke közt fejjel áll, hanem azt a lelki kapcsolatot, mely Szűz Máriát Istenhez és Krisztushoz köti. Szűz Máriát istenanyai méltósága egyúttal Krisztus társnőjévé is teszi a megváltás művében. Mély értelemmel nevezik őt azért a szentatyák „Sponsa Verbi”-nek, az Igé arájának, jobb és mélyebb értelemben, mint a Szentlélek jegyesének. Szűz Mária ugyanis Krisztushoz való anyai viszonyában az egész emberi nem képviselője lesz, kettős értelemben: fizikai és lelki vonatkozásban.

Fizikai vonatkozásban anyasága révén ő

szolgáltatja a megtestesüléshez a földi anyagot. „Az Űr áldást ad és földünk megtermi gyümölcsét.” (83. zsolt.) A zsoltárnak ezt a szavát a megtestesülésre alkalmazhatjuk. Istennek ebben a kegyelemteljes leereszkedésében az emberi nemhez a földnek, az embérnek is valamivel hozzá kellett járulnia, az anyagot kellett szolgáltatnia, melyből az Ige magának az Ő emberi testét megalkothatta. Ezt az anyagot pedig közvetlenül és a legtisztább alakban Szűz Mária nyújtotta az ő szeplőtelen édesanyai természetében.

De ez még nem volt elég. Az emberiségnek valamiképp lelkileg is hozzá kellett járulnia megváltásához, s ez a hozzájárulás ismét kétféleképp vált szükségessé: egyrészt beleegyezését kellett adnia a megváltásba, másrészt fel kellett készülnie a megváltás kegyelmeinek befogadására. Szűz Mária mindezekben mint Istenanya az emberiség született képviselője. Ő adja beleegyezését ahhoz a titokzatos frigýhez, melybe Isten az emberiséggel Jézus Krisztusban lépni akar. Amint a menyasszony Kezét nyújtja vőlegényének s beleegyezését adja a köntendő frigýhez, úgy Szűz Mária „Legyen” szava is hozzájárulását jelenti ahhoz a frigýhez, melyet Isten Jézus Krisztusban az emberiséggel kötni akar: jelenti az emberiség hozzájárulását a megtestesülés s ennek következtében a megváltás művéhez. Továbbá Szűz Mária maga, szín-

tén mint megváltott, a legtökéletesebben fogadja magába a megváltás kegyelmét, magasabb értelemben és jobban, mint az egész emberi nem együttvéve. Azért — ha másképp nem is valósult volna meg — már Szűz Máriában egyedül is Isten megváltói terve tökéletesen sikerült. Ezért ő az egész emberi nem képviselője a megváltásban. Ő saját magát az isteni kegyelemmel közreműködve a legtökéletesebben készítette fel a megváltás nagy ajándékának befogadására, s ezáltal egyúttal a legnagyobb szerepe lett az egész emberiség felkészítésében is. Ezért választotta őt ki az Ige, hogy társnője legyen a megváltás nagy művében.

Miben áll Szűz Máriának ez a társnői szerepe a megváltásban? Ez a kérdés foglalkoztatja mindazoknak elméjét, akik semmikép sem akarják megengedni, hogy Jézusnak egyedülálló megváltói kiváltsága bármikép is csorbát szenvedjen. Vajjon Jézus nem elég-e, hogy társnőre van szüksége a megváltás művének végrehajtásában? — A megoldást ehhez a kérdéshez egy kettős megfontolás adja meg. Az első az érdem kétféle jellegéből ered, a másik a létesítő és a disponáló ok megkülönböztetésén alapszik.

Az érdem jellegét tekintve mindenekelőtt kétségtelen dolog, hogy az igazságosság teljes mértéke és szigora szerint egyedül csak az Istenember volt képes eleget tenni a világ bűneiért,

nemcsak összességükben, hanem mindenegy-
súlyos bűnt külön-külön tekintve is. Csak az Úr
Jézus végtelen érdeme volt képes jog és igaz-
ságosság szerint lefizetni Istennek az emberi
nem tartozását. Ez azonban nem zárja ki azt a
lehetőséget, hogy maga az Istenember az Ő
szentséges anyjának érdemeit is, melyeket ez
természetesen szintén csak az Ő kegyelmével
szerezhetett magának, egyesíteni akarta az övéi-
vel a megváltás létesítésében s hogy tekintve az
Istenanya egyedülálló méltóságát, ezt egy bi-
zonyos méltányosság is ajánlatossá tette Krisz-
tus és az Isten előtt, és ez egészen meg is fe-
lelt annak az összhangnak, mely Isten minden
művében észlelhető. A bűn ugyanis Ádámtól
eredt, de nem Évának közreműködése nélkül.
Ezért méltányos dolog volt, hogy a megváltás
is a második Ádámtól, Krisztustól vegye ere-
detét, de nem a második Éva, Mária közremű-
ködése nélkül. Amint az emberi nem bukásában
mindkét nemnek része volt, de nem egyenlő
mértékben, úgy annak visszaállításában is kel-
lett, hogy mindkettőnek része legyen, bár nem
egyenlő mértékben. Ez a párhuzam Ádám és
Krisztus, Éva és Mária közt a szentatyák és
egyháztanítók írásaiban végighúzódik az első ke-
resztény századoktól kezdve mindvégig. Szűz
Mária tehát, mint második Éva, nem ugyan jog
és igazságosság, de mégis kegyelem és méltá-
nyosság szerint és teljesen függésben Krisztus-

tól valóságban és igazán közvetlenül közreműködött a mi megváltásunkban.

5. A KEGYELEM CSATORNÁJA

A második megfontolás az előbbihez hasonló. Ahhoz ugyanis, hogy bármely kegyelem hatását kifejtse, szükséges, hogy kellőleg felkészült, megfelelően disponált lélekbe hulljon. A léleknek ahhoz, hogy a kegyelem befogadására felkészüljön, szintén kegyelemre van ugyan szüksége, de szükséges saját közreműködése is. Így a megváltás nagy kegyelmének befogadására is szükséges volt az emberi nemnek felkészülődése. Mivel azonban a megváltásnak műve maga közvetlenül az egész emberi nemet mint egészet érintette, azért ebben Szűz Mária az egész emberiséget képviselte és helyettesítette s így saját felkészültségével az emberi nem számára a méltányosság szerint kiérdemelte a megváltás kegyelmeit, sőt közreműködik az egész emberiség felkészítésében, hogy egyénenkint is befogadja a megváltás kegyelmeit. Így lesz a Boldogságos Szűz valóban Krisztus társnője az emberi nem megváltásában és a lelkek igazi életet-adó anyja, a „mater divinae gratiae”, a kegyelmek anyja és a „mediatrix gratiarum”, a kegyelmek közvetítője és kiosztója. Szűz Mária mintegy elsőnek befogadja Krisztus megváltói kegyelmeit, s mint igazi édesanya, méhében alakít minket Krisztus hasonlóságára. Mint Krisz-

tus társnője anyja lesz az egész emberiségnek. Ő is tehát a titokzatos testhez tartozik, mert beléje is árad Krisztus megváltó kegyelme, sőt beléje először és kiváltságosan s ezért mintegy a nyakkal hasonlítható össze, mely a fejet a test egyéb tagjaival összeköti, vagy Szent Bernát szép hasonlatában a csatorna szerepét tölti be, mely a kegyelmek vizét szétviszi a lelkek sokaságába.

6. ÚJBÓL: MAGASABBRENDŰ TISZTELET

Szűz Máriát lelki anyasága révén is egészen különös és minden más szentétől különböző tisztelet illeti meg. Az összes szentek ugyanis csak társaink a megváltás kegyelmeinek befogadásában, bár ebben egymást is segíthetjük: Szűz Mária azonban valamikép, bár egészen Jézustól függően és csak a méltányosság, nem az igazságosság szerint, de mégis forrása is a mi megváltásunknak, s azért őt lényegesen más tisztelet illeti meg, mint az összes többi szentet. Eből az is következik, hogy Szűz Mária nemcsak általában kegyelemközvetítő, hanem minden kegyelem közvetítője: mert ha csak általában volna kegyelemközvetítő, akkor ebben csak fokozatilag különböznék a többi szenttől, akik szintén bizonyos mértékben kegyelemközvetítők. Márpedig az ő kegyelemközvetítésének a többi szentétől lényegesen kell különböznie, különben nem volna összhang az őt megillető tisztelet és

kegyelemközvetítői tisztje közt. A tisztelet ugyanis, mellyel neki adózunk, mint láttuk, lényegesen más, mint a többi szentet megillető tisztelet, kegyelemközvetítői szerepe ellenkezőleg csak fokozatilag különböznék a többi szent kegyelemközvetítői szerepétől. Márpedig épp a kegyelemközvetítés, a közbenjárás maga a tiszteletnek egyik főalapja, mellyel akár a Boldogságos Szűznek, akár a szenteknek adózunk: s így a kettő közt nem volna a megfelelő összhang és harmónia.

Szűz Mária társnői mivoltával a megváltás rendjében és lelki anyaságával azonban összefügg ismét uralma is az egész emberiség fölött és királynői méltósága, mely nemcsak címet jelent, hanem uralkodói jogokat is. Mint édesanya uralkodik az Isten családjában, de ez a család az egész emberiség, az egész Egyház az égben és a földön. Az ilyen anyai méltóság szükségkép egyúttal királynői méltóság is. De erről kifejezetten fogunk még beszélni a továbbiakban.

Szűz Mária istenanyai méltóságából, társnői mivoltából a megváltásban és lelki anyaságából folynak kegyelemközvetítői tisztjétől eltekintve egyéb kiváltságai is: szeplőtelen fogantatása, bűnmentessége és örök szüzessége. Ezeket a nagy kiváltságokat akarjuk gyökerükben és összefüggésükben a következőkben ismertetni.

IV. VILÁG KIRÁLYNŐJE

Szűz Mária istenanyaságával és lelki anyaságával, amint azt már az előbbiek során láttuk, szorosan kapcsolatos Szűz Máriának két kiváltsága: uralma a világ fölött és kegyelemközvetítői tisztje. Erről a két kiváltságról kell most bővebben tárgyalnunk. Először is uralmáról a világ fölött.

Szűz Mária uralma a világ fölött két dolgot zár magába, illetve két dologról lehet szó, ha az ő uralmáról tárgyalunk: uralkodói jogairól az értelmes teremtmények fölött és tulajdonjogáról az egész mindenség fölött. Nézzük meg, mennyiben tulajdoníthatjuk neki ezeket a kiváltságokat.

Ha Szűz Máriáról mint királynőről szólunk, akkor ez mindenekelőtt is két dolgot jelenthet: kiválóságát minden teremtmény fölött és uralkodói jogait a teremtmények fölött. Előbbi csak átvitt, nem igaz értelemben vett királyság, mint amikor a rózsát is a virágok királynőjének, a sast a madarak királyának vagy Vörösmartyt a költők királyának nevezzük. Világos dolog, hogy Szűz Mária ebben az értelemben is királynő: mert ő felségesebb az angyaloknál, tisztább min-

den szüznél, többet szenvedett minden vértanúnál, szentebb az összes szenteknél, s ezért az angyalok, a szüzek, a vértanúk és minden szentek királynője ő. Mégis, ha őt királynőnek nevezzük, akkor rendesen mást értünk alatta: igazi királyi, uralkodói jogokat tulajdonítunk neki.

Szűz Máriát a királynői cím és az uralkodói jogok a világ fölött főleg két címen illetik meg: először azért, mert ő az Isten Anyja, másodszer azért, mert ő Krisztus társnője a megváltásban, ő a társmegváltó.

1. KIRÁLYNÉ-ANYA

Az anyaság maga nem közvetít még magában véve uralkodói jogokat annak javára, aki királynak lett édesanyja. Anyakirálynénak vagy királyné-anyának csak akkor nevezünk valakit, ha ő maga is uralkodik vagy legalábbis az uralkodó hitvese. Szűz Máriát azonban az ő anyasága révén is megilleti a királynői cím, sőt az ő anyasága a legelső és főforrása az ő uralmának az egész teremtet világ fölött, de csak azért, mert az ő anyasága *Isten*-anyaság, az ő Fia az Isten maga.

Miért folyik az istenanyaság kiváltságából az uralom is az összes teremtmények fölött? Azért, mert az istenanyai méltóság az elképzelhető legnagyobb méltóság, s nem gondolható el, hogy Isten, aki édesanyjának a legnagyobbat

adta, a kisebbet megvonta volna tőle. Sokkal kisebb méltóság ugyanis a világ királynőjének, mint az Isten anyjának lenni. Az, aki Szűz Máriának saját egyszülött Fiát adta, egyúttal az egész világot is odaadta neki. Elgondolhatatlan ugyanis, hogy Isten valamit is megtagadott volna édesanyjától, amit neki hatalmában megadhatott s ami az ő istenanyai méltóságához méltán illett. Márpedig a királyság, az uralkodói jog az emberek általános felfogása szerint valami kiválóságot jelent. Ezért Isten méltán ékesítette fel ezzel az Ő édesanyját.

Továbbá, Krisztus mint Isten Fia született királya a mindenségnek, s bár földi életében nem gyakorolta királyi jogait az uralkodók fölött, azért mégis jog szerint megillette őt ez az uralom a világ összes fejedelmei fölött. Hasonlóképpen az Ő édesanyja is, bár nem ugyanazon a címen, mégis istenanyai méltóságánál fogva nem lehetett alárendelve semmiféle teremtménynek sem, hacsak nem a Krisztushoz való hasonlóság miatt, aki földi életében az engedelmesség és alárendeltség életét akarta élni. Ebben Szűz Mária is követte az Ő példáját: jog szerint azonban nem lehetett egy embernek sem alattvalója. Ez is már bizonyos szuverénitást jelent: egymagában azonban még nem jelenti azt, hogy viszont Szűz Mária uralkodói jogokkal volt felruházva a világ összes fejedelmei fölött. De ez az előbb mondottakból következik,

ha nem is mint Krisztusnál, egyenesen az ő méltóságának természetéből és a szigorú jog szerint, de legalább is Isten külön kegyelme következtében és méltányosság szerint.

Uralkodói jogokat csak értelmes lények fölött lehet gyakorolni. Azért itt közvetlenül nem jöhetnek szóba az értelemnélküli teremtmények. Viszont a földi szuverénitásnál az alattvalókon kívül van ú. n. territórium is, amelyen valaki szuverén jogait gyakorolhatja. Így a Boldogságos Szűz királyságánál is szóba jöhet ez a territórium. Ez pedig nem más, mint az egész mindenség. Ily értelemben tehát Szűz Mária az egész világ királynője és úrnője.

De ezzel felmerül a kérdés, vajjon ő nemcsak uralkodó, hanem tulajdonjogot is gyakorol-e az egész világ fölött? Az értelemnélküli teremtményekre nézve nem látszik nehéznek igénylő választ adni erre a kérdésre. Hiszen mi tűnik fel természetesebbnek, mint hogy az Isten, aki az egész természetet az ember számára teremttette, az egész világot különös módon birtokul és tulajdonul adta oda édesanyjának? Nehézebbnek látszik első pillanatra ezt az értelmes lényekre, az emberekre, sőt még az angyalokra nézve is állítani. Ez ugyanis azt jelentené, hogy mi emberek mindnyájan és még a legmagasabb rendű angyalok is, a kérubok és széráfok és arkangyalok is mind Szűz Máriának nemcsak alattvalói, hanem egyenesen tulajdona

is vagyunk. Úgy látszik, hogy értelmes teremtmény csak Istennek egyedül lehet tulajdona. Hiszen ebből a szempontból kifogásoljuk a régi rabszolgaságot is, sőt még a jobbágyságot sem tartjuk az emberi szabadsággal kellőképp meg-egyeztethetőnek.

Ezzel szemben azonban azt kell mondanunk, hogy Isten korlátlan ura minden teremtménynek s ezért, ha akarja, azt másnak birtokul is odaadhatja. Embernek nincs joga más embert magának tulajdonául tekinteni. De Isten megteheti ezt. Viszont semmi ok, sőt semmi méltányosság sem szól a mellett, hogy Isten ezt bármilyen teremtménnyel szemben megtegye az egy Istenanyát kivéve. Nála pedig minden ok és méltányosság erre nézve megvan. Csak vissza kell térnünk ahhoz, amit első előadásunkban az istenanyai méltóságról mondtunk. Ez oly felfoghatatlan valami, hogy azt soha értelemmel felmérni nem tudjuk. Ehhez a méltósághoz képest csekély dolog, hogy az egész értelmes világ is az ő tulajdona és birtoka legyen. Itt is fennáll, hogy sokkal kisebb dolog az emberek és angyalok egész serege, akiket Isten neki birtokul ad, mint egyszülött Fia, akít gyermekül ad neki. Mivel tehát Istennek hatalmában állott édesanyjának ezt a kiváltságot megadni, s mivel megfelelő is volt, hogy azt neki megadja, azért meg is adta neki s őt nemcsak az ég és föld, az angyalok és emberek úrnőjévé s király-

nőjévé tette meg, hanem az egész mindenséget, beleértve az angyalokat és embereket is, tulajdonul adta neki.

Hogy ez a felfogás megegyezik az Egyház felfogásával, azt már abból is láthatjuk, hogy az Egyház nemcsak megengedi, hanem ajánlja is azt az imádságot, melyben mondjuk: „Oltalmaz és védj meg engem mint tulajdonodat és birtokodat.”

Mindazáltal Szűz Máriának nem a természet, hanem csak Istennek külön rendelése által vagyunk tulajdona és birtoka, míg Krisztusnak már egyedül istenemberi mivolta miatt is tulajdona vagyunk.

Ha Szűz Máriát mint királyné-anyát tekintjük, ennek a kiváltságnak még más kiválóságait is megfigyelhetjük. Elűt ez a királyné-anyaság minden földi királyné-anyaságtól már azért is, mert Szűz Mária nemcsak királyt hozott világra, hanem a királyok Királyát, az ég és föld Urát és Istenét. De továbbá a módban is, ahogyan ő anya lett, messze felülmúl minden királyné-anyát. Nincs ugyanis olyan királyné-anya, aki anyaságának kezdetétől fogva az lett volna. Van, aki fia születésénél nem is sejtette még, hogy az valamikor uralkodó lesz. Más meg nem tudja, fog-e valaha trónra jutni az, akit szíve alatt hord. Szűz Mária anyaságának első pillanatától kezdve az ég és föld Urának volt anyja, tehát kezdettől fogva királyné-anya volt. Soha

földi királyt nem kentek fel édesanyjának méhében: Szűz Mária Fiát maga a Szentlélek kente fel édesanyjának szentélyében fogantatása első pillanatában. Soha földi király nem engedelmeskedett oly hosszú ideig édesanyjának, mint Jézus, az Isten Fia, Szűz Máriának. Mindez az ő királyi anyaságát még sokkal ékeesebbé és csodálatosabbá teszi.

2. KIRÁLYNÉ-HITVES

Az istenanyasággal azonban, amint azt fentebb láttuk, kapcsolatos Szűz Máriának egészen sajátos viszonya a három isteni Személyhez, melyet a szentatyák szavai szerint legjobban ebbe a szóba öltöztethetünk: Sponsa Dei, Isten Arája. A szentatyáknál mindezek a kifejezések előfordulnak: Sponsa Patris, Sponsa Filii, Sponsa Spiritus Sancti, Sponsa Sanctissimae Trinitatis, Sponsa Dei. Nem akarjuk most ezeknek a címeknek jogosultságát hosszan fejtegetni, hanem inkább azt akarjuk ezekből tárgyunkhoz mértén lekövetkeztetni, hogy Szűz Mária mint királyné-hitves is megérdemli a királynéi címet. Ez is istenanyaságából folyik.

A királyné-hitves sokkal igazabb címen királyné, mint a királyné-anya, de azért még ez a minősége sem biztosít számára uralkodói jogokat. Így van ez az embereknél. Szűz Máriánál azonban ugyanazoknál az okoknál fogva, melyeket előbb felsoroltunk, ez a cím is igazi ural-

kodói jogokat biztosít számára. Szűz Mária tehát mint anya is meg mint jegyes is egyúttal uralkodó királynő a mindenség fölött s az egész világegyetem az ő tulajdona. Világ királynőjének nevezi őt nem egy helyen a liturgia, ennek mondják őt a szentatyák és egyházi írók, így szólítja meg őt a világot felajánló imában most uralkodó Szentatyánk, XII. Pius pápa.

A második cím, melynek alapján Szűz Mária királynő, az ő társnői szerepe Krisztus mellett a világ megváltásában. Mit értünk azon, ha Szűz Máriát Krisztus társnőjének nevezzük a megváltás művében?

Értjük Szűz Mária közvetlen és egyenes közreműködését a megváltásban, tehát a megváltó áldozatban magában. De ez nem zárja ki azt, hogy ez a közreműködés a megtestesülés titkában vette kezdetét, Szűz Mária lelki magatartásában egész életén át folytatódott és a kereszt tövében nyerte befejezését.

Szűz Mária közreműködésének ténye maga a szentatyák véleményében gyökereszik. Főleg két szempontot domborítanak ki legjobban: Szűz Mária mint második Éva és az ő beleegyezése a megtestesülés titkába. Szentírási alapnak mindjogban kínálkozik az ú. n. protoevangélium, mely Szűz Máriát Krisztussal együtt mutatja be, mint a sátán fejét széttipró hatalmat. XV. Benedek és XI. Pius pápa különös előszeretettel viseltetnek ezzel a tannal szemben.

Ma a teológusok nagy többsége mint biztos tételt fogadja el. Csak kicsi azoknak a száma, akik ellenkeznek. Az ellene felhozott nehézségek abból indulnak ki, hogy Krisztus a mi egyedüli megváltónk és hogy Szűz Mária maga is meg van váltva. Nem nehéz azonban ezekre az ellenvetésekre megfelelni. Szűz Mária ugyanis nem jog szerint és saját erejéből vett részt a megváltásban, hanem csak Krisztus erejéből és kiválasztásából és csak a méltányosság szerint. Nem is azért, mintha Krisztus rászorult volna a megváltás művének végrehajtásában Máriára, hanem csak azért, mert Ő édesanyját meg akarta tisztelni s az ő érdemeit is egyesíteni akarta a magáéival, hogy ezek is befolyjanak az emberiség megváltásába. Szűz Mária tehát nemcsak hogy meg van váltva, de magát ezt az ő kiválasztását is Krisztus megváltásának és kegyelmének köszöni. Csak hogy az ő megváltása, amint azt még a szeplőtelen fogantatás titkánál látni fogjuk, magasabbrendű megváltás, mint a mienk. De épp ez mutatja be még fenégesebb színben Krisztus megváltásának hatékonyságát és erejét.

3. URALKODÓ KIRÁLYNŐ

Szűz Mária társnői szerepe a megváltásban új uralkodói jogcímet ad neki az emberiség fölött. Nemcsak azért, mert mint társmegváltó ő egyúttal Sponsa Christi is, amint őt a szent-

atyák nevezik, Krisztus lélek szerinti jegyese, hanem azért is főleg, mert ezzel az ő ténykedésével hozzájárult a mi kiszabadításunkhoz a sátán uralma alól. Ez pedig jogcímet ad neki, hogy sátán helyett most ő uralkodjék fölöttünk. Amint ugyanis Krisztusnak is kettős jogcíme van ránk, az egyik, mert ő Isten Fia, a másik pedig, mert kiszabadított minket sátán uralma alól s lefizette értünk a váltságdíjat, úgy Szűz Mária is, de Krisztustól függésben és nem ugyanazon a címen, szintén úrnőnk lesz egyrészt istenanyai méltósága miatt, másrészt azért, mert ő is hozzájárult a mi felszabadulásunkhoz sátán rabszolgasága alól.

Épp ezért Szűz Mária ezen a címen is nemcsak uralkodói jogokkal rendelkezik fölöttünk, hanem tulajdonjoggal is. Aki ugyanis a rabszolgát kiváltja, az régi emberi jog szerint annak tulajdonosa lesz. Így Szűz Mária is Krisztussal együtt, mint társnője a megváltás művében, szintén tulajdonjoggal rendelkezik a megváltott emberi nem fölött.

4. MAGYAROK KIRÁLYNÉ-ASSZONYA

Nem kis dicsősége a magyar nemzetnek az, hogy amit ma jobban hangsúlyoz a keresztény áhitat és hittudomány, azt a mi első szent királyunk már 1000 évvel ezelőtt vallotta és államának egyik alapköjévé tette. Amikor ugyanis Szent István a Boldogságos Szűzet országá-

Védőasszonyává választotta s neki koronáját felajánlotta, akkor nem tett mást, mint hogy Szűz Mária királyi méltóságát elismerte. Patrónus ugyanis az akkori felfogás szerint csak az lehetett, aki méltóságban fölötte állott vazallusának. Egy királynak patrónusa csak hatalmasabb király lehetett. Ha tehát Szent István a Boldogságos Szűzet választotta országának Patrónájává, akkor ezt csak úgy tehetette, hogy benne a királyi méltóságot és uralkodói jogait elismerte. A Patróna tehát egyúttal Regina is a szó legteljesebb értelmében. Azért is újítottuk meg az idei Nemzeti Mária-Kongresszus alkalmából országunk felajánlását a Boldogságos Szűznek: mert mi ma is azt valljuk, hogy ez a felajánlás most is érvényben van és érvényben marad, amíg csak fennáll Magyarország.

V. KEGYELEMKÖZVETÍTŐ

Szoros összefüggésben áll Szűz Mária társnői szerepével a megváltás művében az ő kegyelemközvetítői tisztje is. Voltakép a társmegváltói szerep csak egy része az ő kegyelemközvetítői tisztjének. Mert a kegyelemközvetítés két dolgot jelent: közreműködést a megváltás kegyelmeinek megszerzésében és közreműködést azok kiosztásában. A közreműködés a kegyelmek megszerzésében voltakép egyértelmű a társmegváltói szereppel. A közreműködés pedig a kegyelmek kiosztásában ennek természetes következménye.

1. KÖZVETÍTŐ A KEGYELMEK MEGSZERZÉSÉBEN

Szűz Mária közreműködésének fő mozzanatai a megváltás kegyelmeinek megszerzésében a következők. Elsősorban is beleegyezése a megtestesülés titkába, mely által a megváltás számunkra lehetővé vált, mellyel azonban Szűz Mária egyúttal el is vállalt minden áldozatot és szenvedést, amelyet a Megváltó Anyjának hivatása magába zárt. Továbbá anyai közreműködése a Megváltó testének megalkotásában, táplálásában és felnevelésében, melyhez min-

dig hozzájárult tudatos lelki közreműködése is, mellyel mindent a megváltás célja felé irányított. Szűz Mária céltudatosan szolgáltatta az emberiség nevében azt az anyagot, azt a vért, amelyből a Szentlélek a Megváltó testét alkotta. Szűz Mária továbbá a templomban felajánlotta Fiát a mennyei Atyának a világ megváltására, lemondott anyai jogairól a mi üdvösségünkre és újból elfogadta azt az áldozatos szerepet, melyet Simeon jövődölése lelke előtt feltárt. Azután egész életében minden imádságát, áldozatát, vágyát és cselekedetét egyesítette Jézus megváltói működésével. Végre — s ez a fő — ott állt a keresztnél, hogy lelki áldozatát Krisztus véres áldozatával egyesítse. Szépen mondják a szentatyák, hogy a Bárány vére és a Galamb sóhaja váltott meg minket.

2. KÖZVETÍTŐ A KEGYELMEK KIOSZTÁSÁBAN

Ennek a közreműködésnek a megváltás összes kegyelmeinek megszerzésében szükségképp megfelel a közreműködés a megváltás összes kegyelmeinek kiosztásában is. Isten művei ugyanis összhangzatosak s lehetetlen, hogy az, aki a megváltás összes kegyelmeinek megszerzésében így közreműködött, az ne működjék közre ugyanígy ezeknek a kegyelmeknek kiosztásában is. És ezt annál is inkább, mert utóbbi sokkal kevesebb előbbinél. Lehetetlen pedig, hogy Isten, aki a nagyobbbat megadta édesany-

jának, a kisebbet megtagadta volna tőle. Több a valóságos Krisztus a misztikus Krisztusnál. Isten Szűz Máriának adta a valóságos Krisztust: lehetetlen, hogy ne adta volna oda neki a misztikus Krisztust is. Azért mondhatni, hogy a Pietà ellenmása a Stabat Mater-nek. A Stabat Mater Szűz Máriát mint közvetítőt állítja elénk a megváltás kegyelmeinek megszerzésében, a Pietà pedig mint közvetítőt a kegyelmek kiosztásában. Az a Krisztus, akinek szenvedésénél és halálánál Mária ott állott mint közvetítőnk, halottan, mintegy érett gyümölcs gyanánt, megváltásának minden kegyelmével együtt Szűz Mária ölébe hullik, hogy ő ezeket a kegyelmeket kiossza a világnak.

A lelki írók és teológusok közt elfogadott tétel, hogy Krisztus mindig Szűz Mária által jön hozzánk. Valóságos eljövételében, a megtestesülésben Szűz Mária közvetítésével jött el hozzánk, azért a kegyelmi eljövételében is csak az ő közvetítésével jöhet el lelkünkbe. De ez nem más, mint ha azt mondjuk, hogy aki a kegyelmek megszerzésében közreműködött, az azoknak kiosztásában is ugyanúgy közreműködik. A történeti Krisztus éppúgy, mint a misztikus Krisztus egyaránt Szűz Mária által jön a világra.

3. MINDEN KEGYELEM KÖZVETÍTŐJE

Az a tan, hogy Szűz Mária minden kegyelem közvetítője és kiosztója, megfelel annak a különös tiszteletnek is, melyben őt az előzőek szerint részesítenünk kell. Máriát ugyanis magasabbrendű tisztelettel kell körülvennünk, amit hiperduliának nevezünk. Máriát mint kegyelemközvetítőt is lényegesen más tisztelettel kell körülvennünk, mint a többi szentet. De ez nem volna lehetséges, ha az ő közvetítői szerepe csak fokozatilag és nem lényegesen különböznék a szentek közvetítői szerepétől. Lényegesen azonban csak akkor különbözik, ha Szűz Mária közvetítői szerepe teljesen általános és egyetemes.

Szűz Mária földi életében három tény felel meg ennek a közvetítői szerepnek: Keresztelő Szent János megszentelése, a kánai menyegző csodája és a Szentlélek eljövetele. Mind a három titokban Szűz Máriát, mint közvetítőt szemlélhetjük. Felvételének az égbe is tulajdonkép az az egyik főoka, hogy közvetítői szerepe, lelki anyaságának nagy feladatai már túlnőtték földi életének kereteit s azért szükséges volt, hogy Isten őt felvegye az égbe, hogy ott minden kegyelem közvetítője és kiosztója lehessen.

Szűz Mária általános kegyelemközvetítői szerepe nem teszi szükségessé, hogy mi mindig kifejezetten hozzá forduljunk, ha Istentől kegyelmet akarunk kapni. De igenis azt mutatja, hogy legközelebb az áll a kegyelmek forrásá-

hoz, Istenhez, aki legjobban közeledik a kegyelmek csatornájához, Szűz Máriához. Amint Krisztus csak Szűz Mária által jött le hozzánk, úgy mi is csak Szűz Mária által juthatunk el hozzá.

Szűz Mária általános kegyelemközvetítésének tanát megtaláljuk már Szent Bernátnál, ő ennek a tannak különös szóvivője. Utána Szent Bonaventúra az, aki ugyanezen a nyomokon halad. Leghatározottabb kihangsúlyozója azonban Montforti Grignon Szent Lajos, de Liguori Szent Alfonz is világosan hirdeti. Az utolsó pápák, különösen X. Pius, XV. Benedek és XI. Pius egészen ebbe a vonalba lépnek. Azért ez a tan nem áll már messze a hitigazságtól.

VI. EGYÉB KIVÁLTSÁGOK

Szűz Mária istenanyai méltóságából még más kiváltságok is sarjadnak, melyek azonban nem állanak azzal oly szoros és lényeges kapcsolatban, mint az előbbiek, melyekről eddigi előadásainkban tárgyaltunk. Az előbbiek ugyanis nagyrészt olyanok, melyek az istenanyai méltóság egyenes kisarjadásai és egyedül csak az Istenanyát ékesíthetik minden más teremtmény kizárásával. Azok a kiváltságok viszont, melyekről most lesz szó, olyanok, melyek az Istenanyában nem hiányozhatnak ugyan, de magukban véve más teremtménynek is osztályrészül juthatnának, bár a jelenlegi kegyelmi rendben valóságban mégis egyedül csak az Istenanyának jutottak osztályrészül. Ilyenek a szeplőtelen fogantatás és a vele kapcsolatos tökéletes bűnmentesség, ilyen a szűzi anyaság és a testszerinti felvétel az égbe.

1. A SZEPLŐTELEN

A szeplőtelen fogantatás kiváltsága körül sok tévedés és homály fedezhető fel nemcsak hitetlenek körében, hanem olykor még katolikusoknál is. Vannak, akik a szeplőtelen fo-

gantatást Szűz Mária örök szüzességével tévesztik össze; mások Szűz Mária szüleinek tulajdonítanak efféle kiváltságot. Ezekkel szemben a katolikus dogma azt mondja ki, hogy Szűz Mária lelke fogantatásának első pillanatától kezdve ment volt az áteredő bűn minden foltjától és mindig a megszentelő kegyelem fényében ragyogott Isten szeme előtt. Nem volt tehát pillanat Mária életében, amelyben Isten szeme tesszéssel és szeretettel ne pihent volna meg rajta.

Szűz Máriának ezt a kiváltságát már a Szentírás szavai is körvonalazzák, mikor az angyal őt kegyelemteljesnek nevezi, vagy amikor Isten így szól a kígyóhoz: „Ellenségeskedést vetek közéd és az asszony közé, a te ivadékod és az ő ivadéka közé.” (1. Móz. 3.) A kegyelemteljesség ugyanis magába foglalja azt a kegyelmet is, hogy a megszentelő kegyelem sohasem hiányzott a kegyelemmel teli lélekből. Az a kérelhetetlen ellenségeskedés pedig, mely fennáll az asszony és sátán közt s végre is ennek széttiprásához vezet, nem tűr meg semmiféle megalkuvást sátán és az asszony közt, kizár az asszony részéről minden alárendeltséget vagy meghódolást sátán uralma alá. Ugyanezt találjuk az egyházi hagyományban is. A szavak: kegyelemteljes, legtisztább, foltnélküli stb. állandó kísérő jelzői az Istenanyának a liturgiában, a szentatyáknál és egyházi íróknál. A híres protestáns tudóst, Bickelt az vezette vissza

a katolikus Egyházba, hogy az akkor újonnan felfedezett Szent Efrém-féle iratokban világosan kifejezve találta Szűz Máriának szeplőtelen tisztaságát.

És valóban Szűz Mária istenanyai méltóságából ez a kiváltság szükségkép következik. Elgondolhatatlan dolog ugyanis, hogy az, akit Isten magának édesanyául választott, bármikor is az Ő nemtetszésének tárgya lett volna. S egy bármilyen rövid ideig is sátán uralma alatt volt nő nem lehet méltó édesanyja a Legfölségesebbnek. És magának Istennek szeretetével is édesanyja iránt semmiképen sem egyeztethető meg, hogy megengedte volna, hogy édesanyja bármilyen rövid ideig is sátán uralma alatt legyen. Ezekben alapszik Duns Scotus, a Szeplőtelen Fogantatás nagy előharcosának kitűnő érvelése: Potuit, decuit, ergo fecit. Istennek hatalmában állott Szűz Máriát az áteredő büntől mentesíteni, illett is hozzá, hogy mentesítse: tehát meg is tette.

Ugyancsak ellenkezik Szűz Mária társmegváltói tisztjével is, hogy sátán bármikor a legcsekélyebb hatalmat gyakorolta legyen fölötte. De ellenkezik Szűz Mária lelki anyaságával is. Lehetetlen, hogy az, aki a Megváltó társa volt sátán letiprásában, valamikor is maga letiportott volna sátán által; s hogy az, aki az életet volt hivatva adni a világnak Krisztus által, maga is valamikor a halál gyermeke lett volna.

Minden kegyelem közvetítője nem lehetett soha kegyelem nélkül és a Világ Királynője fölött, akinek még az angyalok is alá vannak vetve, nem uralkodhatott soha, még egy pillanatra sem a sötétség fejedelme. S hogyan lenne Szűz Mária még az angyaloknál is tisztább, ha valamikor látható lett volna rajta az áteredő bűnnek foltja?

De nem ellenkezik-e ez a tan azzal a biztos ténnyel, hogy Szűz Mária is megváltva? Semmiképen sem. A megváltottságnak ugyanis kétféle módja van. Az egyik a rendes, melynek következtében a bűn rabláncaitól, melyek minket már kötnek, a Megváltó érdemei által megszabadulunk. A másik a rendkívüli, a kiváltságos, mely előre megóv, nehogy a bűn bilincseibe essünk, melyekbe azonban a Megváltó nélkül biztosan beleesnénk. Ez utóbbi módon váltotta meg Krisztus az ő szentséges Anyját és egyedül csak őt. Ez a nagy érdeme Duns Scotusnak, hogy erre a rendkívüli, a bűnbeesést megelőző s attól megóvó megváltási módra irányította a hittudósok figyelmét s ezzel még egy Aquinói Szent Tamás és Szent Bernát nehézségeit is megoldotta.

Ezért mondotta ki már a trienti zsinat a maga korában, mikor az áteredő bűnről szóló cikkelyeit kiadta, hogy ezekbe nem szándéka beleérteni a Boldogságos Szűzet is, az Isten Anyját, s ezzel, amint később IX. Pius mondja

bullájában, eléggé értésünkre adta az ebben a tárgyban tanúsított felfogását. A pápák a trienti zsinatot követő századokban megtiltották az ellenkező tannak tanítását. Végre IX. Pius pápa 1854 december 8-án az egész Egyház püspökei és a bíborosok jelenlétében a szeplőtelen fogantatás tanát mint hittételt hirdette ki ünnepélyesen az egész világnak.

2. FOLT NÉLKÜLI TÜKÖR — BÜNMENTESSÉG

A szeplőtelen fogantatással egészen szorosan összefügg Szűz Máriának tökéletes bűnmentessége. Még azok is, akik régebben a szeplőtelen fogantatás kiváltságát nem akarták elfogadni, egyhangúan tanítják, hogy Szűz Mária soha a legkisebb személyes bűnt sem követte el. Az okok erre, ugyanazok, melyeket a szeplőtelen fogantatásra nézve felhoztunk: hiszen a személyes bűn még sokkal nagyobb ellentétben áll Istennel s ennélfogva Szűz Mária szentségével és tisztaságával is, mint az áteredő bűn. Egyébként pedig a mentesség minden személyes bűntől magában az áteredő bűntől való mentességben gyökerezik.

Ugyanis a bűnmentességgel kapcsolatban a hittudósok azt is tanítják, hogy a Boldogságos Szűzben a bűnre való hajlandóság sem volt meg, melyet mi Évának bűnös gyermekei, még egy Szent Pál is, annyira tapasztalunk tagjainkban.

Szűz Máriában minden gerjedelem és törekvés teljesen alá volt rendelve az értelem által vezetett akaratnak és semmiféle rendetlen vágy vagy érzelem az akaratot megelőzve benne nem keletkezhett. Egyszóval Szűz Mária az eredeti ártatlanság állapotában volt, melyben Isten összüleinket teremtetten, melyet azonban a bűn következtében elvesztettek.

Méltán tanítják ezt a hittudósok. A bűnre való hajlandóság ugyanis tisztán csak az áteredő bűn következménye bennünk. Ha tehát a Boldogságos Szűz az áteredő büntől ment volt, akkor a bűnre való hajlandóság sem lehetett meg benne. Egyébként a büntől való tökéletes mentesség alig gondolható el másképp, mint a bűnre való hajlandóságtól való mentesség alapján. Sőt azt is bátran megengedhetjük és mint megalapozott véleményt fenntarthatjuk, hogy a Boldogságos Szűz nemcsak tényleg volt ment minden büntől és hibától, hanem hogy a vétkezésre való képesség sem volt meg benne, ha nem is ugyanazon az alapon, mint Krisztusban, aki állandóan szent volt, de mégis Istennek egészen különös kegyelmi gondviselése és kiválasztása következtében. Szűz Mária tehát meg volt gyökerezve a kegyelemben.

A büntől való mentesség azonban csak negatív oldala Szűz Mária kiváló szentségének, mely az Isten anyjának további kiváltsága.

Ugyanis a szeplőtelen fogantatás benne nemcsak azt jelenti, hogy létének első pillanatától fogva a megszentelő kegyelemmel volt megáldva, hanem azt is, hogy ennek a kegyelemnek akkora bőségét kapta Istentől, mely a legnagyobb szentek kegyelmi bőségét is fölülmúlja életük végén, sőt azokét mind együttvéve is. Ez a kegyelmi bőség illik ugyanis ahhoz, aki maga a „kegyelem anyja”, közvetítője és kiosztója, és aki azt hozta a világra, aki a kegyelem szerzője maga.

Szűz Mária kegyelmi bőségének megfelelőnek a segítő kegyelmek is, melyeket Isten neki megszentelésére és a szentségben való haladásra adott, és a közreműködés is, mellyel ő ezeknek a kegyelmeknek megfelelt. Ebben is felülmúl minden szentet. Szűz Mária haladt a szentségben, nem mint Krisztus, aki kezdettől fogva minden tökéletesség birtokában volt. Szűz Mária fejlődött, bár életének kezdetén is már az összes szenteket szentségben túlszárnyalta. Fejlődött és növekedett szentségben élete utolsó napjáig. Hiszen maga az evangélium is mondja, hogy bizonyos dolgokat az elején még „nem értett meg” tökéletesen. (Lk. 2, 50.)

A hittudósok felvetik a kérdést, vajjon Szűz Mária kezdettől fogva értelmének használatával bírt-e? És nem kisebb tekintély, mint Suarez erre igenlő választ ad. Megfelelt ugyanis az ő

egyedülálló nagy hivatásának, hogy kezdettől fogva érdemszerző cselekedeteket vigyen véghez.

Egy további kérdés az, hogy megvoltak-e benne mindazok a rendkívüli adományok és karizmák, melyekkel Isten az ő választottait megszokta ékesíteni, mint a csodatevő hatalom, a jövődőlés adománya, a misztikus ima, az elragadtatások stb.? Erre azt válaszolják, hogy Isten általában édesanyjától semmit sem tagadott meg, amit másoknak adott, s így benne mindazok az adományok gyökerükben megvoltak, melyeket más szentekben is csodálunk: használatuk azonban Isten akaratához, gondviseléséhez és Szűz Mária különös életkörülményeihez volt kötve és e szerint szabályozva. Csodáról, melyet életében művelt volna, nem olvasunk: annál több csodáról azonban, melyet mennybemenetele után művelt. Jövődőlő tehetségéről tanúskodik gyönyörű hálaéneke, a Magnificat. Imádsága sokkal magasabbrendű volt a legnagyobb misztikus kegyelmekkel megáldott szentekénél. Az elragadtatások általában nem képezik a misztikus ima legmagasabb fokát, s így Szűz Máriában is inkább az az állandó békes együttlét Istennel és szent Fiával lép előtérbe, mely a misztikus ima legmagasabb fokát jellemzi. Elfogadható azonban az a vélemény, mely szerint élete bizonyos pillanataiban, külö-

nösen Jézus születésénél és feltámadásánál átmenetileg az istenlátás kegyelmében is részesült. A joghatóság az emberek fölött megilleti őt, mint királynőt: de a földön ezt nem gyakorolta, mert az nem tartozott Isten gondviselő tervéhez az Egyházban. Így tehát az a hatalom mintegy meg volt kötve benne itt a földi életben, de teljesen megvan benne mennybemenetele után. Csak a büntető hatalmat nem gyakorolja s nem kárhoztat el senkit, mert ez édesanyai tisztjének nem felel meg. A kárhoztató ítéletet nem mondja ki Fiával, bár azt helyesli: hanem mintegy visszavonul örökké hűtlenné vált gyermekétől s azt sorsának átengedi.

3. SZÜZEK SZÜZE

Külön kell még szólnunk az Isten anyjának egy kiváltságáról, mely őt annyira szeretetre- és tiszteletreméltóvá teszi előttünk s melyet a mi magyar népünk állandóan ajkán hord más népektől eltérően: az ő szüzi anyasága. A magyar nép alig tudja az Isten anyja nevét másképp kiejteni, mint így: Szűz Mária.

A tan Szűz Mária örök szüzességéről a következőket zárja magába: szüzesség a szülés előtt, vagyis szüzi foganás, szüzesség a szülésben magában, vagyis sértetlenség a szülés ellenére, szüzesség a szülés után, vagyis hogy Mária Jézuson kívül más gyermeket nem hozott a vi-

lágira. Voltak ugyanis eretnekek, akik azt tartották, hogy Mária Jézus fogadásában és szülésében szűz volt ugyan, de utána Szent Józseffel való házasságából más gyermekeknek is életet adott. Minden hasonló tévtan szemben találja magát az Egyház tanításával Mária örök szüzességéről, mely Szűz Máriát a szűzek szüzének és a szűzek királynőjének nevezi.

Mária szüzességét a Szentírás is világosan kimondja. Már Izaiás próféta Akáz király előtt erre hivatkozik, mint nagy és csodálatos jelre: „Ime, a szűz fogan és fiat szül és nevét Emmánuelnek hívják”. (Iz. 7, 12.) Nem lehet ez ellen azt a kifogást felhozni, hogy itt a szüzesség csak a házasság előtti szűzi állapotot jelenti: mert akkor nem lehetne erre a fogadásra és szülésre mint nagy és csodálatos jelre hivatkozni. Az egész prófétai szó banalításra alacsonyodnék le.

Éppoly határozott az újszövetség szava Mária szüzessége mellett. Az angyal köszöntésére és híradására Mária azt kérdi tőle: „Miképen leszen ez, mikor férfit nem ismerek?” (Lk. 1, 34.) Egészen világos dolog tehát, hogy Mária el volt határozva arra, hogy szüzességét mindenkorra megőrzi s erre minden bizonnyal fogadalma is volt, mert szavának különben nem lett volna értelme s a hagyomány is ezt tartja. Az angyal pedig kifejezetten a csodára való hivatkozással oszlatja el Mária aggodalmát: Nem

férfitől fogsz foganni, mondja, hanem „a Szentlélek száll tereád és a Magasságbelinek ereje megárnnyékoz téged: azért a Szent is, ki tőled születik, Isten Fiának fog hivatni”. (Lk. 1, 36.) És szavának megerősítésére arra a csodára irányítja Mária figyelmét, mely rokonával, Erzsébettel történt, aki öregségére és magtalansága ellenére is fiat szült. Mindennek semmi értelme sem volna, ha Jézus foganása és szülése pusztán a természet rendje szerint ment volna végbe. Minden racionalista ellenvetésre pedig már akkor válaszolt az angyal: „Mert Istennél semmi sem lehetetlen.” (Lk. 1, 37.)

És valóban, ha valaki elismer egy személyes, mindenható Istent, aki az eget és földet és a természet minden erőit alkotta és termékenységet adott a földnek és embereknek, akkor mi nehézség van annak elgondolásában és elfogadásában, hogy ugyanez az Isten a maga erejével pótolni tudja azt, amit rendes körülmények és a természet rendje szerint a férfi erejének kell megteremtenie? A csodák lehetőségét csak az tagadhatja, aki személyes, mindenható Istent nem akar elismerni. Ezekkel azonban nem a mi feladatunk most vitatkozni.

Az evangéliumból felhozott az a nehézség, hogy a szent írók Jézus testvéreiről beszélnek, megoldását könnyen megtalálja abban a körülményben, mely mindenki előtt ismeretes, aki csak foglalkozott a zsidó és görög nyelvvel, hogy

t. i. sem a zsidó, sem a görög nyelvben nincs külön szó az édestestvér és az unokatestvér külön jelzésére. Jézus „testvérei” szó tehát egyszerűen az ő rokonait, unokatestvéreit jelenti.

Mária szüzességét az egész keresztény hagyomány is egyhangúlag bizonyítja. A liturgiában a „szűz” szó Mária állandó jelzője éppúgy, mint az „Isten-szülő”. Sokszor ott találjuk a „szűz” szó mellett a „mindenkoron” szócskát is annak jelzésére, hogy Mária nemcsak szűz volt Jézus születésénél, hanem mindig az is maradt. Ugyanezt olvassuk a szentatyáknál és egyházi íróknál végig a századokon. Még Luther beszédeiben is találunk vallomást Mária szüzessége mellett. Csak az újabb kor eretnekeinek leginkább szomorú kiváltsága, hogy Mária fejéről ezt a legszebb koszorút szentségtelen kézzel le akarják rántani s azzal nemcsak őt illetik tiszteletlenséggel, hanem az egész emberiséget is egyik leggyönyörűbb műsményétől fosztják meg.

a) MINT ISTEN ANYJA

Egyébként Mária szüzessége többi kiváltságából önként következik. Szűz Mária elsősorban is Isten anyja: ez az ő legnagyobb kiváltsága. Az istenanyaság több szempontból követeli Mária tökéletes szüzességét. Követeli ezt Krisztus és követeli Mária méltósága. Ha Krisztus anyja nem volna szűz, vagyis ha Krisztusnak emberi

atyja is volna, akkor voltaképp természet szerint két atyja volna: a mennyei Atya az égben és földi édesatyja, ami semmiképp sem egyeztethető meg személyi méltóságával. Krisztusban ugyanis csak egy személy van, a második isteni Személy: s ennek két atyja volna, más az isteni, más az emberi természete szerint. Így nem is lehetne őt minden megszorítás nélkül egyszerűen Isten Fiának nevezni.

Krisztus méltósága azonban nemcsak azt zárja ki, hogy neki magának földi édesatyja legyen, hanem azt is, hogy édesanyjának utána földi atyától más gyermekei is legyenek. Isten ugyanis azzal, hogy lakást vesz Máriában, ezt a szent edényt mintegy konzekrálja, sokkal szentebb módon, mint ahogy a kelyheket és szent edényeket konzekrálják. Az ilyen edények ki vannak vonva teljesen a profán használatból és egyedül istentiszteleti célokra vehetők igénybe. Így még sokkal mélyebb oknál fogva van kivéve az Isten anyja minden egyéb rendeltetéstől, mely nem kizárólag csak az ő isteni Fiát szolgálja. Ebből érthető, hogy magának Szűz Máriának méltósága is megköveteli tökéletes szüzességét. Mert Isten anyja nem lehet alávetve a férfi akaratának, ő kizárólagosan Istené lehet egyedül.

Hozzájárul még, hogy a szüzesség általános emberi felfogás szerint — hacsak a mai naturalisztikus és alacsony, érzéki gondolkodás meg

nem rontotta elménket — mindig mint valami kiválóság szerepelt az emberiség történetében, olyannyira, hogy még a rómaiak is a legnagyobb tiszteletben tartották a szűzeket. Ha tehát az Isten anyjából semmiféle kiválóság nem hiányozhatik, akkor ez a kiválóság sem hiányozhatik belőle. Nem lehet kifogás ez ellen az a tény, hogy az ószövetség asszonyai mind vágytak az anyaság után: mert ez nem a szűzesség lekicsinyléséből származott, hanem abból a vágyból, bár az ő ivadékaikból származnék a Messiás.

b) MINT TÁRSMEGVÁLTO

Szűz Mária tökéletes szűzességét követeli továbbá társmegváltói tisztje és méltósága is. Krisztus társnője a megváltás művében nem lehet más embernek élettársa. Az ő hivatása egyedül Krisztusnak szolgálni mint segítőtárs és a lelkek anyjának lenni. Úgyszintén Szűz Mária uralma az egész mindenség fölött teljesen kizárja, hogy valaha is a férfi hatalma alatt állott legyen, mint annak eszköze a természetes életközösségben. Mindezek a kiváltságok annyira ellentétben állnak azzal a kapcsolattal, mely a nőt a férfi akarata alá rendeli, hogy Isten műveiben és az Istenanya egyedülálló hivatásában olyan diszharmóniák és összeegyeztethetetlen-ségek mutatkoznának, melyeket elfogadni nem lehet.

Nem gyengíti le ezeket az érveket és megfontolásokat az a tény, hogy Szűz Máriát Szent Józsefhez igazi, bár szüzi hitvesi frigy kötötte. Mert egészen más dolog az, hogy a Boldogságos Szűz tisztán lelki kapocs révén, mint Krisztus is földi életében, magát egy férfinak alávetette, mintha testileg is valóságban a férfi akaratának alá lett volna rendelve. És más dolog az, hogy ez a legtisztább és legszentebb frigy, mely egyes egyedül magát a megtestesülés titkát szolgálta, kötötte mint élettársakat egymáshoz Szűz Máriát és Szent Józsefet, mintha pusztán emberi célok, ha mégoly nemesek és tiszteletreméltók is, tisztán természetes kapcsolatban fűzték volna őket egymáshoz mint élettársakat.

c) MINT A SZENTLÉLEK ARÁJA

Szűz Mária szüzességét még egy utolsó szempont is teszi szükségessé: ez az ő kapcsolata és viszonya a Szentlélekhez. Szűz Máriát méltán lehet a Szentlélek orgánumának nevezni. Ennek megértéséhez szükséges a Szentháromság titkába kissé beletekinteni. Az Atya az egész isteni benső élet forrása. Azért ő nem száll le a földre, hanem küldi az ő Fiát. Ez felveszi az emberi természetet és személyes egységbe lép azzal: mert így illett, hogy az Atya isteni és emberi képmása egy személyben egyesüljenek és a teremtés a férfi alakjában a Teremtővel má-

gával egyesüljön a legtökéletesebb egységben. De a harmadik isteni Személynek is volt küldetése hozzánk. Ez is egyesült egy emberrel, de nem személyes egységben, mint a második Személy, hanem csak eszközt választott magának, amellyel a legszorosabb misztikus egységbe lépett, s ez a nő alakjában Szűz Mária volt. A Szentlélek, szerepének megfelelően, őt épp a megtestesülés művének eszközévé választotta a maga számára, tehát anyává tette őt megárnnyékolása által, hogy ezáltal remekművét, az Istenembert létrehozza. Az a lény, mely a Szentléleknek ily fenséges orgánuma, csak örök szűz lehetett.

VII. MENNYBEMENETEL

Még egy kiváltság övezi dicsfénnel az Istenanya homlokát. Jobban mondva, van egy kiváltság, mely mint fényzőn veszi körül és hatja át egész lényét: feltámadása a sírból és testszerinti felvétele az égbe.

Ha a szeplőtelen fogantatás Szűz Mária létének első pillanatát ragyogja be, akkor testszerinti felvétele az égbe földi életének utolsó és mennyei életének első pillanatát veszi körül soha nem ismert dicsőség fénysugaraival. Ha a szüzi anyaság csodálatos, úgyhogy a hitetlenség, a naturalizmus teljesen értelmetlenül áll Szűz Máriának e kiváltsága előtt, akkor még inkább csodálatos testszerinti feltámadása a sírból és testszerinti felmagasztalása az égben. Földi fülnek hallatlan dolog, hogy a test a sírból feltámadjon. „Esztelen vagy, Pál, mondta Fesztusz helytartó, mikor a népek apostola neki a feltámadásról szólt, a sok tudomány esztetenségbe visz téged.” (Csel. 25, 24.) Az athéniek pedig gúnyolódva mondták: „Erről majd még egyszer meghallgatunk téged.” (Csel. 17, 32.) Azonban Krisztus feltámadása történeti tény, s tények ellen hiábavaló a küzdelem. A feltáma-

dás lehetősége megvan: most már csak az a kérdés, mi jogon állítjuk, hogy Szűz Mária már az általános feltámadás előtt, mégpedig rövidesen halála után részesült abban a kiváltságban, hogy őt Isten ereje a sírból feltámasztotta és testével együtt a mennybe felvette?

Hivökhöz szólunk, nem hitetlenekhez. Hivökhöz, akik tudják, hogy mit jelent az Egyház tanító tekintélye és csalhatatlansága. Az Egyház nem tévedhet. Nemcsak a tanító Egyház nem, hanem még a hallgató Egyház sem. Mert ha a hallgató Egyház a maga egészében tévedésbe esnék, akkor maga a tanító Egyház is tévedésben lenne, mert megengedi a tévedést a hívekben. Márpedig az egész Egyház századokon át mint biztos dolgot és tényt hiszi Szűz Mária testszerinti felvételét az égbe. Az egész világon sok század óta abban az értelemben ünnepel Nagyboldogasszony ünnepét, hogy a Szűzanya teste halála után nem volt kitéve az enyészet romboló hatásának, hanem Isten mindenható erejéből rövidesen új életre kelt és legtisztább lelkével egyesülve felvétetett az égbe, ahol Fiával együtt, mint a mindenség Királynéja és Fejedelemasszonya dicsőségesen uralkodik.

Nagyboldogasszony ünnepe már az ötödik században megvolt az Egyházban. Erről tanúskodik az a tény, hogy az Egyháztól akkor elszakadt eretnekek is megőrizték ezt az ünnepet. Megtaláljuk az ünnepet a legrégebb nemzeti

egyházaknál, az örmény és az etiópiai egyházaknál, úgyszintén a régi liturgikus könyvekben is. Mindenütt Szűz Mária lelkének felmagasztalásával együtt testszerinti felvételét is ünneplik. Mint ősrégi hagyományra hivatkozik erre a tényre damaszkuszi Szent János, mint hagyományra, mely apáról-fiúra öröklődik az Egyházban. Így áll a tan más szentatyák írásaiban is előttünk.

Ezt az egyhangú hagyományt, mely még a szeplőtelen fogantatás mellett szóló hagyományoknál is világosabb és egyöntetűbb s változatlanabb, nem magyarázza meg semmi egyéb, mint hogy ennek a meggyőződésnek gyökere az apostoli tanításba nyúlik vissza. Mert semmiféle apokrif írás vagy magánkinyilatkoztatás ezt a hatást megmagyarázni nem képes.

1. ISTEN ANYJA

Egyébként Szűz Máriának ez a kiváltsága, mely — mint említettük — a szeplőtelen fogantatásnak ellenmása, egészen hasonló megfontolások alapján folyik önként az ő istenanyai méltóságából és egyéb kiváltságaiból. Az Istenanya minden képzeletet felülmúló méltósága ugyanis összeegyeztethetetlen a testi enyészettel. A halál még lehet dicsőséges, lehet érdemszerző, de az enyészet soha. Az enyészet csak megalázó és lealacsonyító. Azért ez ha-

sonló okoknál fogva, mint Isten Fiánál, az Ő édesanyjánál sem következhetett be.

De nemcsak magával az istenanyai méltósággal, mint ilyennel nem egyeztethető össze az enyészet, hanem Isten szeretetével s azzal a hálával sem, melyet Ő az Ő édesanyja iránt táplál. Nemcsak feltételezhető, hanem minden bizonyossággal állítandó dolog, hogy Isten mindent távol tart édesanyjától, ami hozzá nem illő, sőt fel is magasztalja őt minden lehető és neki megfelelő módon. Márpedig a testszerinti feltámadás és felmagasztalás az égbe nemcsak hogy lehetséges, hanem Isten anyja méltóságának nagyon is megfelelő, sőt nem is mellőzhető dolog. Ezért Istenhez is méltó, míg az ellenkező nem. Ennélfogva kellett, hogy Isten Szűz Mária iránt érzett szeretete és saját isteni méltósága miatt megadja neki ezt a kiváltságot.

Ugyanezt az igazságot, csak kissé más színezetben állítja eléink az a megfontolás, mely oly szépen érvel ezekkel a szavakkal: Az a test, mely magának az Életnek adott életet, nem lehetett az enyészet martaléka. Sem ez a test nem érdemli meg, sem az, akinek ez a test életet adott, nem engedheti meg saját magának lealacsonyítása nélkül, hogy az életet adó test áldozatul essék az enyészetnek.

2. A TÁRSMEGVÁLTÓ

A másik kiváltság, mely a Szűzanya testszerinti feltámadását és mennybe való felvételét követeli, ismét az ő társmegváltói tisztje. Szűz Mária Krisztussal együtt teljes győzelmet aratott sátán fölött. Ez a győzelem három dolgot zár magába: győzelmet a bűn, győzelmet az érzékiség és győzelmet az enyészet fölött. Az első az ő szeplőtelen fogantatása biztosítja számára, a másodikat szüzi szülése, a harmadikat testszerinti feltámadása. Nem lett volna Szűz Mária diadala sátán fölött tökéletes, ha sátánnak az első ember fölötti győzelme egyik főhatását és szégyenletes következményét, az enyészetet a Szűz testének is el kellett volna szenvednie. Amint lelkét a kígyó marása nem érhetette az áteredő bűnben, úgy testét sem az enyészetben. Ellenkező esetben a sátántipró Asszony nem törte volna szét a kígyó fejét tökéletesen.

Szűz Máriának társnői tisztje továbbá magával hozza azt is, hogy neki Krisztushoz mindenben hasonlónak kellett lennie. De nem volna hozzá mindenben hasonló, ha teste a sír és az enyészet martaléka lett volna. A királynénak a király mellett a helye. Amit Krisztus magának a teljes jog és igazságosság szerint kiérdemelt, azt Ő az Ő édesanyjának is a kegyelem és méltányosság szerint megadja. Ez általánosan elfogadott elv a hittudósok közt.

Ez átvezet minket egy másik megfontoláshoz. Szűz Mária, mint második Éva ott állott a kereszt alatt, mérhetetlen szenvedésben egyesítve lelki fájdalmát Krisztus szenvedésével a kegyelem győzelméért a bűn fölött. Isten műveinek összhangjával és Krisztus fiúi szeretetével össze nem egyeztethető és ezért lehetetlen, hogy az Ő édesanyja ne legyen vele együtt diadalában, örömében és dicsőségében is. Igaz, hogy mások is álltak a kereszt alatt, de egészen más minőségben és más lelkülettel. Szűz Mária mint társmegváltó állott ott. „Ha vele együtt szenvedünk, vele együtt meg is dicsőülünk”, mondja az Apostol. (Róm. 8, 17.) Ez a szó Szűz Máriánál egészen egyedülálló módon teljesül, Önála a „compassio”, az együttl-szenvedés a lehető legnagyobb és legtökéletesebb, azért a „conglorificatio”, az együttl-megdicsőülés is a legtellesebb és legtökéletesebb. Szűz Máriának nemcsak valahogy, hanem egészen hasonlóan kellett lennie Krisztushoz a megdicsőülésben is.

Itt ismét arra utalhatunk, hogy Szűz Mária méltósága minden más szent méltóságától nemcsak fokozatilag, hanem lényegesen különbözik. De nem különböznék lényegesen az ő megdicsőülése a halál után más szentek és igazak megdicsőülésétől, ha ő is az egytetemes feltámadás napján hagyta volna el a sirt. S ez ellen nem lehet felhozni azt, amit némely hit-tudós állít, hogy t. i. Krisztus feltámadásánál

mások is feltámadtak és vele együtt felmentek az égbe. Mert eltekintve attól, hogy ez a tény nem biztos, még ha biztos volna is, csak azt mutatná, hogy azok az igazak egyedül mint Krisztus dicsőséges zsákmánya követték őt feltámadásában és mennybemenetelében, nem pedig személyes méltóságuk és érdemeik miatt. Szűz Máriát azonban ez a kiváltság, bár nem a szigorú jog és igazságosság szerint, de mégis személyes méltósága és érdemei által a méltányosság alapján illeti meg.

3. A LELKEK ANYJA

Van azonban Szűz Mária e nagy kiváltságának még egy harmadik forrása is. Eddig az okokat soroltuk fel, melyek miatt s melyek alapján megilleti őt a testszerinti feltámadás és mennybemenetel dicsőséges kiváltsága: most a célt tekintjük, melynek érdekében kellett neki test szerint is feltámadnia és az égbe mennie. Ez az ő kegyelemközvetítői, kegyelemkiosztói és közbenjárói tisztje.

Szűz Mária visszamaradt a földön, hogy a keletkező kis Egyház édesanyja és nevelője legyen. Ez az anyai és közbenjárói tiszt lassankint oly méreteket öltött, hogy a földi keretek erre már nem voltak elegendők. Földi testben élve már nem tudta teljesíteni mindazt, amit ez a lelki anyaság és közbenjárói hivatás rá rótt

és tőle megkívánt. Azért, amint oly szépen mondja a Nagyboldogasszony-ünnepi zsoltos szövege: felvétel, hogy közbenjárónk legyen Fiánál az égben. Ez a közbenjáró tiszt megkívánja, hogy egy igazi édesanya legyen ott fent az égben, aki velünk mint ember is együttérez és együttörvend. Ha Szűz Mária az égben csak lélek volna, akkor nem dobogna ott számunkra anyai szív, mely érzi földi gyermekeinek szükségét és küzdelmeit. Ő ugyan már nem szenved, de mégis velünk együttérez. Nekünk szükségünk van egy édesanyára az égben, aki testi szemével is látja nyomorunkat, hogy irgalmas tekintetét ránk vesse, testi fülével is hallja esdeklő szavunkat, hogy meghallgasson, emberi szívvel is velünk érezzen, hogy megkönyörüljön rajtunk. Más szentek is közbenjáróink ugyan, de azok nem a mi egyetemes közbenjáróink Jézusnál s náluk ez a követelmény nem lép fel oly kényszerítő erővel. Szűz Máriánál azonban igen.

Szűz Máriának egyetemes közbenjárói tisztje s annak méltósága megkívánja, hogy ő ne csak lélek, hanem tökéletes ember és igazi édesanya legyen az égben. Kell, hogy emberileg is tudjon mindenről, ami a világon folyik; kell, hogy szívében hordozza az egész világot s minden egyes gyermekét; kell, hogy mint ember és édesanya közbenjárjon Fiánál és oltalmát kiterjessze az egész világra.

Ugyanazt látszik megkívánni az a körülmény is, hogy Krisztus az Ő emberi mivoltában feltámadása után egyedül lenne az égben, ha nem volna társa annak személyében, aki megtestesülésében édesanyja, megváltásában pedig hűségese társnője volt a földön.

4. VILÁG KIRÁLYNŐJE, SZENTEK, SZENTJE, SZÜZEK SZÜZE

A Világ Királynője, akinek az egész mindenség hódol, sem lehet tökéletlen lény, pusztalelek a testtől elválasztva, hanem kell, hogy egész ember, igazi királynő legyen.

Szűz Máriának három tulajdonsága és erénye szintén megkövetelik benne ezt az egyedülálló kiváltságot: szeplőtelen fogantatása, örök szüzessége és mélységes alázata.

Szűz Mária az áteredő bűn minden foltja nélkül fogantatott. Azért ennek minden hatásától is mentnek kellett lennie. Az áteredő bűnnek hatásai a test lázadozása a lélek ellen és az enyészet. Láttuk, hogy Szűz Mária ment volt a test minden rendetlenségétől s hogy benne minden érzék alá volt vetve az értelemnek és akaratnak. De akkor az áteredő bűn másik hatásától és következményétől is mentnek kellett lennie: az enyészettől. Nincs semmi ok arra, hogy ezt tőle megtagadjuk. A halált vállalta, hogy Fiához hasonló legyen; az enyészetet nem, szintén azért, hogy hozzá hasonló legyen.

Szűz Mária azonban a szűzek szűze is, aki szűzen foganta isteni Gyermekét, szűzen szülte azt és a szülés után is örökre szűz maradt. Ez a legtisztább test nem lehetett a férgek eledele. Ha Isten a szentek testét olykor csodálatosan megmentette az enyészettől, vajjon édesanyjának testét nem menti-e meg még sokkal csodálatosabban? Ebben is Szűz Mária dicsősége kell hogy lényegesen különbözzék minden szent dicsőségétől. S ha az Oltáriszentség vétele a mi testünkben elhinti a feltámadás magvát, akkor az emberré lett Ige teste, aki Szűz Máriában lakott, nem hinti-e el benne az időelőtti feltámadás magvát?

Vége Szűz Máriának egyedülálló alázata is megérdemli a legnagyobb felmagasztalást. Ha igaz, amit Szűz Mária maga énekelt a Magnificat-ban: „Hatalmasokat levetett a trónról és kicsinyeket felemelt” (Lk. 1, 52.), akkor ez első-sorban nála kell hogy igaz legyen, mégpedig oly mértékben, amilyen mértékben nagy és egyedülálló volt az ő alázata és kicsisége ön-maga előtt. Ha Krisztusról igaz, amit róla az Apostol mond: „Kiüresítette önmagát... meghaláztatta magát, engedelmes lett a halálig, és pedig a halálig a keresztfán, — ezért az Isten is igen felmagasztalta őt és oly nevet adott neki, mely minden más név fölött van” (Fil. 2, 7—9.), akkor ennek a maga módja szerint érvényesnek kell lennie annál is, akinél Krisztushoz hasonlóbbat

nem látott a világ, akiről áll elsősorban ugyan-
csak az Apostolnak szava: „Ugyanazt az érzést
ápoljátok magatokban, amely Krisztus Jézusban
is megvolt.” (Fil. 2, 5.) Ez az Ő hú társnője a
világ megváltásában és az Ő édesanyja, a Bol-
dogságos Szűz Mária.

VIII. MÁRIA SZÍVE

Az imént mondtuk csak, hogy Szűz Máriának azért is fel kellett támadnia és test szerint is felmennie az égbe, hogy legyen számunkra ott fent egy anyai szív, amely együtt-érez, együttörvend s amely mindegyikünket magába zárja, melengeti, ápolja, védelmezi s egykor a boldog örökkévalóság számára világra hozza. Azért Szűz Mária felvételével az égbe szoros összefüggésben áll szeplőtelen Szívének tisztelete is. Meg akarjuk vetni ennek a tiszteletnek is dogmatikai alapját s ezzel fejezzük be a Mária-tisztelet alapjairól szóló fejtegetéseinket.

Csak két emberi szívet tisztel az Egyház liturgikus tisztelettel: Jézus és Mária Szívét. Miért? Mert csak ez a két emberi szív volt teljesen bűnnélküli, szeplőtelen és csak ez a két szív él most is, a halál után is, legyőzve az enyészetet, fent a mennyei dicsőségben. Az Egyház a szív-kultuszban nem holt ereklyét tisztel, hanem élő, érző és most is értünk szorgoskodó, értünk dobogó szíveket.

Nem szándékunk most a szív-tisztelet jogosultságát megvédeni az utolsó két században azt ért támadásokkal szemben. Ez messze ve-

zetne el minket. Elég, ha ráutalunk a szív helyes fogalmára. Ez a helyes fogalom maga már apológia a szív-kultusz mellett.

Mi is az emberi szív? Nem más, mint az ember kicsiben, kivonata mindannak, ami az emberben legértékesebb testben-lélekből, az ember belülről tekintve. Amint az ember maga két részből áll, testből és lélekből, úgy az emberi szív is két részt foglal magába, testi és lelki részt: a testi szervet, melyet szívnek nevezünk, és az ember erkölcsi bensejét. Ez ugyanis az, amit minden nép, minden irodalom az ókortól kezdve a mai napig szívnek nevez. A kettő közt pedig, a testi szerv és az erkölcsi benső közt valami csodálatos harmónia van, mely indokoltá teszi, hogy mindkettőt szívnek nevezzük, leginkább pedig a kettőnek összetételét. Így értjük ezt a szót: „szív” a Jézus és a Mária Szíve-tiszteletben is.

De ebből világos is, hogy szebb tárgya tiszteletünknek alig lehet, mint ez a két legszentebb, legfönségesebb, legszeretőbb, legtisztább szív, egész emberi nemünk ékessége és dicsősége. A legtisztább test legnemesebb részének szimboluma alatt feltárja előttünk a két legnemesebb ember benső életét és gondolat-, érzés- és szeretetvilágát. Az egyik magának az Istenembernek, a másik az Isten anyjának lelki világa. Ez egyedül megmagyaráz mindent ennek a tiszteletnek értékéről és fenségéről, de hasz-

náról és szépségéről is. Benne rejlik az Isten-ember és Édesanyja minden Isten- és ember-szeretete, minden világot és lelkeket átfogó gondolata és szándéka, minden megváltó fájdalma és üdvözítő öröme, benne az a legmeghittebb viszony, mely ezt a két szívet egymáshoz és hozánk s a lelkek millióihoz, a legnagyobb szentekhez és az elsőáldozó kisgyermekhez kötötte és köti még a századokon át és az egész örökkévalóságban.

Ha Szűz Mária Szívét magát tekintjük, akkor feltárul előttünk ebben a szívben az ő egész anyai szeretete isteni Fia iránt, minden édesanyai gondoskodása, öröme, aggodalma és szenvedése. Visszhangoznak benne az angyal köszöntő szavai, a betlehemi örömeinek és Simeon fájdalmas jövendölése. Belőle fakadnak a Magnificat-nak hála-akkordjai és az anyai panaszszó: „Gyermekeim, miért cselekedtél így velünk?” (Lk. 1, 48.) Benne él a názáreti és méginkább a betániai búcsú minden fájdalma, a keresztút és a Golgota minden égő gyötrelme, de benne él a feltámadás minden ujjongó öröme is és a mennybemenetel minden vágyódása. Ez az anyai szív ott dobog most is a mennyország dicsőségében, ránk gondol, velünk érez, értünk imádkozik, magába zár minket, közvetít köztünk és Fia közt, vár minket fel az égbe, szeretetének palástját ránk borítja.

Mária Szívének tisztelete mondhatni oly

régi, amilyen régi Jézus Szívének tisztelete maga. Az a sajátságos jelenség, melyet már más vonatkozásban is említettünk, itt is mutatkozik. Nincs az a tisztelet, mellyel Jézusnak adózunk, nincs az a kiváltság, melyet Jézusban szemlélünk, melynek megfelelő ellenmását ne fedezzünk fel Szűz Máriában. Minden, ami Jézusé jog és természet szerint, az megfelelő módon Szűz Máriáé is kegyelem és méltányosság szerint. Jézus a Megváltó, a „Redemptor”, Szűz Mária a társmegváltó, a „Corredemptrix”. Jézus a Közvetítő az Atyánál, a „Mediator”, Szűz Mária a közvetítő a Fiúnál, a „Mediatrice”. Jézus Nevéről ünnepet ülünk, hasonlóképen Szűz Mária Nevéről is. Így Jézus Szíve mellett Szűz Mária Szívét is tiszteljük. Jézus és Mária minden vonatkozásban elválaszthatatlanok. Azért mondja oly találóan Montforti Szent Lajos: „Te, ó Uram, mindig Szűz Máriánál vagy, és Szűz Mária mindig nálad van... Ő oly bensően van veled egyesülve, hogy a világosságot a naptól, a meleget a tűztől, sőt, mi több, minden angyalt és szentet inkább elválaszthatunk tőled, mint fenséges Anyádat.” Ez minden igazán Máriát tisztelő teológus véleménye. Ezt a meggyőződést követik feltűnően az Egyháznak hivatalos nyilatkozatai is, főleg az utolsó időkben.

Mária Szívének tisztelete tehát együtt növekedett Jézus Szíve tiszteletével. Egészen kü-

lönös lendületet vett azonban napjainkban a fatimai feltűnő jelenségek következtében és a világ felajánlása után Szűz Mária szeplőtelen Szívének. A fatimai jelenésekkel a Mária Szíve-tisztelet jellege is valamikép megváltozott. Bizonyíték erre maga az evangélium, melyet a legújabban engedélyezett Mária Szíve-misében olvasunk, ha azt az előbb, némely helyen használatban volt mise evangéliumával összehasonlítjuk. Előbb a Mária Szíve-tisztelet központi gondolata Mária Szívének szeplőtelen tisztsága és lelki elmélyülése volt, amint azt az akkor használatban lévő mise evangéliuma elárulja: „Anyja meg szívében tartja vala mindez igéket.” (Lk. 2, 51.) Most a központi gondolat Szűz Mária részvétele Fia áldozatában, szívének áldozata, melyet Fia véres áldozatával egyesített. Azért a mai szentmise evangéliuma a keresztt alá vezet minket, ahol Jézus szájából halljuk az igéket: „Asszony, íme a te fiad! — Ime, a te anyád!” (Jn. 19, 26. k.) A nélkül, hogy Mária Szíve szeplőtelen tisztaságát és imabeli elmélyülését szem elől tévesztenők, egészen megfelelően a Jézus Szíve-tisztelet jellegzetes vonásának a Mária Szíve-tiszteletben is elsősorban a Megváltó Anyjának irántunk táplált anyai szeretetét és fájdalomtelt lelki áldozatát ünnepeljük.

Ha pedig összehasonlítjuk a Mária Szíve-tiszteletet a Jézus Szíve-tisztelettel, akkor azt

látjuk, hogy utóbbiban jobban előtérbe lép a Megváltó testi szívének kultusza, bár itt is a lelki szív a tisztelet első és főtárgya: a Mária Szívetiszteletben pedig inkább háttérbe szorul a testi szív, bár ott sem vész el teljesen. Ennek a ténynek magyarázata egyszerű. Jézus ugyanis benső áldozata mellett külső véres áldozatot is mutatott be mennyei Atyjának: Szűz Mária ellenben leginkább szívének áldozatát egyesítette és ajánlotta fel Fia áldozatával együtt. Sőt Jézusnál az Ő szíve maga is a lándzsadöfés következtében áldozattá lett, Szűz Mária szívét ellenben, Simeon jövendölése szerint, csak lelki tör hatotta át.

Szűz Mária Szívében egyesül mindaz a szép és fenséges, amit ezeknek a fejezeteknek során az Isten anyjáról elmondottunk. Ez az a gyújtópont, melyben kiváltságainak és érdemeinek minden fénysugara összpontosul; az a forrás, melyből egész szentsége és jósága, irántunk való szeretete és gondoskodása fakad földön és az égben. Vigyünk tehát magunkkal ezekből az elmélkedésekből Mária Szívének nagy szeretetét, mert ezeknek a nagyrészt dogmatikai fejtegetéseknek sem volt egyedüli céljuk, hogy a fenséges Istenanyát velünk megismertessék, hanem főleg az, hogy ebből az ismeretből az iránta való nagy és bensőséges gyermeki szeretet fakadjon, mely a mi szívünket az övéhez köti most és az egész örökkévalóságon át.

II. RÉSZ

A MÁRIA-TISZTELET GYAKORLATA

I. A MÁRIA-TISZTELET FORRÁSA ÉS GYÖKEREI

Mikor könyvünk első részében Szűz Mária tiszteletének alapjait tártuk fel, elvonult előttünk az Istenanya alakja egész fenségében és szépségében, de hozzánk egyedülálló viszonyának minden bájos jóságában s anyai szeretetreméltóságában is. Mindazok a kiváltságok, érények és tulajdonságok, tisztetek és hivatalok, melyek az ő magasztos személyét övezik vagy belőle fakadnak, egy-egy indíték az ő nagyobb tiszteletére.

Mindezek a meglátások egyúttal világossá tették előttünk, hogy Szűz Máriát egyedülálló, csak neki kijáró tisztelet illeti meg, melyet az Egyház magasabbrendű tiszteletnek (hyperdulia) nevez, s amely az ő számára minden tiszteletet s hódolatot biztosít, amely csak kisebb az Isten imádásánál. Ebből a meglátásból fakad azután az elv, hogy a tisztelet, mellyel Szűz Máriának adózunk, sohasem lehet elég nagy, s

nem kell félnünk soha, hogy ebben túllépjük a kellő határt, hacsak az Egyház által feltárt és jóváhagyott úton haladunk és Isten számára fenntartjuk az őt egyedül megillető imádó hódolatot.

DICSÉRET — TISZTELET — SZOLGÁLAT

Szűz Máriában különösen három kiváltságot szemléltünk: istenanyai méltóságát, ebből fakadó uralmát a világ fölött és lelki anyaságát. Ez a Mária-tisztelet hármasság gyökere, melyből a magasztalás és dicséret, az engedelmesség és hódolat, a szerető tisztelet és odaadás virágai fakadnak a Mária-tisztelet nemes fáján.

Az istenanyai méltóság, melyet más kiváltságok, mint a szeplőtelen fogantatás, a bűnmentesség és szentség, a tökéletes és örök szüzség, a testszerinti felvétel az égbe, mint ékes koszorú fonnak körül, Isten után a legnagyobb dicséretet és magasztalást követelik és váltják ki lelkünkben Szűz Mária iránt. Ő Isten után a legtökéletesebb lény, s azért Isten után minden dicséretet megérdemel, természetesen sohasem feledve azt, hogy ő maga is csak teremtmény, s hogy minden kiválóságát, szentségét és szépségét egyedül csak Isten teremő erejének és kegyelemteljes kiválasztásának köszöni. Hiszen Szűz Mária is önmagától csak semmi és minden nagyságát egyedül Istentől nyerte.

Az istenanyai méltóságból fakad, mint látuk, Szűz Máának uralma az egész világ, a látható és láthatatlan teremtes, angyal és ember fölött. Mint az ég és föld Királynője, uralkodói jogokkal, sőt tulajdonjoggal is rendelkezik fölöttünk. Ennek pedig a legmélyebb hódolat, alávetés és engedelmesség felel meg részünkről. Isten, Jézus Krisztus után senkinek sem tartozunk akkora engedelmisséggel és hódolattal, mint az ő szentséges anyjának.

Végre ő a mi anyánk is, lelkünk igazi életadó szülője. Ez pedig gyermeki tiszteletet és szerető odaadást követel részünkről. Nagyobb szeretetet és odaadást, mint amilyen a földi szüleinknek tartozunk, mert a kegyelmi élet ezerszer több a halandó életnél, s mitsem használt volna nekünk e világ számára születnünk, ha Jézus Krisztusnak Szűz Mária által velünk közvetített kegyelméből az örök élet számára újra nem születnünk volna.

Mindezt úgy is fejezhetjük ki, hogy hasonlóképp, mint Istenhez, Szűz Máriához is — de természetesen megfelelő arányban és módosítással — háromféle, egész lelki-kegyelmi mivoltunkat átjáró viszonylagosság fűz hozzá.

Először is, mint a teremtes koronája és a legfenségesebb teremtetett lény, ő a mi örök teremtetett eszményképünk, annál is inkább, mert ő a mi törzsünk, az emberi nem törzséből sarjad. Őbenne összpontosul valamiképp az egész

teremtett világ, melynek ő a képviselője Fia és Istene előtt, s akiben és aki által jegyzi el az Isten Fia az egész teremtett mindenséget. Szűz Mária tehát a teremtett világ eszményképe, s mint ilyent, megilleti őt a legnagyobb magasztalás és dicséret, melyet egyáltalán teremtett lénynek adhatunk. Közte és köztünk az öskép és az utánzat viszonya áll fenn. Az utánzat pedig csak szent tisztelettel tekinthet föl ösképhez, s nem szünhetik meg azt magasztalni és dicsérni.

Másodszor, mint lelkünk igazi édesanyjának, neki köszönjük Jézus után és Jézus által kegyelmi életünket, istengyermeki mivoltunkat. Ez pedig az ok és okozat, a forrás és a hullám, a függés viszonyát jelenti számunkra, s ennek részünkről a szerető és hódoló tisztelet felel meg, mégpedig oly mértékben, amilyen mértékben neki köszönjük kegyelmi létünket.

Végre harmadszor, Szűz Mária az egész föld királynéja, s mint ilyet szeretet és odaadás illeti meg őt részünkről, engedelmesség és szeretetből fakadó szolgálat.

A MÁRIA-TISZTELET JELLEMZŐI:

Szűz Mária tiszteletének *alapjai* tehát: istenanyaságának méltósága, társmegváltói tisztje és lelki anyasága velünk szemben minden egyéb kiváltsággal és ékességgel együtt, amely őt eb-

ben a hármass tisztségében dicsfényvel és soha szóval ki nem fejezhető bájjal körülragyogja.

Tiszteletének *minősége* a magasabbrendű tisztelet (hyperdulia), mely ugyan az Istent és Krisztust egyedül megillető imádás mögött mindekép visszamarad, de viszont lényegesen különbözik minden más szentet megillető tisztelettől, s egyedül csak az Isten anyját illeti meg részünkről.

A tisztelet *módját* tekintve pedig háromféle Mária-tiszteletet különböztetünk meg: a szükségeset és kötelezőt, a buzgóbb s végre a tökéletes Mária-tiszteletet. Ezekről fogunk könyvünk három főfejezetében tárgyalni. Ez a háromféle tisztelet megfelel valamiképen a lelki élet három szakának s útjának, a lelki megtisztulás, a haladás és az egyesülés útjának.

Mielőtt azonban a Mária-tiszteletnek erről a három módjáról tárgyalnánk, előbb meg kell különböztetnünk az *igazi* Mária-tiszteletet a *hamistól*, mert még a buzgó, sőt még a tökéletes Mária-tisztelet látszata és örve alatt is beférkőzhetik a lelkekbe oly tisztelet a Boldogságos Szűz iránt, mely inkább káros, mint hasznos, vagy legalább is akadálya az ő igazi tisztelete kegyelmi hatásainak és gyümölcseinek lelkünkben.

Az igazi Mária-tiszteletet jellemzi maga az *igazság*, az őszinteség és komolyság, mely távol áll egyrészt minden képmutatástól és mes-

terkéltségtől, másrészt minden pusztá külsőlegességtől és gépiességtől. Jellemzi továbbá az *egyszerűség és melegség*, mely kizár minden fitogtatást, de gáncsokodó hidegséget és aggályosságot is. Jellemzi végre az *önzetlenség és állhatatosság*, mely ellentétben áll a saját érdekét kereső, számító vagy állhatatlan és változékony Mária-tisztelettel.

II. IGAZ ÉS HAMIS MÁRIA-TISZTELET

Az ellentétből ismerjük meg jobban az igazságot. Azért az igazi Mária-tisztelet jellemzésére előbb a hamis Mária-tisztelet egyes fajtait akarjuk ismertetni.

Van „Mária-tisztelet”, mely voltaképp nem is az, hanem annak csak látszata, sőt torzképe és ellentéte. Ilyen elsősorban a képmutató és az elbizakodott Mária-tisztelet.

A KÉPMUTATÓ MÁRIA-TISZTELET

A képmutató Mária-tisztelet a hamis tiszteletnek legrosszabb faja. Nem tisztelet, hanem a tiszteletnek pusztá színlelése földi, sőt néha egyenesen gonosz célok elérésére. A képmutató tiszteletnek négyféle fajtát különböztethetjük meg.

1. A katakombák korától máig mindig voltak az Egyháznak ellenségei, akik valóságos vagy lelki álruhában *cselel* iparkodtak belopódzni a hívek közösségébe, gyülekezeteibe, hogy azok törekvéseit és szándékait kikémleljék, az Egyház ellen felhasználják vagy legalább is azok keresztülvitelét megakadályozzák, sőt a vallás előharcosainak nevét megtudván, azokat

esetleg elárulják, feljelentsék s ellenségeiknek kiszolgáltatassák. Ilyen Júdás-lelkeket találunk olykor még a Mária-kongregációkban és más Mária-egyesületekben is. Ezek igazi báránybőrbe bújtatott farkasok, jellemtelen s minden rosszra kapható emberek, a sátán titkos rendőrjei és a pokol kopói.

2. Ezekhez hasonlók, bár nem annyira gonoszok azok, akik a Mária-tiszteletet vagy általában a vallást *takaróul* használják fel, hogy jóknak tűnjenek s ez alatt a takaró alatt észrevétlenül folytassák rossz életüket. „Bűneiket és rossz szokásaikat a Boldogságos Szűz köpenye alá rejtik, hogy az emberek szemében másnak tűnjenek fel, mint amilyenek.” (Montf. Szent Lajos.) Ha nekik ez a takaró arra szolgál, hogy így gonosz üzelmeiket biztosabban folytathassák az Egyház és a vallás ellen, akkor nem sokban különböznek az első helyen felsorolt képmutató tisztelőktől.

3. Ismét mások csupán *földi érdekből* lépnek Szűz Mária tisztelői közé vagy iratkoznak be társulataiba. Anyagi előnyöket, állást, kitüntetésekért remélnék, mert akad esetleg a társulat tagjai közt befolyásosabb egyén, amint ez meg is volt azokban az időkben, amikor az állam maga is pártfogolta a vallást és az Egyházat. Ha ez a nem tiszta szándék nem egyedüli indítóok arra, hogy Szűz Máriát tiszteljék, hanem csak mellelleg vegyül bele szándékukba,

akkor nem nevezhetők mindenképpen képmutató tisztelőknak, de tiszteletük mégis nagy mértékben tökéletlen, olyan, mint a gyümölcs, melyet a féreg erősen megrágott.

4. Végre ide tartoznak azok is, akik a vallással és a Mária-tisztelettel is, ahol ez előnyösnek mutatkozik, tisztán *politikai célokat* akarnak elérni, hogy a nép rájuk szavazzon. Ilyenek a választások előtt, s mihelyt azok befejeződtek, az ő tiszteletük is véget ér. Nem jellemes emberek ezek sem, mert a vallást politikai eszközzé alacsonyítják le.

ELBIZAKODOTT TISZTELET

Ez a tisztelet, ha egyáltalán tiszteletnek nevezhető, a remény erényének eltorzulása és elfajulása. Az elbizakodott Mária-tisztelő ugyanis azt hiszi, hogy a Mária-tisztelet üdvözíteni fogja őt a nélkül, hogy neki is törekednie, szenvedélyeit megfékeznie s a bűnt kerülnie kellene. Szűz Mária vállruháját hordja vagy naponkint elmond az ilyen valamely imádságot a Boldogságos Szűz tiszteletére abban a hiszemben, hogy biztosan üdvözülni, bármennyire rossz életet éljen is egyébként. A Mária-tisztelet tehát az ő szemében védőpalást a kényelmesebb bűnözésre. Mondanunk sem kell, hogy az ilyen tisztelet, nemcsak hogy nem tisztelet, hanem az elbizakodottságnak a Szentlélek elleni bűne. „A Szűz Mária iránti tiszteletben

semmi sem olyan veszedelmes, mondja Grignion Szent Lajos, mint az ilyen ördögi vakmerőség. Mondhatjuk-e igazán, hogy szeretjük és tiszteljük a Szűzanyát, ha bűneink által Fiát, Jézus Krisztust, oly szívtelenül megsebezzük, átlüg-gatjuk, felfeszítjük és gyalázzuk? Ha Szűz Mária megtenné, hogy effajta embereket irgal-massága által megmenti, akkor felszabadítaná magát a bűnt, segítené Fiát keresztfeszíteni és megbántani. Ki merne ilyet még csak gon-dolni is?"

Más dolog azonban, ha egy bűnös komoly akarattal javulni törekszik, de gyengeségből — akár gyakrabban is — elesik s e mellett reméli, hogy a Hűséges Szűz, a Bűnösök Mene-déke, ígéretéhez s anyai jóságához híven nem fogja őt elhagyni, hanem javulásra segíti majd, s nem fogja megengedni, hogy rossz halállal múl-jék ki ebből a földi életből. Az ilyen "Mária-tisz-telet" semmiképen sem hamis, sőt minden bű-nös számára nagyon is hasznos és üdvös, mert előbb-utóbb biztosan teljes megtérését fogja esz-közölni. Ilyen értelemben ajánlhatjuk olyan bű-nösöknek, akikben még nincs meg az az igazán erős akarat, hogy minden bűnt végleg kerül-jenek, vagy talán még a komoly akarat sincs meg a megtérésre: hogy legalább naponként imádkozzanak valamit a Szent Szűz tiszteletére. Ezzel ugyanis nem a vakmerő bizalmat akar-juk bennük felkelteni és ápolni, hanem csak

gyengeségüket óhajtjuk támogatni, hogy végre is erőt véve magukon, felhagyjanak bűnös szokásaikkal. Mindezekben mindig ott kell lennie az őszinte szándéknak, mely a megtérést legalább komolyan óhajtja vagy a Boldogságos Szűzet igazán tisztelni akarja, bár tudja, hogy ez még nem elegendő üdvösségének biztosítására.

Amit egyébként a vakmerő tiszteletről a súlyos bűnnel kapcsolatban mondtunk, azt megfelelő kiigazítással a bocsánatos bűnökről és hibákról is el kell mondanunk. Vannak ugyanis, akik még a tökéletesség útján, sőt szerzetekben is abban a véleményben sütkéreznek, hogy a gyengéd, de talán inkább érzelmes, mint akaraterős és komoly Mária-tisztelet felviszi majd őket a lelki tökéletességre s a magasabb mennyei dicsőségbe a nélkül, hogy magukat komolyabban meg kellene erőltetniök s legyőzniök rendetlen hajlamaikat, hibáikat. Ez is a helytelen bizalomnak, s ezért a hamis Mária-tiszteletnek is bizonyos neme.

KÜLSŐSÉGES TISZTELET

Hamis Mária-tisztelet a csupán külsőséges tisztelet is. Ennek különféle faja és foka lehet. Legrosszabb az, amikor a lényeg híjával tisztán csak külsőségekben merül ki a Mária-tisztelet: az ilyen nem törekszik komolyan kerülni a bűnt, de bizonyos áhítatformákat betart, mert már

megszokta azokat, vagy mert bizonyos babonás bizakodással azt hiszi, hogy általuk földi bajoktól megmenekül, vagy vakmerő bizalommal úgy véli, hogy üdvösségét így biztosíthatja. Az effajta külsőséges Mária-tisztelet az önző és elbizakodott tisztelethez tartozik, melyről részben már szóltunk, részben még szólni fogunk.

De külsőséges tisztelet az is, amikor Szűz Máriához intézett, az ő tiszteletére végzett imákat inkább csak ledarálja valaki, minden bensőség nélkül, vagy annyira halmozza a külső áhítatformákat, hogy általa ismét csak a bensőség szenved. A túlságosan halmozott szóbeli imádságok vagy áhítatformák ugyanis megnehezítik a lélek szabad szárnyalását szeretetének tárgya felé.

Végre helytelen az a külső tisztelet is, mely szertelenségekben és az áhítat fitogtatásában nyilvánul meg: szokatlan testtartásban, taglejtésekben, mozdulatokban, szemforgatásban, arckifejezésben, vagy pedig mások előtt feltűnni kíván, hogy a szemlélők figyelmét magára vonja. Ez könnyen képmutató Mária-tiszteletté is fajulhat. Ezzel szemben bensőség és egyszerűség jellemezze tiszteletünket!

GÁNCOSKODÓ (KRITIKUS) MÁRIA-TISZTELET

A külsőséges Mária-tisztelet nélkülözi a szeretet és bensőség melegét, az egyszerűséget

és meghittsége. Méginkább látjuk ezt a gáncsoskodó és az aggályos Mária-tiszteletnél.

A gáncsoskodó tisztelet bizonyos értelemben ellentéte az elbizakodott tiszteletnek. Bizonyos hidegség jellemzi s az a törekvés, hogy csak valahogy jobban ne tisztelje a Szűzanyát, mint ahogyan ő azt ezeknek a kritikusoknak véleménye szerint megérdemli. Tehát egyrészt, ha úgy szabad magunkat kifejeznünk, a Mária-tisztelet dogmatikáját féltik minden túlzástól, másrészt a tisztelet külső gyakorlataiban elleneznek mindent, ami nagyobb melegséget, odaadást, gyermeki lelkületet árul el, s bizonyos öntelt, kevély, felvilágosodott szellem hatja át őket. Végre Szűz Mária kegyhelyeit, képeit, s ünnepeit illetőleg szűkölködnek minden tisztelet és kegyelet nélkül a hagyományok iránt.

Ezzel szemben, amint már hangoztattuk, azt kell mondanunk, hogy az Egyház és a szentek véleménye szerint Szűz Mária tiszteletének csak az Isten imádása egyedül szab határt, s minden kiválóságot, mely nem ellenkezik a ki nyilatkoztatásokkal és Istén méltóságával, azt Szűz Máriának tulajdonítanunk kell. Lehetetlen ugyanis, hogy Isten bármit is megtagadott volna édesanyjától, amit neki saját isteni méltóságával megegyeztethetően adhatott. Sőt épp isteni méltósága megkívánja, hogy olyan édesanya legyen, aki minden kiválóságnak és lelki adománynak birtokában bővelkedik, s az ő ke-

gyelmének valóságos csodája. Egész törekvésünknek tehát, ellentétben ezekkel a kritikus tisztelőkkel, oda kell irányulnia, hogy Szűz Máriának inkább minél több kiválóságot tulajdonítsunk, mintsem hogy féljünk őt túlságosan felmagasztalni: természetesen mindent összhangban az Egyház tanításával és biztos, kinyilatkoztatott igazságokkal.

A külső tiszteletet illetőleg, melyről már szó volt, kerülni kell ugyan minden szertelenséget, mely nem épülést, hanem annak ellenkezőjét eredményezi: de épp ebben rejlik a hiba, hogy ezek a kritikus és hideg Mária-tisztelők mindenben szertelenséget és túlzást látnak. Az áhítatos, hitből fakadó gyermeki lelkület még férfiaknál is szép és dicséretes. Meghatóan szemlélhetjük ezt olykor az egyszerű népnél és a szenteknél. A bizalomnak és odaadásnak, a könyörgésnek és hálának mily mélyen megindító, sőt elragadó s csodálatos példáit látjuk Lourdes-ban és Szűz Mária egyéb kegyhelyein! Ezt gáncsolni vagy megtiltani csak az igazi bensőséges Mária-tisztelettől elég távol álló szívek tehetik.

Vége a kegyhelyek, ereklyék, stb. hitelességét illetőleg szabad ugyan, sőt jó is helyes történeti érzékkel megvizsgálni a tényeket, mert az igazság mindig az első, és tagadhatatlan, hogy ebben a tekintetben az emberek régente nem voltak mindig kellőképp óvatosak és elővigyáza-

tosak. De mellőzni kell azt a lelkiületet, mely mondhatni, örömét leli abban, ha egy-egy ilyen régi hagyományt „leleplez”. Őrizkedni kell a túlzott történeti bírálattól is, mert nem minden, amit ma már nem lehet feltétlen bizonyossággal bebizonyítani, egyúttal téves is. Nemcsak az igaz, amit be lehet bizonyítani. Itt is érvényesül a jogi alapigazság: „Melior est conditio possidentis”, vagyis: előnyben van az, aki valamely dolog birtokában van, azzal szemben, aki annak mégcsak birtokába akar jutni. Így a hagyományt is tiszteletben kell tartani, amíg csak annak téves voltáról biztos bizonyítékok nincsenek. Ez nemcsak a Mária-tiszteletre vonatkozik, hanem a keresztény ókor, a katakombák stb. sok más hagyományára is. Egyesek magának a kutatásnak és eljárásnak módjában és nélkülözik a kellő tapintatot és gyengéd figyelmet oly dolgok iránt, melyek századokon át sokak tisztelőinek és áhítatának tárgyát képezték.

Szerető panasszal fordul Istenhez a Montforti Szent ezek ellen a gáncsoskodó és kritikus tisztelők ellen. „Nem nagyon meglepő és csodálatraméltó-e látni, szeretetreméltó Uram, — sóhajtott fel a Szent — hogy legszentebb Anyádat illetőleg mekkora tudatlanság és elvakultság uralkodik a földön!? Nem annyira a bálványimádókról és pogányokról beszélek, még az eretnekekről és szakadárokról sem szólok, hanem azokról a katolikus keresztényekről, sőt

köztük a hittantanítókról is, akik bár arra hivatottak, hogy másokat az igazságra oktassanak, sem téged, sem legszentebb Anyádat nem ismerik, kivéve valami pusztán elméleti, száraz, terméketlen, közömbös módon. Csak ritkán beszélnek a legszentebb Szűzanyádról és a tiszteletről, mellyel iránta viseltetnünk kell, mert attól tartanak, amint mondják, hogy az emberek visszaélnék vele és sérelmet követnek el rajtad, ha legszentebb Szűzanyád iránt túlságosan sok tiszteletet tanúsítanak. Ezer hamis bizonyítékot hoznak fel arra, hogy nem kell annyit beszélni az Isten anyjáról; hogy ennél az ájtatosságnál sok a visszaélés s azért inkább arra kell törekedni, hogy ezeket a visszaéléseket kiirtsák."

AGGÁLYOS ÉS SZÜKKEBLŰ MÁRIA-TISZTELET

Az aggályos Mária-tisztelet kétféle, egymással majdnem ellentétes módon nyilvánul meg.

1. A szűkkeblű tiszteletnek első faja inkább csak színezetileg különbözik az imént tárgyalt kritikus tisztelettől. Nem annyira a bírálat és gáncsoskodás szellemétől áthatva, mint inkább holmi lelkiismereti elfogultságtól, szűkkeblűségtől vezetve félnek az ilyen aggályos lelkű tisztelők, nehogy talán Jézus, a Szent Szív, az Isten tiszteletének rovására és kárára tisztel-

jék a Boldogságos Szűzet. Ebben a szűkkeblűségben azt vélik, hogy a Szent Szív nagy és mély tisztelete mellett nincs már hely szívünkben a mélyebb, bensőségebb Mária-tisztelet számára. Ezeket az aggályos tisztelőket megnyugtathatja mindaz, amit már eddig is mondtunk és még mondani fogunk Szűz Máriáról s az iránta való tiszteletről. Dogmatikailag mindenesetre a kérdés egészen világos, lélektanilag pedig a kegyelem és a gyakorlat felvilágosít minket a megegyeztetés helyes módjára nézve.

2. Az aggályos tisztelők másik csoportja nem fél ugyan tisztelni a Szűzanyát, sőt ellenkezőleg, nagyon is akarja őt tisztelni, de ebben bizonyos aggályos félelem vezeti őket, hogy talán nem minden ájtatossági gyakorlatot végeznek el, amit csak végezni lehet, vagy talán akkor is aggodalmaskodnak, ha alapos ok miatt hagytak el vagy szándékoznak elhagyni valamely szokásba vett imát. Ebben a félelmükben is nem annyira a szeretet vezeti őket, mint inkább az aggodalom, hátha e miatt megbünteti őket a Boldogságos Szűz vagy legalább nem részesülnek a tőle várt földi vagy esetleg lelki előnyökben. Látnivaló, hogy ez a fajta az aggályos Mária-tiszteletnek némiképp rokon a külsőséges tisztelettel, melyről már szó volt és az önző tisztelettel is, melyről még szó fog esni. Mindenesetre ez a tisztelet is, de más szempontból,

mint az előbbieket, nélkülözi a szeretet és a bizalom melegét.

ÖNZŐ TISZTELET

Ezt a faját a hamis Mária-tiszteletnek meg kell különböztetni az első helyen említett képmutató tisztelet harmadik fajától. Amíg ugyanis abban az előbb említett esetben azért színlelik vagy talán nem is színlelik az illetők a Mária-tiszteletet, hogy emberek által részesüljenek földi előnyökben, akiket épp a Mária-tisztelettel vélnek a maguk számára megnyerhetni, addig a most említendő önző tisztelők Isten és az ő szentséges anyja által óhajtanak lelki vagy esetleg földi előnyökhöz és jótéteményekhez jutni.

Ez ugyan magában véve még nem helytelen dolog. Hiszen maga az isteni remény erénye tanít meg minket arra, hogy Istentől és az ő szentjeitől kegyelmeket kérjünk s nincs megtiltva, amint azt a Miatyánk kéréseiből is látjuk, hogy akár még földi ügyekben és nehézségekben is hozzájuk forduljunk bizalommal. A hiba csak akkor áll be, ha tiszteletünknek egyedüli indítéka a haszonlesés lesz. Ilyenkor azután, ha az ilyen tisztelők óhaja vagy kérése nem teljesül, könnyen abbahagyják jámbor szokásaikat és tiszteletüket, sőt talán még az ellenkezőbe is átcsapnak. Ez utóbbi világos jele annak, hogy tisz-

teletük nem volt igaz és önzetlen, hanem egészen önszeretetük szolgálatában állott. „Vannak, — mondja Grignon Szent Lajos — akik csak azért folyamodnak a Szűzanyához, hogy valami pőrüket megnyerjék, valamely veszedelemtől megmeneküljenek, betegségből kigyógyuljanak vagy más hasonló ügyben tapasztalják pártfogását. Különben elfelejtenék a Szűzanyát.” Ezért rokon az önző tisztelet az állhatatlan tisztelettel is, melyről most azonnal szó lesz.

ÁLLHATATLAN TISZTELET

Hiba van a körül a Mária-tisztelet körül is, mely csak ideig-óráig tart, de azután ellanyhul vagy talán egészen meg is szűnik. Mint majd később látjuk, az állhatatosság különösen fontos a tökéletes Mária-tiszteletnél, mert amint Szent Lajos mondja, sokan vannak, akik a Mária-tiszteletnek ezt a módját megkezdik ugyan, de nem tartanak ki benne. Minden erény koronája a kitartás, az állhatatosság. Kitartás, állhatatosság nélkül a legjobb megkezdés is értékét veszti.

Az állhatatlanságnak oka olykor a kislelkűség, amikor minden jóakarata ellenére sem látja valaki az eredményt. Ennek a kislelkűségnek Szűz Máriába vetett nagy bizalommal kell elejét venni. De rosszabb az az eset, amikor valaki tiszteletét Szűz Mária iránt azért hagyja

el, mert földi vagy akár lelki dolgokban is nem mindjárt talál meghallgattatásra. Ha e miatt teszi ezt, akkor ez világos jele annak, hogy tisztelete nem volt önzetlen, hanem hogy Szűz Mária tiszteletével csak saját érdekét kereste. Itt kapcsolódik az állhatatlan tisztelet az önző tisztelethez, melyet fentebb jellemeztünk.

ÖSSZEFOGLALÁS

Az előbbieken a hamis Mária-tiszteletnek egyes fajait soroltuk fel. Szem előtt kell tartanunk, hogy ezek közül egyik-másik egyáltalán nem Mária-tisztelet, hanem annak csak álarca vagy torzképe. Egyik-másik még rejt ugyan magában valamit az igazi Mária-tiszteletből, de elferdítve és hamissággal keverve. Ismét egyik-másik magába zárja az igazi Mária-tiszteletet, de annyi fogyatékoság és tökéletlenség tapad hozzá, hogy annak értéke nagy mértékben csökken.

Mindent összefoglalva: az igazi Mária-tiszteletnek őszintének és komolynak, egyszerűnek, melegnek és bensőségesnek, önzetlennek és kitartónak kell lennie. Ennek az igazi Mária-tiszteletnek vannak fokozatai: a szükséges és kötelező, a buzgóbb és a tökéletes Mária-tisztelet. Minél tökéletesebb a mi Mária-tiszteletünk, annál kevésbé férközik hozzá a hamis Mária-tisztelet salakja. Azért mindig, még a Mária-tisztelet maga-

sabb fokain is résen kell lennünk, nehogy észrevétlenül mégis valami hozzáférkőzzék a hamis tiszteletből, ami azután megrágja és megfertőzi a helyes tisztelet gyökerét és gyümölcseit. A következőkben a helyes Mária-tisztelet három fokról tárgyalunk.

III. A SZÜKSÉGES ÉS KÖTELEZŐ MÁRIA-TISZTELET

Van Mária-tisztelet, mely minden keresztény emberre nézve kötelező s azért szükséges is arra, hogy örök boldogságát elérje. Szűz Mária ugyanis oly magas állást és központi helyet foglal el Isten gondviselő kegyelem-tervében, Jézushoz való viszonyában, hogy Isten a megtestesülés és megváltás titkát nem is nyilváníthatta ki a nélkül, hogy Szűz Mária személyéről és helyéről a kegyelem rendjében ne adott volna szintén kinyilatkoztatást. Ez a Mária-tisztelet hittani része.

Viszont minden hittétel visszhangját leli s visszatükröződik az Egyház szertartásaiban, parancsaiban és rendeleteiben. Így a Mária-tisztelet dogmatikájá is visszaverődik az egyházi év tükrén, ünnepeket, böjtöket rendel az Egyház Szűz Mária dicséretére, egyes kiváltóságainak tiszteletére. Ez a Mária-tisztelet szertartásos (liturgikus), aszkétikus és mondhatni gyakorlati része.

Minden katolikus hívő köteles az Egyház tanítását általában és Szűz Máriára vonatkozóan különösen hittel fogadni. Ezzel már tiszteli is a Boldogságos Szűzet, mert értelmének meg-

hajlásával és a hit hódolatával fogadja a Szent Szűz személyére és kiváltságaira vonatkozó hit-tételeket és tanításokat: Szűz Mária istenanyaságát, szeplőtelen fogantatását, bűnmentessé-
gét, örök szüzességét, kegyelemközvetítői szere-
pét, testszerinti feltámadását és mennybevitelét.
Ezzel együtt meg is kell tartania a mindenkire
nézve kötelező Mária-ünnepeket: Nagyboldog-
asszony és Szeplőtelen Fogantatás ünnepét s
az előbbit megelőző böjtöt. De ezenkívül is le-
hetetlen, ha valaki igazán gyakorlati keresz-
tény életet él, hogy legalább is többször, a kö-
zös egyházi imákkal ne forduljon kifejezetten a
Boldogságos Szűzhöz. Hiszen annyi imádság, ki-
sebb ünnepek, ájtatosságok dicsőítik Máriát s
veszik körül koszorúként szent személyét, hogy
ezek alól senki sem vonhatja ki magát, ha gya-
korlati vallásos életet él.

Ez a szükséges, mindenkire nézve kötelező
Mária-tisztelet.

SZÜKSÉGES-E A MÁRIA-TISZTELET AZ ÖRÖK ÉLETRE?

Ebből látjuk, hogy Szűz Mária tisztelete
ebben az értelemben szükséges örök üdvössé-
günk eléréséhez. Hiszen minden keresztény hi-
vőnek az Egyház tanítását el kell fogadnia, pa-
rancsait meg kell tartania, hogy üdvözülhessen.
Ez a szükségszerűség azonban csak közve-

tett, vagyis olyan, mely minden egyéb hitbéli és gyakorlati keresztény kötelesség teljesítésével egybekapcsolt.

Más az a kérdés, vajjon ettől eltekintve is Szűz Mária tisztelete önmagában véve és közvetlenül is szükséges-e arra, hogy üdvözülhessünk? Erre a szentatyákkal és egyházi írókkal azt válaszoljuk, hogy az elvettetésnek biztos jele az, ha valaki egyáltalán semmi tiszteletet sem tanúsít a Boldogságos Szűz iránt, sőt iránta ellenszenvvel és gyűlölettel viseltetik. Szűz Mária állása ugyanis a kegyelem rendjében annyira központi és kegyelemközvetítői szerepe oly lényeges az isteni Gondviselés terve szerint, hogy ezt a hatalmas és Isten által számunkra rendelt eszközt lelke üdvöztetésében senki sem mellőzheti saját hibájából a nélkül, hogy annak kárát ne vallaná.

Szent Germán mondja: „Senki sem üdvözül, hacsak nem általad, ó Legszentebb!” Hasonlóképen nyilatkoznak Szent Ágoston, damaszkuszi Szent János, Szent Bernát, Szent Tamás és Szent Bonaventúra és a hittudósok közt különösen Suarez. Lehetne ugyan ezek közül a nyilatkozatok közül egyiket-másikat úgy felfogni, hogy azok csak Szűz Máriának kegyelemközvetítői szerepét emelik ki a nélkül, hogy az ő kifejezett tiszteletét és segítségül hívását szükségesnek tartanak. Hiszen Isten ad kegyelmet Szűz Mária által, és Szűz Mária közbenjár ér-

tünk akkor is, ha mi őt erre kifejezetten nem is kérjük. De viszont más az, hogy valaki nem mindig köteles kifejezetten a Boldogságos Szűzhöz folyamodni, hogy kegyelemben részesüljön, és más, hogy egész életében sohasem fordul hozzá. Ha ezt saját hibájából elhanyagolja és mellőzi, nehezen fogja lelkét üdvözíteni. Ez a szentek és a hittudósok véleménye.

SZÜZ MÁRIA ÉS A HALÁLOS BÜN

Viszont Szűz Mária buzgó tisztelete egyike a leghathatósabb eszközöknek a bűn, főleg a halálos bűn leküzdésére, mely lelkünk üdvösségét veszélyezteti. Miért?

Elsősorban azért, mert Szűz Mária a leggyengédebb részvétellel van a bűnösök iránt, különösen azok iránt, akik őt gyermeki szeretettel és bizalommal tisztelik, s jobban ismerve a bűn szerencsétlenségét az emberre nézve, mint bárki más, leghatalmasabb közbenjárásával szószólójuk lesz isteni Fiánál, hogy számukra az igazi megtérés kegyelmét megszerezze, hacsak kitarának iránta tiszteletükben.

De ezenkívül más kegyelmek és lélektani okok is közreműködnek, hogy a Mária-tisztelet a bűn hathatós ellenszere és legyőzője legyen. Aki ugyanis Szűz Máriát szereti és tiszteli, az Isten kegyelmétől támogatva s a Szűzanya segítségével előbb-utóbb megútálja a bűnt az el-

lentét miatt, melyet Szűz Mária s a bűn között felfedez. A súlyos bűn ugyanis:

1. a legnagyobb *ellentétben áll* Szűz Mária lelki tisztaságával, istenszeretetével és Isten iránti nagy önátadásával. Ezért a bűn Szűz Máriában természetszerűleg kimondhatatlan undort kelt, hasonlót, mint amilyent az Úr Jézus érzett az Olajfák-hegyén. Bár viszont a szájalma is kimondhatatlanul nagy a bűnös iránt, ugyan-csak hasonló ahhoz a szájalomhoz, melyet az Úr Jézus maga is tanúsított a bűnösök iránt. Épp azért, mivel látja a bűn undokságát, azért érez oly nagy szájalmat a bűnösök iránt. Bár ez a hatalma is megvan, mégsem mond ítéletet a bűnös fölött és nem bünteti őt megtorló büntetéssel. Szent Fia ítéletét a kárhozottak fölött helyesli ugyan, de ő maga, mint anya, nem mondja azt ki, csak visszavonul s a bűnöst átengedi sorsának, melyet igazsággal kiérdemelt.

2. A súlyos bűn a Boldogságos Szűz Szívének nagy *szomorúságot okoz*, mért a bűn Isten megbántása és a lélek nagy kára. Már földi életében szomorúságot okozott neki a bűn, mikor a szeplőtelenül fogantatott, mint gyermek, először ébredt az emberek gonoszságának tudatára s látta, mennyire más a világ, mint ő. Mikor a pogányság borzalmaait és saját népe eltévelyedését kezdte látni, azután Betlehem, Heródes, Egyiptom, az ellenmondások, melyekben szent Fiának része volt nyilvános életében, a

farizeusok és írástudók álnoksága és gyűlölete, Jézus szenvedése az Olajfák-hegyén, megostoroztatása, elítéltetése, kereszthalála! Most is még titokzatosan szenved az emberiség bűnei miatt, amint azt a könnyező Mária-képek — Győr, Nagyszombat, Sasvár, Máriapócs — Szívében a tör és több megjelenése is elárulják: Lassalette, Lourdes, Fatima.

3. A súlyos bűn következtében *megszűnik Mária gyermeke lenni a lélek*. Csak bizonyos tágabb értelemben marad még az ő gyermeke, — fájdalomának gyermeke — amint a bűnös ugyancsak megszűnik Isten gyermeke is lenni s csak tágabb értelemben marad még az, mint „tékozló fiú”. A súlyos bűn következtében ugyanis megszűnik az éltető kapocs Anya és gyermeke közt, melyet a megszentelő kegyelem fűzött. Olyan ez az állapot, mint mikor a gyermeket erőszakosan kioperálják édesanyja méhéből. Azért a bűnös Szűz Máriát legfeljebb bizonyos nemes, természetes vonzódással szeretheti még, de nem a természetfölötti szeretet isteni érényével.

4. A bűnös végre, amennyire rajta áll, *ki-vonja magát Szűz Mária anyai uralma alól*, igazi lázadó alattvaló, lázadó gyermek lesz, teli igazságtalansággal és hálátlansággal.

Ha a bűnös mindezt szívében megfontolja, lehetetlen, hogy soká ellenálljon a kegyelem

hívó szózatának. Meg fog térni, hogy ismét Mária gyermeke lehessen.

A KEZDŐK MÁRIA-TISZTELETE

A bűn elleni harc, melyet a Mária-tisztelet által vívunk, a kezdők Mária-tiszteletét jelenti, s elsősorban azokat, akik a lelki tisztulás útján járnak. Szükséges azonban, hogy ez a harc azok törekvését is kísérje, akik már a lelki haladás és egyesülés útján haladnak. Mert mindenkinek szüksége van nagyobb és mélyebb lelki megtisztulásra, amíg csak ezen a földön zarándokol az ég felé, akármilyen magas fokát érte legyen is el az életszentségnek. Erre pedig annál inkább jut el, minél buzgóbb és bensőségesebb a Mária-tiszteletben.

Egyébként a buzgó Mária-tisztelet a szentek és hittudósok szerint egyik biztos jele a kiválasztásnak. „Az áhítatos tisztelet irántad, ó Szűz Mária, az üdvösség záloga, melyet Isten azoknak ad, akiket meg akar menteni.” Ez azonban már a tisztelet második fokához vezet át minket: a buzgóbb Mária-tisztelethez.

IV. A BUZGÓBB MÁRIA-TISZTELET

Mi ennek a tiszteletnek mivolta s jellemzője?

A buzgóbb Mária-tisztelet abban áll, hogy Szűz Máriának *több* dicséretet, *több* szeretetet, több tiszteletet juttatunk, mint amire szigorúan kötelesek vagyunk. *Nagyobb* hódolattal és engedelmességgel viseltetünk égi anyánk iránt és *jobban* szolgálunk mennyei Úrnőnknek, mint amennyire azt a szigorú kötelesség megköveteli. Ez a többlet jellemzi a buzgóbb Mária-tiszteletet.

Ennek természetesen sokféle módja és fokozata van.

Ez a tisztelet a lelki úton *haladók* tisztelete. Igazi rúgója az *áhitat* erénye. Ezekről, s nem az első fokon lévőkről, mondjuk csak igazán, hogy áhitattal vannak a Szűzanya iránt.

MEGNYILVÁNULÁSAI

Ez az áhitat abban nyilvánul meg, hogy Szűz Máriát mindig jobban kívánják megismerni s jobban akarják szeretni. Azért szívesen hallgatnak szentbeszédek és oktatásokat Szűz Mária személyéről, életéről és tiszteletéről. Könyveket és egyéb írásokat olvasnak, melyek őket

jobban bevezetik a Mária-tiszteletbe. Szívesen hallanak és beszélnek róla. Képét felállítják szobájukban, íróasztalukra helyezik és tisztelik: virágot tesznek elébe vagy mécset gyújtanak előtte, Érmét viselik.

Erénygyakorlatokat, önmegtagadásokat végeznek Szűz Mária tiszteletére, szeretetszolgálatokat teljesítenek, főleg szombati napon vagy előkészületül ünnepei előtt. Böjtölnek és alalmazkodnak. Ünnepeit buzgón megülik, még a kisebb Mária-ünnepeket is: szentgyónáshoz és áldozáshoz járulnak égi anyjuk tiszteletére vagy ugyanerre a célra misét szolgáltattak.

Beiratkoznak Szűz Mária társulataiba, a Mária-kongregációba, Rózsafüzértársulatba, Szűz Mária szeplőtelen Szíve társulatába. Résztvesznek a májusi és októberi ájtatosságokon, gyakran imádkozzák a szentolvasót vagy annak legalább egy tizedét, napközben is fohászimákkal köszöntik mennyei Úrnőjüket és Anyjukat: szívesen, áhítattal s lehetőleg gyakran imádkozzák az ő kedves imáit: az Üdvözlégyet, Ürangelát, Magnifikátot, a loretoi litániát, Memorárét.

Tiszteletét minden lehető módon terjesztik családjukban, rokonaik és ismerőseik körében. Gyermekeiket azok égi édesanyja szeretetére és tiszteletére oktatják. Szűz Mária képeit, lapjait, könyveit mások előtt ismertetik és terjesztik. A Szüzanya tiszteletére történő min-

den megnyilvánulásban résztvesznek: körmenetekben, ünnepélyeken, zarándoklatokon. A templomban oltárát vagy szobrát segítenek feldíszíteni vagy ehhez anyagilag hozzájárulnak. S ezenkívül mindent megtesznek, amit Isten kegyelme s a Szűzanya iránti szeretet nekik sugall.

Ha a lelki életben már kissé előrehaladtak, akkor a Szűzanyáról, életéről és erényeiről elmélkednek is. Imádkoznak és önmegtagadásokat ajánlanak fel, hogy az ő tisztelete minél jobban terjedjen az egész világon: engesztelnek az elkövetett sérelmekért és a vele szemben tanúsított hidegségért és közömbösségért az emberek részéről, — főleg a hó első szombatján Mária szeplőtelen Szíve tiszteletére engesztelő szentáldozáshoz is járulnak.

Ezek nagyjában a buzgó Mária-tisztelet megnyilvánulásai s gyakorlatai. A buzgóságot tekintve ennek a tiszteletnek számtalan fokozata lehet. De mindig szem előtt kell tartani, hogy a tisztelet nagyságát és mélységét nem a külső gyakorlatok halmozása szerint kell mérlegelni és megítélni, hanem a szeretet és áhítat foka szerint, mely azokra ösztönöz és azokat áthatja. Jobb a mérsékelt számú gyakorlat mély szeretetből, mint a halmozott áhítatgyakorlat felületes lélekkel. Itt is áll a közmondás: Ne sokat, hanem jól! S általában nem előnyös dolog a külső áhítatgyakorlatokat mód nélkül szaporítani. Egy jól végzett rózsafüzér többet ér, mint

három hanyagul elmondott. Mindenki a lelke ösztönzése szerint válassza ki magának, a dolgot lelkiatyjával megbeszélve azt, ami lelki-állapota, életkörülményei és állása szerint legjobban megfelel!

SZÜZ MÁRIA ERÉNYEINEK KÖVETÉSE

Mint minden áhítatnál, úgy a Mária-tiszteletnél is nem az imagyakorlatok a legfontosabbak, hanem az erények buzgó gyakorlása. Azért az igazán buzgó Mária-tisztelet elsősorban abban fog megnyilvánulni, hogy a Szűzanya tisztelője az ő erényeit, főleg a szeretetet fogja nagy gonddal és buzgósággal gyakorolni. Minden igazán buzgó Mária-tisztelő elsősorban Szűz Mária erényeinek hű követője. Hiszen minden áhítatgyakorlatnak tulajdonképp az a célja, hogy minket erényesebbekké tegyen s főleg a szeretetet növelje lelkünkben. Az Isten és Szűzanya iránti szeretet próbaköve és bizonyossága pedig a felebaráti szeretet.

Azért Mária hű gyermeke kerül mindent, ami a szeretetet sérti gondolatban, érzületben, beszédben és cselekedetben: szeretetlen ítélet, káröröm, rossz kívánság, gyűlölet, neheztelés, megszólás és rágalmazás, szeretetlen vagy besúgó beszéd. A Mária-tisztelő nem árt senkinek, nem szór tövist mások elé, hanem ellenkezőleg, mindenhová szeretetet hint, vigaszt szór

magá köré és gyakorolja az irgalmasság testi-lelki cselekedeteit. Szem előtt tartja Szent Pál szavát: „A szeretet türelmes, nyájas; a szeretet nem féltékeny, nem cselekszik rosszat, nem fuvalkodik fel, nem nagyravágyó, nem keresi a magáét, nem gerjed haragra, nem gondol rosszat, nem örvend a gonoszságnak, de együtt örvend az igazsággal; mindent eltűr, mindent elhisz, mindent remél, mindent elvisel.” (1 Kor. 13, 4—7.)

A szereteten kívül azonban a többi erényről sem feledkezik meg, melyek tulajdonkép a szeretetből fakadnak. Elsősorban teljesíti az állapotbeli kötelességeit. Azért nem helyes, ha valaki családi vagy egyéb kötelességei rovására hosszan ájtatoskodik. Szűz Mária igazi tisztelője legnagyobb gondot fordít az anyagi erényre, mely őt leghasonlóbbá teszi égi Szüzanyjához. Kerül minden rossz gondolatot és kétértelmű, könnyelmű beszédet, megőrzi ifjúsága tisztaságát, a házasesetben pedig az állapotbeli tisztaságot. Ezekben az erényekben és minden más erényben törekszik lehetőség szerint kitűnni: hiszen így lesz napról-napra kedvesebb mennyei Úrnője és Édesanyja szemében, ami neki első és legnagyobb öröme és vágya.

A MÁRIA-TISZTELET ÉS A TUDATOS BOCSÁNATOS BŰN

Ezzel függ össze szorosan a tudatos bocsánatos bűn kerülése is. Nem haladhat a bensőséges Mária-tiszteletben az, aki a bocsánatos bűnnel szemben közömbös, azt szívből nem gyűlöli, s nem törekszik azt lehetőség szerint lelkéből kiirtani. Azért járul a buzgó Mária-tisztelő rendszeresen a gyónás szentségéhez és áldozik gyakrabban, hogy lelkét mindig jobban megtisztítsa a kis bűnök és hibák szennytől is és erőt merítsen a bátor küzdelemhez ellenük. Minden legkisebb bűn is Isten megbántása s ezért fájdalmas tövis a Szüzanya Szívébe. Buzgó tisztelője és szerető gyermeke óvakodik ilyen tövist égi anyja Szívébe szúrni.

A kis bűnök és hibák elleni küzdelem azonban nem lehetséges állandó önfegyelmzés és önmehtagadás nélkül. Azért Mária hű tisztelője és gyermeke a fájdalmas Anya nyomában jár és nem fél az önlegyőzéstől és a kereszttől, mert tudja, hogy a lilium leginkább csak a tövisek közt található és ott nő fel csak igazán biztonságban.

KÖVETÉS — EGYESÜLÉS — TERJESZTÉS

A buzgó Mária-tisztelet tehát Szűz Mária hű követésével veszi kezdetét. E nélkül az áhitatgyakorlatok vajmi keveset érnek. A követés-

ben azonban megérlelődik a vágy, hogy égi anyjával minél bensőbben egyesüljön is a rá-gondolás és az imádság által. Sőt ez a rágon-dolás és imádság hatalmas eszköz is az ő hű követésére. Így a kettő egymást támogatja és tökéletesíti. Ebből fakad azután a vágy, hogy mennyei Űrnője és szeretett Édesanyja dicsé-retét és tiszteletét minél szélesebb körökben terjessze, hogy minden lélek az ő tisztelői és gyermekei sorába szegődjék. Így a buzgó Mária-tiszteletnek három foka van: Szűz Mária kö-vetése, a benső egyesülés és tiszteletének ter-jesztése. Minél jobban fejlődik ki lelkünkben ez a buzgó Mária-tisztelet, annál jobban köze-ledik a Mária-tiszteletnek ama módjához, me-lyet tökéletes Mária-tiszteletnek nevezünk, s mely értekezésünk harmadik főfejezetét képezi.

V. A TÖKÉLETES MÁRIA-TISZTELET

Miben áll a tökéletes Mária-tisztelet, s mi jogon adjuk néki ezt a megtisztelő jelzőt?

A tökéletes Mária-tisztelet lényege a *teljes önátadásban* áll a Boldogságos Szűz iránt és az *állandó függésben* tőle. Mivel ennél többet a Szüzanyának nem adhatunk, azért nevezzük a tiszteletnek ezt a módját tökéletes Mária-tiszteletnek.

A tökéletes Mária-tisztelet tulajdonkép nem más, mint százszázalékos és egészen következetes megvalósítása a gyakorlatban annak a hármass viszonyának és függésnek, melyben mi a Boldogságos Szűzzel állunk, amint azt a Mária-tisztelet alapjainak tárgyalásában kifejtettük.

Mária ugyanis: 1. a mi *Ürnőnk*, s mi az ő *tulajdona* vagyunk; 2. ő a mi lelkünk igazi életet adó *édesanyja*, s mi tőle mindenben függő *gyermekai* vagyunk; 3. ő *minden kegyelem közvetítője*, s mi azért annál nagyobb bőségben részesülünk azokban, minél szorosabban kapcsolódunk általa a kegyelmek forrásához, Jézushoz.

Ha tehát az egész Mária-tiszteletnek ez a hármass alapja, akkor elsősorban a tökéletes Má-

ria-tisztelet épül fel ezen a hármassal alapigazságon. Ezek nélkül a tökéletes Mária-tiszteletet nem is lehet megérteni; viszont ezeket alapul véve, tulajdonképp magától értetődőnek és természetesnek látszik mindaz, amit a tökéletes Mária-tisztelet tőlünk követel. Lássuk kissé közelebbről ezt a mi hármassal viszonyunkat a Boldogságos Szűzhöz!

A TÖKÉLETES MÁRIA-TISZTELET ALAPJAI

1. Szűz Mária, mint Isten anyja és Krisztus társnője a megváltás művében, egyúttal a világ *Királynője* is és az angyalok és emberek *Úrnője*. Isten és Krisztus mindent alávetett az ő uralmának, s az egész világ, minden értelmes és értelemnélküli teremtmény az ő tulajdona és birtoka, tehát mi is az ő tulajdona vagyunk.

Ezen a tényen mi nem változtathatunk semmit, ezt Isten maga így akarta és rendelte. Hogy azonban Szűz Máriának uralma itt a földön teljes, és a mi alárendeltségünk ránk nézve üdvös és érdemszerző legyen, ahhoz szükséges, hogy mi azt szabadon és szeretettel ismerjük el s magunkat önként vessük alá anyai jogának. S minél tökéletesebben tesszük meg ezt, annál jobban dicsőítjük Szűz Máriát s általa Jézust, az Istent s annál bővebben tapasztaljuk édes uralmának minden áldásos hatását és előnyét. Ezt a teljes önátadást, melynek miben-

létéről a következőkben szólni fogunk, tüzi ki célul a tökéletes Mária-tisztelet.

2. Szűz Mária ugyancsak istenanyasága és társnői mivolta következtében a megváltás művében, mint második Éva, a mi igazi *lelki édesanyánk* is. Ez a lelki anyaság valóság, nem pusztán cím, és szintén független tőlünk. Hogy azonban ránk nézve minden áldásos hatásait kifejthesse, ahhoz ismét szükséges, hogy mi magunkat, mint Szűz Mária gyermekei, egészen neki átszolgáltassuk és teljes függésben éljünk tőle. A gyermek nem élhet édesanyja nélkül, főleg ha ő azt még szíve alatt hordozza. Így mi sem Szűz Mária nélkül. A gyermeket maga a természet tartja teljes függésben édesanyjától, nekünk azonban magunknak kell magunkat ebbe a függő viszonyba helyeznünk Szűz Máriával szemben a tökéletes önátadás által. Ez ismét az a cél, ahová minket a tökéletes Mária-tisztelet elvezet.

3. Szűz Mária *minden kegyelem közvetítője* is. Azért minden kegyelem, mely nekünk Isten kezéből jut, az ő anyai kezén át megy. Senki sem részesül kegyelemben Isten részéről, ha csak nem Szűz Mária közvetítésével. Ebből az következik, hogy minél közelebb állunk Szűz Máriához, annál bőségesebben részesülünk Isten kegyelmeiben. Hogy azonban Szűz Máriához közel jussunk, át kell adnunk magunkat neki teljesen és mindenestül. Ajkunkat egészen oda kell nyomnunk a kegyelmi tartály nyílásához, Szűz

Máriához, az ő anyai keblének forrásához, hogy teli szájjal ihassuk a kegyelmek vizét. Ezt ismét a tökéletes Mária-tisztelet gyakorlása által tesszük.

A TÖKÉLETES ÖNÁTADÁS MIBENLÉTE

Ímiben áll ez a tökéletes önátadás?

Szűz Máriának szabadon és szeretetből át kell szolgáltatónk egész valónkat s mindenünket, amink csak van: testünket, lelkünket, minden képességével és tehetségével, érzékeivel és tagjaival. Át kell szolgáltatónk külső javainkat: vagyonunkat és befolyásunkat, állásunkat és hatalmunkat, családunkat, barátainkat és hozzátartozóinkat. Át kell adnunk belső javainkat is: erényeinket és érdemeinket, imádságaink, vezekléseink és jócselekedeteink minden gyümölcsét. Mindezt pedig nemcsak a Szűzanya tiszteletére szenteljük, hanem neki oda is ajándékozzuk, hogy tegyen vele Isten és saját tetszése szerint: nagyobbítsa, kisebbítse, vagy vegye el egészen, ha akarja, változtasson rajta, ha tetszik, s tekintse egészen tulajdonának.

Az átadásban azonban különbséget kell tennünk az egyes javak természete szerint. Így elsősorban is lelkünket, a megszentelő kegyelmet, az örök boldogságot, jócselekedeteinknek azt az érdemét, mely bennünk növeli a kegyelmi állapotot s ennek következtében a mennyei bol-

dogságot is, erényeinkkel együtt csak megőrzésre adhatjuk oda a Boldogságos Szűznek; mert ezek a javak annyira személyesek, hogy azokról mások javára — Isten akarata és rendelése szerint — lemondani nem tudunk.

Minden egyéb javainkat azonban mindenes-től odaajándékozhatjuk a Boldogságos Szűznek, hogy tegyen azokkal, amit akar. Tulajdonkép mindez az övé már, de mi szabadon és szeretetből is átszolgáltatjuk azokat neki. Ez az átadás főleg két dolgot zár magába: 1., hogy azokat a javakat mindig csak az ő akarata és tetszése szerint akarjuk használni; 2., hogy azokat egészen az ő rendelkezésére bocsátjuk, hogy belátása szerint tegyen azokkal, amit csak akar.

Ami az elsőt illeti, ennek is megvannak a maga fokozatai és lépcsői. A Szűzanya tetszése szerint használjuk javainkat, tehetségeinket, képességeinket már akkor is, ha keresztény módon, Isten és az Egyház parancsai szerint élünk azokkal s állapotbeli kötelességeinket teljesítjük. De még jobban tesszük azt, ha iparkodunk mindent kifejezetten Szűz Mária tiszteletére használni, ha pl. tehetségeinkkel előmozdítjuk az ő ismeretét és szeretetét az emberek közt: apostoli tevékenységünkkel, írói, költői, festői vagy más művészi tehetségünkkel, vagypedig vagyonunkkal, adományainkkal elősegítjük mindazt, ami az ő tiszteletét szolgálja. Még jobban tesszük ezt akkor, ha az ő tiszteletére

minden tehetségünket, képességünket a szerzetesi életben egészen Isten szolgálatába állítjuk, és az evangéliumi tanácsok alapján minden vagyonunkról lemondunk. Szűz Máriát tiszteli már az is, aki szeretetből iránta megtartja az állapotbeli tisztaságot a házaseletben; de még jobban tiszteli őt az, aki neki szenteli szüzességét. Mindezt a velünk közölt isteni kegyelem mértéke és körülményeink szerint kell megtennünk.

Ami pedig a másikat illeti, hogy mindent Szűz Mária rendelkezésére bízunk, nem kell félnünk attól, hogy ezzel a felajánlással s önmagunk ajándékozásával már csak csupa kereszt és áldozat vár reánk, és Szűz Mária egyszerre szülőt, hitvest, gyermeket, vagyont, jóhírnevet, mindent elragad tőlünk. Isten ugyan ezt is megteheti, de téves az a felfogás, mely azt tartja, hogy Isten csak arra néz, hol és mikor tud nekünk szenvedést és fájdalmat okozni. Viszont a keresztet és szenvedést életünkben amúgy sem kerülhetjük ki, s ha igazán keresztények vagyunk, akkor megadással kell azt viselnünk. Nem jobb-e akkor, ha már előre mindent a Boldogságos Szűz anyai kezébe letesszünk; hogy ő mindent szeretetével intézzon és irányítson lelki, s ha Isten akarja, földi javunkra is? Jól mondja Montforti Szent Lajos: „Bár ezen az úton is ki kell állanunk kemény küzdelmeket és le kell győznünk nagy nehézsé-

geket, de ez a jó Anya és Úrnő hűséges szolgálóihoz jelenlétével oly közel van, hogy őket sötétségükben megvilágosítsa, kételyeikben útbaigazítsa, félelmükben megerősítse, küzdelmeikben és nehézségeikben támogassa, hogy ez a szüzi út Jézushoz, más utakkal összehasonlítva, valóban rózsás és mézzel folyó út... Ez a jó Anya telve van kegyelemmel és a Szentlélek kenetével s minden keresztet, melyet készít, anyai édességének mézébe és tiszta szeretetének kenetébe márt." (A tökéli Mária-tisztelet 152. és 154. pont.)

Imáink és jócselekedeteink hovafoordítási jogáról való lemondásunk sem oly nehéz, mint azt egyesek vélik, mert egyrészt Isten feltétlen ura minden kegyelmének s azért, mégha magunk is rendelkezünk érdemeink hovafoordítása felől, mégsem mondhatjuk teljes bizonyossággal, hogy Isten pontosan úgy osztja ki kegyelmeit, amint mi azt imáinkban kérjük. Lehetséges, hogy különös okból azt a szentmisét, melyet mi egy szenvedő lélekért felajánlunk, másnak juttatja, vagy nem annyit juttat belőle annak a léleknek, mint mi azt gondoljuk. Másrészt, ha mi igazán tökéletesen akarunk imádkozni, akkor tulajdonképp úgyis mindig úgy kell imádkoznunk, hogy Isten szándékai s az Ő dicsősége érvényesüljenek s a mi szándékunk és akaratunk csak annyiban, amennyiben az Isten szándékaival és akaratával megegyezik. Tehát a tökéletes ima,

mely nem keresi elsősorban a mi saját érdekünket, valamikép már magába zárja azt, amit tőlünk Grignion Szent Lajos a tökéletes átadásban megkíván. Továbbá minden szándék, amelyre kötelességszerűen imádkoznunk kell, úgyis bennfoglaltatik Szűz Mária szándékaiban is: hiszen ő nem is akarhatja, hogy mi ne tegyünk eleget kötelességeinknek. Azután arról is meg lehetünk győződve, hogy neki sokkal több eszköze van jól tenni azokkal, akiket szeretünk, vagy elősegíteni azokat a szándékokat, melyekre mi imádkozni akarunk, mint nekünk magunknak; s ezért biztosan jobban járunk, ha mindent Szűz Máriára bízunk, mintha mi magunk akarnánk gondoskodni mindenről. Szűz Mária nem engedi magát általunk nagylelkűségben és bőkezűségben túlszárnyalni. Egyébként pedig nincs megtiltva, hogy valakiért ne imádkozhassunk, s Szűz Máriát ne kérjük, hogy ebben vagy abban az ügyben segítsen; csak imáink, szentmiséink, jócselekedeteink gyümölcseinek hováfordítása fölött már nem rendelkezhetünk szabadon és feltétlenül. Feltételesen azonban még szentmisét, áldozást, rózsafüzért, imát és jócselekedetet is ajánlhatunk fel valakiért, amennyiben t. i. ez Szűz Mária szándékaival megegyezik. Így imáink és jócselekedeteink mindig biztosan Isten nagyobb dicsőségét szolgálják s Istennek már a miatt is tetszőbbek, mert azokat Szűz Mária keze által ajánljuk fel neki.

Mégis meg kell jegyeznünk, hogy a szándékot magunknak kell megtennünk, s nem elég mondanunk: Szűz Mária rendelkezze minden fölött, ő tegye meg a szándékot, hanem így: „Felajánlok mindent arra a szándékra, amelyre Szűz Mária akarja, hogy felajánljam.” Így helyes csak a szándék fogalmazása.

Amint a felajánlás tartalmából látjuk, sok dolog van abban, melyet már a buzgóbb Mária-tisztelet fokán is meg kell tennünk; hiszen láttuk már ennek a foknak tárgyalásánál is, hogy komolyan kell minden erényre törekednünk, a kis bűnöket is kerülnünk, főleg a szeretetet gyakorolnunk. Miben különbözik mégis a tökéletes Mária-tisztelet felajánlása az előbbi foktól? Eltekintve a lemondástól érdemeink hova fordításának jogáról, főleg abban, hogy a felajánlás által mintegy állapotszerűen és teljes tudatossággal s mondhatni percről-percre megszakítás nélkül adunk mindent oda a Boldogságos Szűznek, s ezt már nemcsak méltányos dolognak, hanem igazi szeretet- és hűségbeli kötelességnek tartjuk, s egész általánosságban minden erényre kiterjedően gyakoroljuk. A tökéletes Mária-tiszteletben a Szűzanyától függésünk állandó tudatában élünk, s érdemeinkről is azért mondunk le, mert tudjuk, hogy a „rabszolgának” nincs és nem is lehet tulajdona: minden az úrnőé, akinek szolgál, s jutalomra nem vár.

Ez a „rabszolga”-minőség az, ami a Grig-

nion-féle tökéletes Mária-tiszteletet különösen jellemzi, s ez az, amit némelyek benne különösen kifogásolnak. Azonban, ha a dolog lényegére nézünk, nem találhatunk benne kifogásolnivalót, sem visszatetszőt. Mert maga Montforti Szent Lajos is hangsúlyozza, hogy ez a „rabszolgaság” nem a kényszer, hanem a szeretet rabszolgasága s lényegében nem akar mást kifejezni, mint hogy mi Szűz Mária tulajdona és birtoka vagyunk, amin kételkednünk nem lehet. Ennek a ténynek szeretetbeli elismerése a „szereget rabszolgasága”, melyről a Szent beszél. E mellett azonban a Boldogságos Szűztől nemcsak mint rabszolgák, hanem mint gyermekek, mint Szívében anyailag hordozott, egészen kisgyermekek is függünk, s ez a függés nem kevésbé nagy, de együttal kedves és gyönyörűség is számunkra.¹

A TÖKÉLETES ŐNÁTADÁS FELTÉTELEI

A tökéletes Mária-tisztelet tehát, amint látjuk, az ember egész odaadását kívánja és csak az gyakorolhatja ezt a tiszteletet igazán és őszintén, aki a lelki életet valóban komolyan veszi s céltudatosan halad a tökéletesség útján. Ehhez azonban bizonyos előfeltételek szükségesek, melyekről most akarunk szólni.

¹ Lásd a jegyzetet a 142. lapon.

I. KOMOLY VÁGY ÉS KIVÁNSÁG

Mint a tökéletesedésnél általában, úgy a tökéletes Mária-tisztelet gyakorlásában is az első feltétel a vágy, hogy erre a tiszteletre eljussunk. Akiben ez a vágy bármilyen oknál fogva nem él, az soha oda eljutni nem fog. Viszont ha ez a vágy komoly és igazán tetterős, akkor ez minden egyébnél nagyobb biztosíték, hogy Isten kegyelméből és a Szűzanya segítségével oda el is jutunk. Hiányozzék bár a teljes lelki tisztaság, hiányozzék bár Szűz Máriának tökéletesebb ismerete, hiányozzék bár ez vagy az a kellék: ha megvan a tetterős vágy, akkor ez mindent legyőz és minden akadályt eltávolít. Ellenkezőleg azonban, ha ez nincs meg, akkor a legnagyobb lelki tisztaság sem elég, hogy a tökéletes Mária-tisztelet magaslatára felemelkedjünk, mert ennek a vágnak híján azt véli az illető, hogy e nélkül a tökéletes Mária-tisztelet nélkül is jól meglehet. Legyen meg bár valakiben Szűz Máriának tökéletes ismerete, ha a vágy hiányzik, akkor ez az ismeret is meddő marad. Azért kell magunkban elsősorban is ezt a vágyat ápolnunk; ha pedig ez nincs meg kellő mértékben, akkor azt esdve kell kérnünk a Szűzanyától: „Lelkem epedve óhajtja ítéleteidet minden időben.” (Zsolt. 118, 20.)

Ennek a vágnak főleg három akadályja lehet.

Az első akadály valahogy az *értelemből* fakad és bizonyos, ha nem is kifejezett és bevallott *lekicsinylésből* ered. Mi is az a tökéletes Mária-tisztelet? — kérdi valaki. Mi egyáltalán a Mária-tisztelet? Ez is csak olyan ájtatosság, mint a többi — mondja. Inkább nőknek, mint férfiaknak való. Sokkal többet ér a katolicizmus diadalra juttatására a világon a sajtó és egyéb terjesztési eszközök igénybevétele, többet ér az apostoli tanítás és szervezkedés, mint holmi ájtatosságok. Aki így vélekedik, az természetesen sohasem jut el nem a tökéletes, hanem még a buzgóbb Mária-tisztelethez sem. De egyúttal azt is elárulja, hogy a természetfölötti sikerek igazi forrását sem ismerte fel még soha. Az igaz, hogy a természetfölötti nagy sikerek és eredmények nem kis ájtatossági formáknak köszönik létüket, de éppoly kevésbé a sok üres tevékenységnek sem, hanem a mély lelkiiségből fakadó, áldozatos apostoli lelkületnek. Ez utóbbit pedig épp a tökéletes Mária-tiszteletből lehet meríteni. Nem ismeri az ilyen a Mária-tiszteletnek nagy kegyelmi erejét sem Isten előtt, s annak természetfölötti hódító erejét a lelkekben. Kellenek, sőt szükségesek a természetes eszközök is, de a döntő a természetfölötti rendben mégis mindig a kegyelem: ennek első közvetítője pedig a Boldogságos Szűzanya.

A második akadály az *akaratban* gyökere-

zik. Nem más ez, mint az akaratnak bizonyos *renyhése és restsége*, melynek minden sok, ami a közönségeset s a mindennapit meghaladja. Bizonyos lelki nyárspolgárság ez, mely minden nagyobb erőfeszítéstől irtózik s távol tart magától mindent, ami több a közepszerűnél és valamikép eszményt jelent. Ez a lelki restség és tunyaság természetesen szintén akadály a tökéletes Mária-tiszteletnek, mely Szűz Mária buzgó tiszteletében mindenkép kitűnni akar. Megölője ez a tunyaság annak a vágnak a tökéletesebb után, mely, mint láttuk, ennek a tiszteletnek igazi gyökere és forrása.

A harmadik akadály az *érzelemből* ered. Ezt az akadályt már akkor említettük, amikor a szűkkeblű Mária-tiszteletéről szó esett. Vannak, akik *félnek*, hogy a mélyebb Mária-tisztelet akadályozza őket Isten és Jézus odaadóbb szeretetében. Ennek a nehézségnek és aggodalomnak eloszlatására nem kell már időt pazarolnunk, mert cáfolatát ez az egész könyv adja meg s mindaz, amit a szűkkeblű Mária-tisztelettel kapcsolatban már mondtunk. Szűz Máriát „Isten visszhangjának” nevezik, mert ő a legönzetlenebb lény, aki, ha őt dicsérjük, azonnal Isten dicséretét zengi, amint ezt a Magnifikátban tette. Az ő tisztelete tehát sohasem lehet akadály Isten nagyobb szeretetének, sőt ez az egyenes út, mely minket oda vezet.

A tökéletes önátadás második feltétele a lelki tisztaság, vagyis a bűntől való mentesség, elsősorban a *halálos bűntől*.

Talán meglepőnek és szigorúnak tűnhetnék fel ez a feltétel, mely a Mária-tisztelőtől a mentességet a bűntől követeli. Hiszen úgy látszik, hogy épp a Mária-tiszteletet ajánljuk, mint leghatalmasabb eszközt arra, hogy a lelkek a bűn karmai közül kiszabaduljanak, és Szűz Máriát különös szeretettel és bizalommal nevezzük a bűnösök Menedékének. Mindez nagyon is igaz, de nem vonatkozik a *tökéletes Mária-tiszteletre*. A bizalom és szeretet a Szűzanya iránt ki fog menteni minket a bűnök hírnájából, de odaadásunk a Szűzanya iránt addig tökéletes nem lehet, amíg a súlyos bűnnel végleg nem szakítottunk. Azt talán még megengedhetjük, hogy egy egyszeri bukás, mely egy hirtelen kísértés szerencsétlen következménye volt, még nem akadályozza végleg, egyébként állandó önátadásunknak komolyságát és igazságát, amint Szent Péter egyszeri bukása sem szüntette meg az ő állandó és szokásos ragaszkodását Jézushoz. De ha valaki gyakrabban esik súlyos bűnökbe, azt már a tökéletes önátadásal alig lehet megegyeztetni. Mert a súlyos bűnök, még ha gyengeségből követi is valaki el, és felismerve, azonnal meg is bánja, ezek mégis mindig újból, legalább ideig-óráig megszakítják

az életadó kapcsolatot égi Anyánkkal, lerombolják a Mária-tiszteletnek már megkezdett gyönyörű épületét, s így kizárják a haladást, hacsak Isten kegyelmével, a Szűzanya segítségével és komoly, elszánt akarattal végleg ki nem irtja magából az ember a halálos vétket. A súlyos bűn komoly kerülése tehát Mária tökéletes tiszteletének lényeges feltétele.

De nemcsak a súlyos, hanem a *tudatos bocsánatos bűn* kerülése is feltétele a teljes önátadásnak. Hogyan is mondhatná valaki, hogy ő Szűz Máriának mindent átadott s minden képességét az ő tetszése szerint használja, ha tudatosan és megfontolva gyakran követ el bocsánatos bűnöket, sőt ezekhez ragaszkodik s nem is akar komolyan ellenük küzdeni? Inkább egyeztethető meg a teljes átadással, ha valaki hirtelen kísértésnél s gyengeségből itt-ott súlyosabb bűnt követ el, de általában minden erejével gyűlöli a bűnt, mint ha nagy bűnt ugyan nem követ el, de a kisebb bűnöket egyáltalán nem veszi komolyan, sőt azokhoz *ragaszkodik*, s nem is akar leszokni azokról.

A bűn gyűlölete s ennek következtében a lelki tisztaság tehát a második feltétele Szűz Mária tökéletes tiszteletének.

Vannak azonban bizonyos bűnök, melyek egészen különösen ellenkeznek a Mária-tisztelettel, elsősorban a tökéletes tisztelettel. És nemcsak a bűnök maguk, hanem a *szenvedélyek és*

rossz hajlamok is, melyeket ha le nem győzünk, a bűn forrásai lesznek. Egyes szenvedélyek és rossz hajlamok, még ha magukbanvéve nem is súlyos bűnök még, különös akadályát képezik a tökéletes önátadásnak.

1. TISZTÁTALANSÁG

Első helyen kell a tisztátalanság bűnét és szenvedélyét említenünk. Semmi sem ellenkezik ugyanis annyira a legtisztább Szűz angyalok-fölötti tisztaságával, mint épp a testiség, az érzékiség bűne. Bár itt is áll, amit a bűnről általában mondtunk, hogy a legirgalmasabb Szűzanya nem veti meg még bűnös gyermekeit sem, ha igazi bánattal és bizalommal menekülnek hozzá, sőt minden szeretettel és könyörülettel megsegíti őket: mégis tudatában kell lenniök, hogy ezt a bűnt leginkább kell kerülniök, ha az ő igazi gyermekei akarnak lenni, s főleg, ha őt tökéletes odaadással akarják tisztelni. Sőt a tisztaság erényének alacsonyabb fokaival nem is szabad megelégedniök, hanem tiszta életükkel az angyalok, sőt magának égi édesanyjuk tisztasága utánzására kell iparkodniök.

2. KEVÉLYSÉG

Ez a szenvedély azért nagy akadály a Szűz Mária tökéletes tiszteletének, mert nagyon megnehezíti, sőt lehetetlenné teszi annak megértését, visszatartja az akaratot annak gyakorlásá-

tól, megfosztja a szívet ennek a tiszteletnek melegétől.

A kevély lélek nem tudja magát beleélni abba a függésbe, mely a tökéletes Mária-tisztelet alapja. Nem tudja magát beleélni abba a főgondolatba, hogy ő egy teremtménynek — bár szeretetbeli, de mégis igazi — rabszolgája, tulajdona legyen. Nem képes magát egészen kis gyermeknek tekinteni, aki mindenben édesanyjától függ. Luciferhez hasonlít, aki nem tudta magát alávetni az emberré lett Igének. Jézus ítélete alá esik, aki mondotta: „Ha nem leszte, mint a kisdetek, nem mentek be a menynek országába.” (Mt. 18, 3.) S ha mindezt értelmileg fel is fogná, mégsem tudná meghajlítani büszke akaratát, hogy magát a Boldogságos Szüzanyának így alávesse, ily függő viszonyba lépjen vele. S ha még ezt is megtenné, akkor még mindig hiányoznék belőle az a melegség, mely ezt a tiszteletet jellemzi: a szeretet rabszolgáinak és Szűz Mária igazi gyermekeinek melegsége.

3. SZERETETLENSÉG

Ezen a rossz hajlamon a felebaráti szeretet hiányát értjük. Ez a hiba az előbbihez hasonlít és gyakran abból is fakad. Többféle módon nyilatkozhatik meg: irigységben, rosszindulatban, engesztelhetetlenségben, haragtartásban.

Az irigység, főleg a lelki irigység, meggá-

tolja Istent, hogy nekünk kegyelmeit adja. Önzők vagyunk és Isten adományában is magunkat keressük: nem hasonlítunk a Boldogságos Szűzhöz, aki minden nagysága és kiváltsága mellett is a legönzетlenebb lény.

Hogyan lehetünk egészen Szűz Máriáé, aki még Fia megfeszítőinek is édesanyja lett, ha nem tudunk megbocsátani, ha kemények és engesztelhetetlenek vagyunk, haragtartók és boszszúállók? Hogyan lehetünk Szűz Mária gyengéd szeretetének követői, ha érzéketlenek, önzők, sőt hidegek és megvetőek vagyunk felebarátunkkal szemben, ha őt megszóljuk, rágalmazzuk és minden rosszat mondunk ellene?

Mindez nagy akadálya minden, de főleg a tökéletes Mária-tiszteletnek.

4. LELKI RESTSÉG

Ez a hiba nem annyira szenvedély, mint inkább a szenvedély hiánya. Mert vannak jó értelemben vett szenvedélyek is, és ezek nélkül soha egy szent sem vitt végbe nagy dolgokat Isten dicsőségére magában és másokban. Ez a szent szenvedély a buzgóság, ellentéte pedig a lelki restség és lanyhaság. Minden, amit a lelkiélet írói általában a lanyhaságról mondanak, az itt is érvényesül a tökéletes Mária-tiszteletnél.

Ez a tisztelet nagy lelki lendületet kíván, ha nem is épp érezhető, de legalább akaratbeli lendületet. A restben és lanyhában pedig épp ez

a lendület hiányzik. Azért nem tud erre a magaslatra felemelkedni. Továbbá a tökéletes Mária-tisztelet főjellemzője a nagy, a gyengéd, az áldozatos szeretet a Szűzanya iránt. De a lányhában nincs meg ez a szeretet: azért nem is képes ennek a tiszteletnek igazi mivoltát megérteni, annál kevésbbé tudja azt gyakorolni.

5. FELÜLETESSÉG ÉS ELSZÓRÓDÁS, KIÜNTÖTTSÉG

A felületes lélek semmit sem vesz komolyan, mindennel inkább csak játszik. A kiöntött, elszóródott lélek pedig nem tud semmibe sem elmélyedni, s ezért szintén csak a felszínen marad. Mária tökéletes tisztelete pedig nagy komolyságot és elmélyedést követel. Saját magukat ámitják azok, akik talán valamikor szavakkal felajánlották ugyan magukat a Boldogságos Szűznek, s most azt hiszik, hogy ezzel már a tökéletes Mária-tisztelet követelményeinek eleget tettek. Grignon Szent Lajos azt mondja, hogy ezekre nézve ez a tisztelet inkább káros, mint hasznos, inkább veszélyes, mint üdvös: mert önámításba, lelki csalódásokba viszi őket. Azt hiszik ugyanis, hogy már eljutottak a Mária-tisztelet tökéletességére, mikor még csak a kezdet kezdetén állnak. Ez a tévedés pedig a belátás hiánya miatt még a javulás lehetőségét is kizárja, vagy legalábbis nagyon megnehezíti.

A vágy és a lelki tisztaság a tökéletes önátadásnak *távolabbi* feltételei s inkább az aka-

dályokat hivatottak eltávolítani. Közelebbi feltételei pedig Szűz Mária bensőséges ismerete és meleg szeretete. Ezek haladó irányban készítenek fel minket Szűz Mária tökéletes tiszteletére s a teljes önátadásra.

III. SZÜZ MÁRIÁT MEGISMERNI

Nem szerethetünk, nem értékelhetünk olyasmit, amit nem ismerünk. S minél mélyebb, bensőbb valaminek az ismerete bennünk, annál jobban készít fel minket ez az ismeret az illető tárgy vagy személy értékelésére és szeretetére. Hogy Szűz Máriát szeressük és tiszteljük, általában is szükséges az ő ismerete; de hogy magunkat neki a tökéletes tiszteletben egészen átadjuk, ahhoz még egy különös ismeret is szükséges: az az ismeret, melyről már a Mária-tisztelet alapjainál szólottunk. Meg kell ismernünk és belátnunk s mélyen lelkünkbe belevésnünk, hogy Szűz Mária a nagy dómban nemcsak egy mellékkápolna, hanem hogy ő maga a dóm, melynek szentélyében Isten lakik. Az ő tisztelete tehát nem külső valami a lelkünkben, nem mellékes és másodrendű dolog, hanem központi jellegű és elsőrendű valami. Nem mintha ő lenne a végcél — mert a végcél csak Isten, csak Krisztus lehet — hanem azért, mert Krisztust, Istent csak benne és általa találjuk meg igazán és tökéletesen. Ezt az ismeretet kell megszerez-nünk, ennek az ismeretnek kell lelkünket át-

hatnia, ha Szűz Máriát tökéletesen, vagyis úgy akarjuk tisztelni, amint ő azt megérdemli.

De hogyan jutunk el ehhez az ismerethez?

Nem annyira tanulmány, mint inkább *imádság* által. Csak Isten kegyelmével juthatunk el oda, de szükséges hozzá a mi közreműködésünk is.

Szűz Máriának ez a mély és bensőséges ismerete elsősorban is nagy kegyelem. A kegyelmet pedig az imádság eszközli ki számunkra. Kihez kell ezért az ismeretért folyamodnunk? Elsősorban Istenhez magához, „a világosság Atyjához”, akitől „minden jó adomány és minden tökéletes ajándék” jön. (Jak. 1, 17.) Az Atyaistenhez, mert senki sem óhajtja jobban, hogy teremtésének remekművét, kegyelmének legszébb és legkedvesebb leányát megismerjük, szeressük és dicsérjük, mint Ő. A Fiúistenhez, mert nála jobban senki sem kívánja, hogy az Ő édesanyját és társnőjét a világ megváltásában megismerjük és szeressük. A Szentlélekhez, mert nincs senki sem, aki jobban akarná, hogy az Ő választott aráját, templomát és eszközét minden értelmes lény a világon megismerje és dicsőítse.

De magát Szűz Máriát is kell kérnünk. Ő szívesen eszközli ki számunkra, s amennyiben rajta áll, maga is megadja ezt az ismeretet. Nem önzésből — mert Szűz Mária a legönzetlenebb lény s minden dicsőséget Istenre hárít — ha-

nem azért, mert tudja, hogy ez az ismeret elvezet minket ahhoz a tisztelethez iránta, mely Isten akarata és rendelése szerint a legkönnyebb, a legegyszerűsebb és a legbiztosabb út Hozzá és saját üdvösségünkhöz. „Szeretem azokat, kik szeretnek engem, kik virradatkor keresnek, meg is találják.” (Péld. 8, 17.)

Imádkoznunk kell Szent Józsefhez, Szűz Mária tiszta jegyeséhez, mert soha senki emberek és angyalok közt nem ismerte és tisztelte Szűz Máriát jobban, mint ő. Imádkoznunk kell az angyalokhoz, akik először ismertették meg a világgal Szűz Máriát és az ő Fiát. Imádkoznunk kell azokhoz a szentekhez, akik legjobban tűntek ki Szűz Mária szeretetében és tiszteletében, főleg Montforti Szent Lajoshoz, aki ennek a tökéletes Mária-tiszteletnek, ha nem is feltalálója, de mégis leglelkesebb apostola, s majdnem vértanúja volt.

Szűz Mária bensőséges és mély ismerete kegyelem, melyet Isten azoknak ad, akik őt kérik. De azért a mi *közreműködésünket* is megkívánja. Miben áll ez a közreműködés?

Itt is elsősorban az imádságban, mégpedig az elmélkedő imádságban áll. Az imádság ugyanis elmélyíti lelkünkben a természetfölötti dolgok ismeretét. Isten kegyelmétől kísérve az imádságban és elmélkedésben kell felismerünk Szűz Mária kiválóságait és kiváltságait, fenségét, jóságát, szeretetét, egész anyai mivol-

tát és minden erényét, tiszteletének szépségét, hasznát és hatásait. Az elmélkedés helyez minket Szűz Mária anyai keblére, hogy Szívéből merítsük azt az ismeretet, melyről hasonlót mondhatunk, mint amit az Egyház Szent János apostolról mond: „Az evangélium élővizét magának az Úr keblének forrásából itta magába.”

Az elmélkedés mellett az olvasmány és tanulmány is nagyon hasznos. Mert bár nem annyira a tudás, mint a Szentlélek kenete adja meg nekünk ezt az ismeretet, s nem szükséges, hogy valaki tanult legyen, hogy ezt az ismeretet megszerezze, mégis az olvasmány és tanulmány is hozzájárulnak az ismeretnek tökéletesítéséhez. Azokat a könyveket és írásokat kell olvasnunk és tanulmányoznunk elsősorban, melyek Szűz Máriát abba a megvilágításba helyezik, melyről az imént szólottunk. Ilyenek első helyen Montforti Szent Lajos írásai.*

* „Szentünk, mint a Boldogságos Szűz igazi tiszteletéről szóló értekezés szerzője, éles vonásokkal megkülönbözteti az igazi Mária-tiszteletet a hamistól, amelynek követői többé-kevésbé babonások és bizonyos külső ájtatossági gyakorlatokra vagy felületes érzelmekre támaszkodnak, hogy így életmódjukat folytathassák és a bűnben megmaradhassanak, mert utolsó órájukban kegyelmi csodára számítanak. Az igazi Mária-tisztelet, a szenthagyomány és az Egyház, mondjuk a jó keresztény és katolikus ember Mária-tisztelete lényegében arra törekszik, hogy Mária vezetésével Krisztussal egyesüljön. Ennek a tiszteletnek formája és

De egyébként is olvassuk azokat a könyveket és írásokat, melyek a Szűzanya tiszteletét hittanilag megalapozzák, így lesz a mi tiszteletünk nemcsak meleg, hanem igaz és helyes is. Olvassuk továbbá azokat az írásokat is, melyek Szűz Mária személyét, kiváltságait, életét, erényeit és tiszteletét megvilágítják s szívünkhöz közel hozzák. Mert nemcsak az ismeret, sőt még nem is elsősorban az ismeret a fő, hanem a szeretet.

Azt az ismeretet, mely növeli bennünk a szeretetet, megtaláljuk a szentbeszédekben is, melyeket Szűz Máriáról tartanak. Azért ezeket is szívesen hallgassuk meg. Ez átvezet minket a második közelebbi feltételhez, hogy eljussunk Szűz Mária tökéletes tiszteletére: Szűz Mária szeretetéhez.

gyakorlata idő, hely vagy egyéni hajlam szerint változhatik. A józan és biztos tanítás, az igazhitűség és a kultusz méltóságának határain belül az Egyház gyermekeinek meghagyta a jogos mozgási szabadságot. Tudatában van különben annak, hogy a Boldogságos Szűz igazi és tökéletes tisztelete nincs úgy ezekhez a formákhoz kötve, hogy közülük bármelyik monopóliumot követelhessen. Ez annak oka, ami miatt, Kedves Fiaim és Leányaim, hön öhajtjuk, hogy valamennyien a Mária-tisztelet különböző formáin túl, Szentünk értékes írásaiból és példájából azt emeljétek ki, ami Mária tiszteletének alapját képezi: Mária hatalmas közbenjárásáról való szilárd meggyőződését, elszánt akarátát, hogy a Boldogságos Szűz erényeit, amennyire lehetséges, utánozza és Mária és Krisztus iránti szereteté-

IV. A SZERETET SZÜZ MÁRIA IRÁNT

A második feltétel tehát a szeretet Szűz Mária iránt. A bensőséges ismeret is csak azt célozza, hogy nagyobb legyen bennünk a szeretet. „Adj nekem valakit, aki szeret — mondja Szent Ágoston — és megérti, amit mondok.” Ezt a szép ágostoni szót Szűz Mária tökéletes tiszteletére is alkalmazhatjuk. Szűz Mária gyengéd és igazi szeretete ugyanis megold minden nehézséget és kételyt s legyőz minden ellenkezést, amelyet talán ennek a tiszteletnek elfogadásában vagy gyakorlásában tapasztalhatunk. Aki szereti, aki szomjazza Szűz Máriát, annak számára nem megfejthetetlen kérdés többé, hogy mindenét odaadja neki: hiszen ez az ő vágyainak netovábbja s minden óhajának teljesedése. Aki szereti Szűz Máriát, az nem kér-

nek elragadó buzgóságát.” (Őszentsége XII. Pius pápa beszédéből, melyet Montforti Grignon Lajos szenttéavatására összesereglett római zarándokoknak mondott 1947 július 21-én. Osservatore Romano: júl. 23. 169. sz.)

A Szentatya szavaihoz magyarázatként a következőket szeretnők hozzáfűzni: A Grignon-féle, ú. n. tökéletes Mária-tiszteletben két elemet kell megkülönböztetnünk: egy *lényegeset*, mely nem más, mint a teljes önátadás Szűz Mária iránt, és egy *nem lényegeset*, mint pl., hogy magunkat *rabszolga*-minőségben képzeljük el vele szemben, vagy hogy előkészületül a teljes önátadásra bizonyos külső gyakorlatokat végzünk stb. A Mária-tisztelet tökéletessége nem ezekből a nem lényeges elemekből áll, hanem abban a *tökéletes*

dezi, megérdemel-e ő ekkora odaadást, szabad-e neki ekkora tiszteletet adni, nem túlzott dolog-e az, amit a tökéletes Mária-tisztelet tőlem kíván.

„A szeretet — mondja Krisztus Követése — repül, fut és örvend, szabad s nincs megkötve, mindent mindenért odaad... gyakran nem ismer mértéket, hanem minden mértéken felül buzog; nem ismer terhet, nem számítja a fáradságot, többre vágyik, mint amennyit elbírnem, nem törődik a lehetetlenséggel, mert azt hiszi, hogy mindenre képes és minden szabad neki.” (3. könyv, 5. fej.) Ha ilyen szeretet él szívünk-

önfelajánlásban rejlik, mely a Grignon-féle Mária-tiszteletnek is *legbensőbb magvát* alkotja. Ez az önfelajánlás pedig azon hittanilag igen jól megalapozott felfogáson nyugszik, hogy Szűz Mária a kegyelem rendjében oly mértékben közvetítő, amilyenben az Krisztustól való teljes függésben valakinél egyáltalán elképzelhető. Ezt a lényeges elemet azonban minden más áhítatformába is belevihetjük. Ily értelemben tehát minden kongreganista vagy más Mária-tisztelő is éppoly tökéletesen átadhatja magát a Szent Szűznek; mint Montforti Szent Lajosnak akár legbuzgóbb híve és követője. A teljes önátadás így minden Mária-tiszteletnek sajátja lehet, bár történelmi megjelenésében Montforti Szent Lajos írásaiban találjuk meg először teljes világossággal és szabadsággal kifejtve. Ha tehát Szűz Mária tökéletes tiszteletéről szólunk, akkor nem a Grignon-féle sajátos módot állítjuk oda, mint egyedül tökéleteset, hanem ennek a módnak csak egy elemére, lényeges magvára utalunk, melyet minden áhítatforma haszonnal tehet magáévá, ha tökéletességre akar emelkedni.

ben Szűz Mária iránt, akkor az ő tökéletes tiszteletére jól felkészültünk. Akkor megértjük „Szűz Mária titkát”, amint Montforti Szent Lajos a tökéletes Mária-tiszteletet nevezi.

De ez a szeretet is Isten adománya és kegyelme. Azért ezt még fokozottabb mértékben kell kérnünk, mint az ismeretet. Itt is első dolgunk imádkozni Istenhez és a Szűzanyához. Legyen aztán ez a szeretet bizalomteljes és meleg, tetterős és apostoli. Csak az az egy vágyunk legyen, hogy Szűz Máriát minél több ember s első sorban mi magunk megismerjük és szeressük, s hogy ez a szeretet napról-napra tüzesebb és lángolóbb legyen: Legyen Mária igazán a szívek Királynője. A buzgóbb Mária-tisztelet lépcsőfokain, melyekről fentebb szoltunk, kell a szeretet létráján felemelkednünk, fel egészen a tökéletes Mária-tisztelet magaslatára. Minél nagyobb itt a Szűzanyába vetett bizalmunk, annál hamarabb jutunk oda fel. Az ő ajkára adja az Egyház azokat a bátorító és vigasztaló szavakat: „Az igazság útján járok, hogy gazdaggá tegyem azokat, akik szeretnek engem... Aki engem megtalál, életet talál és üdvöt merit az Úrtól.” (Péld. 8, 20; 21, 35.)

A TÖKÉLETES MÁRIA-TISZTELET GYAKORLÁSA

Amint a teljes önátadásra, mely a tökéletes Mária-tisztelet igazi veleje és lényege, fel kell készülnünk, éppúgy a felajánlást, mellyel

magunkat a Szűzanyának átadjuk, a gyakorlati életben állandóan meg is kell valósítanunk. A teljes önátadás szellemében tovább is kell élnünk.

Miben áll ez?

Elsősorban is az eleven tudatban, hogy mi egészen Szűz Máriáé vagyunk, s ennek a tudatnak nem szabad elhomályosulnia. Külön kegyelem nélkül nem lehetséges ugyan, hogy erre állandóan és kifejezetten gondoljunk, de mégis lelkük mélyén élnie kell a tudatnak úgy, hogy valahányszor betérünk lelkünkbe, mindannyiszor szívünk mélyén találkozzunk vele. Elősegíti ezt a felajánlásnak és átadásnak rövid megisméltése pl. ezekkel a szavakkal: „Anyám, egészen a tied vagyok s mindenem a tied” vagy: „Jézusom, a tied vagyok egészen szentséges Anyád, a Boldogságos Szűz Mária által.”

Azután úgy kell életünket állandóan berendeznünk, hogy ennek az átadásnak eleven kifejezése legyen. A legkisebb tudatos bűnt is komolyan kerülnünk kell, buzgón gyakoroljuk az erényeket, híven teljesítjük állapotbeli kötelességeinket és lelki indításaink s külső körülményeink szerint Szűz Máriát minél buzgóbban kell tisztelnünk, segítségül hívunk, magunkat neki ajánlanunk.

Mégis különösen ajánl négy eszközt Montforti Szent Lajos azoknak, akik ezt a máriás életet tökéletesen akarják élni. Azt tanácsolja

ugyanis, hogy mindent Szűz Mária által, mindent övele, öbenne és érte tegyünk. Ezt természetesen nem úgy kell értenünk, hogy a négy dolgot mintegy röpíma módjára folyton ismétl-gessük minden cselekedetünk előtt: ez egy egészen külön kegyelem nélkül nem is volna lehetséges, sőt figyelmünket egészen lekötné, kifárasztaná s képtelenné tenné teendőink jó végzésére. Inkább bizonyos állandó lelkületnek kell lennie bennünk, mely azután a gyakorlatban a következőképen valósulhat meg:

1. MINDENT SZÜZ MÁRIA ÁLTAL

Vagyis az ő tiszta anyai keze által adunk át s ajánlunk fel mindent Jézusnak s ő általa a mennyei Atyának. Szent Bernát mondja: „Istennek csekélyke ajándékat be akarod mutatni, add át Szűz Mária kezébe, ha nem akarod, hogy visszautasíttassál.” Imáink, jócselekedeteink, erénygyakorlataink csekélyke adományok, tökéletlenek, férges gyümölcsök. Ha nem akarunk visszautasíttatni, adjuk át Szűz Máriának, hogy azokat megtisztítsa, felékesítse, saját érdemeivel egyesítse s így nyújtsa át szent Fiának.

Nemcsak a visszautasítástól óv meg minket ez az eljárás, hanem Isten előtt magábanvéve is tetszőbb, alázatosabb s azért tökéletesebb is. Viszont nem kell félnünk, hogy ezzel kevésbé közvetlen lesz érintkezésünk Jézussal,

Istennel. Épp az a csodálatos ebben a dologban, hogy közvetlenül érintkezhetünk Istennel s mégis Szűz Mária által. Az ő jelenléte nem zavarja bizalmas együttlétünket Fiával, sőt azt még elősegíti is. Hiszen ő vezeti Jézust s barátait hozzá. Ne féljünk tehát mindent Szűz Mária által tenni s felajánlani Istennek!

2. MINDENT SZŰZ MÁRIÁVAL

Mit jelent ez? Azt, hogy az ő példája lebegjen szüntelen szemünk előtt s kérdezzük: Hogy tenne helyzetemben a Boldogságos Szűz, hogy kell tehát nekem is cselekednem? Erre segít minket, ha gyakran elmélkedünk és olvassunk Szűz Mária életéről s erényeiről és imarkodunk őt mindenben követni és utánozni. Mondjunk le magunkról és saját szándékainkról, s egyesüljünk Szűz Máriával, s az ő szándékaival, „hogyan bennünk és velünk, általunk és értünk megtehesse mindazt, amit ő Szent Fiának és ezáltal az Atyának nagyobb dicsőségére jónak lát megtenni”. (Montforti Szent Lajos: Szűz Mária titka 35. l.)

„Mindent Szűz Máriával” jelenti azt is, hogy mindent az ő segítségével teszünk, vagyis benne bízva és anyai közbenjárását kérve, hiszen ő minden kegyelem közvetítője. Erre szolgál, ha gyakran intézünk hozzá fohászimákat ebben az értelemben.

3. MINDENT SZÜZ MÁRIÁBANI

Ez a benső egyesülést vele jelenti. Gondoljuk el magunkat, mint kisgyermeket, akit édesanyja szíve alatt hord vagy karjaiban tart. Nem szükséges, hogy ezt valami kép segítségével fegyük, ami nem is felelne meg mindenkinek, hanem tekintsük magát az igazságot, melyről már az alapok tárgyalásánál szóltunk! Szűz Mária ugyanis igazán a mi lelki édesanyánk s állandóan szívében hord minket, mi pedig teljes függésben élünk tőle. Ezt az igazságot állítsuk a hit által lelkünk elé s éljünk ebben a tudatban!

Ebből következik azután, hogy minden ügyünket-bajunkat, örömünket-bánatunkat, ketyűnket, tervünket vele beszéljünk meg, ajánljunk neki, tőle kérjünk tanácsot, erőt és vigaszt mindenben! De viszont mi is őt minden rosszért, megbántásért, ami őt éri, vigasztaljuk meg, engeszteljük, neki szeretetünket és odaadásunkat ajánljuk fel, hűtlen gyermekei helyében kárpótlást nyujtsunk. Ekkor majd ő is közli velünk az ő titkait, örömeit és bánatát, anyai szándékait, melyeket szívében forgat irántunk és az egész világ iránt. Mindez nem valami misztikus dolog, hanem az élő hitből fakadó bizalmas társalgás Szűz Máriával s egyesülés szeretetben és odaadásban vele. Gyakori fohászimák, lelki felemelkedések segítik ezt elő lelkünkben.

Ha azután Isten kegyelme arra visz, lel-

künk mint gyönyörűségek kertben élvezheti Szűz Mária gyümölcseit, gyönyörködhetik benne, táplálkozhatnak belőle. Ő lesz a mi templomunk, védelmünk és menedékünk. Imádkozzunk, dolgozzunk, szenvedjünk és örvendjünk benne.

4. MINDENT SZÜZ MÁRIÁÉRT!

Végre mindent Szűz Máriáért is kell tennünk. Ez azt jelenti, hogy közvetlenül mindent az ő dicséretére, szeretetből iránta tegyünk, hogy így mindent annál inkább Jézus és Isten dicsőségére, szeretetből irántuk tegyünk.

Azért kell Szűz Mária ismeretét és tiszteletét is minden lehető módon terjesztenünk, hogy általa minél többen eljussanak Jézus és az Atya minél tökéletesebb ismeretére és szeretetére. A híres angol aszkétikus író, Fáber, nem fél kimondani azt a szót: „Azért ismerik oly kevéssé Jézust a világon, mert nem ismerik eléggé az ő szentséges anyját.”

Mindent pedig, amit Szűz Máriáért teszünk, önzetlenül kell tennünk, nem jutalomért, hanem tiszta szeretetből, mint az ő hű rabszolgái és gyermekei.

Erről a négy pontról tarthatunk időről-időre részletesen lelkiismeretvizsgálatot s erénygyakorlatként gyakorolhatjuk azokat. Így jutunk el a Szűz Máriával egyesült élethez, mely a tökéletes Mária-tisztelet legszebb gyümölcse.

Szűz Mária által Jézushoz, Jézus által az Atyához!

Igy következik be lelki átalakulásunk Szűz Máriába s általa Jézusba, Jézus által pedig Istenbe. Ez a Mária-tisztelet végső kifejlődése lelkünkben. Erről szól a következő fejezet.

VI. ÁTALAKULÁS SZÜZ MÁRIÁBA

Tökéletes önátadásunk Szüz Máriának s ennek gyakorlati kiépítése elvezet minket oda, hogy valamikép Szüz Máriát öltsük magunkra, Szüz Máriába átalakuljunk. Ez Mária tökéletes tiszteletének legmélyebb hatása s legszebb hajtása és gyümölcse lelkünkben. De ez az átalakulás Szüz Máriába másrészt mégis csak a kezdet, mert vele, általa s benne Jézusba és Jézussal, Jézus által és Jézusban Istenbe kell átalakulnunk.

MIBEN ÁLL A MI ÁTALAKULÁSUNK SZÜZ MÁRIÁBA?

Meg kell állapítanunk, hogy mi természetileg sohasem alakulhatunk át Szüz Máriába, mert személyiségünket sohasem veszthetjük el. Képességeink, tehetségeink is a mieink maradnak. De mégis bizonyos titokzatos értelemben megszűnünk egyénileg élni, hogy Szüz Mária éljen bennünk és általunk. Hasonló dolog ez ahhoz, amit Szent Pál mond: „Élek, pedig már nem én, hanem Krisztus él bennem.” (Gal. 2, 20.)

Mi az élet? Megismerés és akarat: gondolat, érzelem, törekvés. Mindennek úgy kell Szüz

Mária szolgálatába állnia, hogy készséges, akadálytalan eszköze legyen az ő szellemének s így tulajdonkép már nem a mi természetes emberi mivoltunk irányítja gondolatainkat, érzelmeinket, cselekedeteinket, egész életünket, hanem Szűz Mária. Ő a művész, mi csak az ecset vagyunk kezében, a hangszer billentyűi, melyeken ő játszik, de nem értelem- és akaratnélküli, nem holt, hanem élő ecsetek és billentyűk vagyunk. Így azután már csak Szűz Mária él bennünk és általunk.

Neki adjuk, az ő szolgálatába állítjuk értelmünket, hogy úgy gondolkodjunk, mint ő. Akaratunkat, hogy azt akarjuk, amit ő. Szívünket, hogy úgy szeressünk, mint ő. Szemünket, hogy úgy nézzünk, mint ő. Kezünket, hogy úgy dolgozzunk, mint ő. Testünket, hogy oly tiszták legyünk, mint ő. Lelkünket, hogy oly szentek legyünk, mint ő.

Ekkor viszont ő is nekünk adja magát valami csodálatos módon, amint Montforti Szent Lajos magát kifejezi. Nekünk adja az ő hitét, szeretetét, alázatát, tisztaságát, érdemeit, mindent. Jézust is, az ő Gyermekeit, anyaságát Vele és a lelkekkel szemben, a lelkek sokaságát magát. Mintegy felöltöztet bennünket az ő ruhába és nemcsak külsőleg, hanem belsőleg is és azt mondja nekünk: „Minden, ami az enyém, a tied.” (V. ö. Jn. 17, 10.)

Igy valami csodálatos egység létesül közte

és köztünk, némiképp olyan egység, mint aminőről Jézus mondotta: „Te énbennem és én tebenned.” (V. ö. Jn. 17, 21.) Ő mibennünk és mi őbenne. Őbenne, mint gyermek édesanyjában. Minél jobban fejlődik a gyermek, minél tökéletesebb lesz, annál jobban hasonlít édesanyjához. Mint a folyadék, egészen felveszi ennek a szent edénynek alakját, melybe beleöntötte magát a tökéletes önátadás által. Mint a megolvasztott érc, a forma szerint alakul tökéletesen.

ÁTALAKULÁS JÉZUSBA ÉS ISTENBE

De ez az alak végső kifejlődésben már nem is Szűz Mária, hanem Jézus és Isten. Szűz Mária Isten formája: „forma Dei”. (Szent Agoston.) Szűz Mária mindenkor egészen és csak Jézusnak él: csak őt lehell, őt sugározza minden gondolata, vágya, szeretete, törekvése. Azért, minél jobban olvadunk belé, annál jobban élünk mi is csak egyedül Jézusért. Én Mária szemével nézek, ő meg Jézus szemével. Én Szűz Mária szívével szeretek, ő meg Jézus Szívével. Végre is eltűnik Szűz Mária és megmarad Jézus. De azért akkor sem szűnik meg Szűz Mária közvetítőm lenni Jézusnál.

Jézus viszont csak az Atyáért él. Az Atya neki mindene. Így azután, ha egészen Jézusé vagyok s bele átalakultam Szűz Mária által, akkor ő viszont Istenbe alakít át engem. Vele, benne s általa élek az Atyáért. Az ő folytatása

s mintegy új megtestesülése leszek a földön Szűz Mária által. Folytatom az ő szeretetének, alázatának, engedelmességének, buzgalmának, áldozatának, imádságának életét az Atya dicsőségére s lelkekért. S az égben is bennem s általam dicsőíti a lelkek millióival együtt, áldja, imádja és szereti az Atyát az egész örökkévalóságon át. Ez az ő titokzatos testének élete a földön és az égben. S ennek a titokzatos testnek édesanyja nem más, mint Mária.

VII. MÁRIA SZÍVE

Szűz Mária tiszteletének mintegy kulcsa az ő szeplőtelen anyai Szívének tisztelete. Ez a kulcs kinyitja és feltárja nekünk egész bensejének: anyai és istenanyai mivoltának, erényeinek és kiváltságainak, jóságának és irgalmának, kegyelemközvetítői tisztjének minden kincsét és szépségét. „Belül csupa szépség a király leánya.” (44. zsoltár.)

Amint Szűz Mária Szíve az ő egész személyiségének közép- és gyújtópontja, egész életének: imádságának, szenvedésének, örömeinek és bánatának, szeretetének s minden erényének magyarázata, úgy az ő Szívének tisztelete is az egész Mária-tiszteletnek mintegy gyújtópontja és kulcsa, mely megnyitja nekünk a kaput egész benső világához. Az ő Szíve által értjük meg őt jobban, szeretjük forróbban, követjük nagyobb bizalommal és odaadással, bensőségesebben érzünk együtt vele.

Szűz Mária Szívének tisztelete mindent elmélyít és végső forrására vezet vissza az ő tiszteletében. Azért nevezhetnők az ő Szíve tiszteletét a Mária-tisztelet bölcséletének. A bölcsesség ajándéka megadja nekünk a lelki dolgok igazi ízét: így Mária Szívének tisztelete is

bensőleg megízlelteti velünk Szűz Mária minden szépségét és édességét.

Mi is az ő Szívének tisztelete egyéb, mint az ő bensejének mélyebb ismerete? Mi egyéb, mint az ő bizalomteljesebb és lángolóbb szeretete? Pedig ezek azok a szárnyak, melyeken, mint láttuk, Szűz Máriához, főleg pedig az ő tökéletes tisztelete magaslatára emelkedünk fel.

Alapvető feltétel az ő tökéletes tiszteletében a lelki tisztaság. De mi segíti azt elő jobban, mint ha az ő szeplőtelen Szívét nézzük és tiszteljük? Az ő hű követésére mi buzdít jobban, mi ad nagyobb bizalmat és bátorságot, örömet és kitartást, mint ha az ő Szívének, bensejének gyönyörű erényvilágát megcsodáljuk, szemléljük anyai jóságát és szeretetét, bensejének csodálatos titkaiba elmerülünk? Szűz Máriával egyesülni sem más, mint szívünket az ő Szívéhez fűzni, egymásba olvasztani, Mária Szívében lakni és megpihenni.

Mária Szívének tisztelete még egy kötelességet tár fel előttünk, melyet az előbbieken talán még nem eléggé hangsúlyoztunk. Ez a kötelesség az ő Szíve tiszteletének egyik fő jellemző vonása: az *engesztelés*. Szűz Mária is Jézussal együtt mérhetetlenül szenvedett a mi bűneink miatt. Szenvedett, mert Jézus anyja és társnője volt a világ megváltásában. Szenvedett, mert minden gyűlölet és gyalázat a gonoszok részéről Jézussal együtt őreá is kiáradt. Szen-

ved most is titokzatosan, mert sokan gyalázzák, becsmérlik még ma is, s a földön a bűnök nem szűnnek meg őt megszorítani. Szenvéd, mert vannak bűnök, melyek Jézus személyét látszólag kikerülve — egyenesen Szűz Mária ellen irányulnak: sajnálják tőle a tiszteletet, féltik tőle Jézus imádását, tagadják kiváltságait, becsmérlik szeplőtelen fogantatását és örök szüzességét: közönséges asszonnyá akarják őt lefokozni. Mindezekben nekünk is részünk lehetett és bizonyára volt és van is, személyesen is meg mint a bűnös emberiség tagjainak. Ezért kell engesztelnünk Jézust Szűz Mária Szíve által és engesztelni kell szeretetünkkel magának ennek a szerető, jó anyának szenvedő Szívét is. Erre tanít meg minket főleg Fatima.

Igy mélyíti el, így teszi teljessé a Mária Szíve-tisztelet a mi önátadásunkat és felajánlásunkat is, mellyel magunkat egészen átadjuk a Szívek Királynőjének. Szűz Mária Szíve nem más, mint Isten és a lelkek anyjának Szíve. Szűz Mária Istent és az egész világot Szívében hordozza. Szíve által lesz igazán a szívek Királynője. De nemcsak az egyeseké, hanem az egész világé is. A lelkek világa a szívek világa. A világ pedig lelkekből áll. A szívek fölötti uralma által lesz Szűz Mária igazán a Világ Királynője. Nemcsak az egyes lelkeknek, hanem a családoknak, közösségeknek, intézményeknek,

városoknak, országoknak, sőt az egész világnak is el kell ismernie az ő anyai uralmát és királynői szelíd jogarának szeretettel alá kell vetnie magát.

Ez a mai korszerű apostolkodás egyik főfeladata, mert csak Szűz Mária Szívének országa által jöhet el számunkra Jézus Szívének országa: az igazság és az élet, a szentség és a kegyelem, az igazságosság, a szeretet és a béke országa. Ez teszi eggyé a népeket és fajokat, eggyé a társadalmi osztályokat és a családokat, eggyé a lelkeket és a szíveket.

Jézus Szíve, jöjjön el a te igazságod, a te szereteted és a te békéd országa Szűz Mária által!

Világ Királynője, Magyarok Nagyasszonya, könyörögj érettünk!

Jegyzet. Akik magukat Montforti Grignion Szent Lajos és a tökéletes Mária-tisztelet szellemében felajánlották a Boldogságos Szűznek 's ebben a szellemben tovább akarnak élni, azokat egyesíti a *Szívek Királynője-társulat*. Ennek eszméje visszanyúl magára Szent Lajosra, központja pedig a római főtársulatban van. Magyarországi központja: Abony, Pest m., Unum. Itt jelentkezhet, aki felvétetni óhajt. Közlendő adatok: név, lakhely, állás, a felajánlás dátuma. (A felvételi lap ára 1.— Frt.) A tagok számos búcsúban részesülnek.

T A R T A L O M

Bevezető — Boldogasszony éve	— —	5
------------------------------	-----	---

I. Rész:

A Mária-tisztelet alapjai.

I. A Mária-tisztelet hittani megalapozása.		
— Dóm vagy mellékkápolna?	—	8
II. Isten Anyja	— — — —	11
1. Méltóságok méltósága	— — —	13
2. Isten maga adós lesz	— — —	16
3. Benne a Szentháromság családjában		17
4. Magasabbrendű tisztelet	— —	19
III. Élők anyja — a mi anyánk	— —	21
1. Nem cím, hanem valóság	— —	24
2. Mikor lett Szűz Mária a mi anyánk?	— — — —	25
3. Gyermekségünk tudatossága	—	28
4. Krisztus társnője	— — — —	29
5. A kegyelem csatornája	— —	33
6. Újból: magasabbrendű tisztelet	—	34
IV. Világ Királynője	— — — —	36
1. Királyné-anya	— — — —	37
2. Királyné-hitves	— — — —	42

3. Uralkodó királynő	— — —	44
4. Magyarok királyné-asszonya	—	45
V. Kegyelemközvetítő	— — — —	47
1. Közvetítő a kegyelmek megszerzésében	— — — —	47
2. Közvetítő a kegyelmek kiosztásában		48
3. Minden kegyelem közvetítője	—	50
VI. Egyéb kiváltságok	— — — —	52
1. A Szeplőtelen	— — — —	52
2. Folt nélküli tükör — bűnmentesség		56
3. Szűzek szüze	— — — —	60
a) mint Isten Anyja	— —	63
b) mint társmegváltó	— —	65
c) mint a Szentlélek Arája	—	66
VII. Mennybemenetel	— — — —	68
1. Isten Anyja	— — — —	70
2. A társmegváltó	— — — —	72
3. A lelkek anyja	— — — —	74
4. Világ királynője, szentek szentje, szűzek szüze	— — — —	76
VIII. Mária Szíve	— — — —	79

II. Rész:

A Mária-tisztelet gyakorlata.

I. A Mária-tisztelet forrása és gyökerei	—	85
Dicséret — tisztelet — szolgálat	—	86
A Mária-tisztelet jellemzői	— —	88

II. Igaz és hamis Mária-tisztelet	— —	91
A képmutató Mária-tisztelet	— —	91
Elbizakodott tisztelet	— — —	93
Külsőséges tisztelet	— — — —	95
Gáncsoskodó (kritikus) Mária-tisztelet		96
Aggályos és szűkkeblű Mária-tisztelet		100
Önző tisztelet	— — — — —	102
Állhatatlan tisztelet	— — — — —	103
Összefoglalás	— — — — —	104
III. A szükséges és kötelező Mária-tisztelet		106
Szükséges-e a Mária-tisztelet az örök életre?	— — — — —	107
Szűz Mária és a halálos bűn	— —	109
A kezdők Mária-tisztelete	— —	112
IV. A buzgóbb Mária-tisztelet	— — —	113
Megnyilvánulásai	— — — —	113
Szűz Mária erényeinek követése	—	116
A Mária-tisztelet és a tudatos bocsánatos bűn	— — — — —	118
Követés — egyesülés — terjesztés	—	118
V. A tökéletes Mária-tisztelet	— —	120
A tökéletes Mária-tisztelet alapjai	—	121
A tökéletes önátadás mibenléte	—	123
A tökéletes önátadás feltételei	—	129
I. Komoly vágy és kívánság	—	130
II. Lelki tisztaság	— — —	133
1. Tisztátalanság	— —	135

2. Kevélység	— — —	135
3. Szeretetlenség	— —	136
4. Lelki restség	— —	137
5. Felületesség és elszóródás, kiöntöttség	—	138
III. Szűz Máriát megismerni	—	139
IV. A szeretet Szűz Mária iránt		144
A tökéletes Mária-tisztelet gyakorlása		146
1. Mindent Szűz Mária által!		148
2. Mindent Szűz Máriával!	—	149
3. Mindent Szűz Móriában!	—	150
4. Mindent Szűz Móriáért!	—	151
VI. Atalakulás Szűz Móriába	— — —	153
Miben áll a mi átalakulásunk Szűz Móriába?	— — — —	153
Atalakulás Jézusba és Istenbe	—	155
VII. Mária Szíve	— — — —	157

